

ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΧΟΛΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

A. ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ

«Μαχαίρι» στις δημόσιες επιχορηγήσεις για φοιτητική μέριμνα, σχολικό αθλητισμό, μεταφορά μαθητών κλπ

Σε περικοπή μέχρι 80% των πιστώσεων του προϋπολογισμού σε υπουργεία και περιφέρειες προχώρησε για το πρώτο τρίμηνο του 2010 το υπουργείο Οικονομικών.

Με απόφαση του υφυπουργού Φίλιππου Σαχινίδη σχεδόν για το σύνολο των δαπανών θα δοθεί μόλις το 20% στο πρώτο τρίμηνο, ενώ σε άλλες περιπτώσεις **περικόπτονται δαπάνες μέχρι:**

* **70% για** επίδομα υπηρεσίας στην αλλοδαπή, ύδρευσης, φωτισμού, καυσίμων, κοινοχρήστων, καθώς και **επιχορηγήσεων ΑΕΙ, ΤΕΙ, ελληνικών σχολείων αλλοδαπής, σχολικού αθλητισμού, δαπάνες φοιτητικής μέριμνας κ.λπ., καθώς και νομαρχιών για δαπάνες μεταφοράς μαθητών.**

***50% περιφερειακών υπηρεσιών για ύδρευση, φωτισμό, σχολικό αθλητισμό.**

Ποιες αλλαγές προωθούνται στα σχολεία

Σύμφωνα με δημοσίευμα της εφημερίδας ΤΟ ΕΘΝΟΣ (4/1/2010) συνολικό σχέδιο με ριζικές αλλαγές για το «νέο σχολείο» προωθεί το υπ. Παιδείας. Τον ερχόμενο Σεπτέμβριο από τα νηπιαγωγεία θα ξεκινήσουν οι πιλοτικές αλλαγές, ενώ σταδιακά θα συνεχιστούν στα δημοτικά και τα γυμνάσια

Ριζικές αλλαγές στη λειτουργία των σχολείων με στόχο μελλοντικά «να μένει η τσάντα του μαθητή στην τάξη» προωθεί το υπουργείο Παιδείας. Μέχρι το τέλος του μήνα η πολιτική ηγεσία θα παρουσιάσει ένα συνολικό σχέδιο για το «νέο σχολείο» που οραματίζεται, καθώς οι πιλοτικές αλλαγές θα ξεκινήσουν τον ερχόμενο Σεπτέμβριο από τα νηπιαγωγεία για να συνεχιστούν σταδιακά στα δημοτικά και στα γυμνάσια.

Στόχος του υπουργείου Παιδείας είναι οι όποιες αλλαγές στην Εκπαίδευση να ξεκινήσουν από τα νηπιαγωγεία και όχι από το εξεταστικό, κάτι στο οποίο είχε καταλήξει και η «επιτροπή Μπαμπινιώτη» και να δημιουργήσει ένα σχολείο ανοιχτό στην κοινωνία.

Οι αλλαγές θα ξεκινήσουν πιλοτικά με τη νέα σχολική χρονιά ώστε σε βάθος χρόνου να διατρέξουν όλο το φάσμα της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Νέες ρυθμίσεις προβλέπονται και για τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών, καθώς και σε θέματα που αφορούν δασκάλους, καθηγητές, αλλά και τα στελέχη της Εκπαίδευσης. Στον βασικό σχεδιασμό του ΥΠΕΠΘ εντάσσονται οι εξής αλλαγές:

1 Από το ερχόμενο σχολικό έτος (2010-11) **θα λειτουργήσουν πιλοτικά νέου τύπου ολοήμερα δημοτικά** (σ.σ.: ο αριθμός τους δεν έχει ορισθεί ακόμη αλλά υπολογίζονται γύρω στα 100) για τις δύο πρώτες τάξεις,

2 Τα σχολεία αυτά **θα έχουν αναμορφωμένο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών το οποίο θα στοχεύει στην ανάπτυξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων των μαθητών και δεν θα στηρίζεται στους παραδοσιακούς τρόπους διδασκαλίας.** Με το νέο πρόγραμμα θα επιδιώκεται η ικανότητα επικοινωνίας στη μητρική γλώσσα, στις ξένες γλώσσες, στα μαθηματικά, στις μεταγνωστικές ικανότητες (σ.σ.: να μαθαίνεις πώς να μαθαίνεις). Επίσης στόχος είναι τα παιδιά να αναπτύξουν ιδιότητες ενεργών και υπεύθυνων πολιτών, να αναλαμβάνουν δράσεις και πρωτοβουλίες, να αξιοποιούν τις νέες τεχνολογίες και τελικά η σχολική τσάντα να μένει στο σχολείο. Να προετοιμάζονται, δηλαδή, τα παιδιά για την επόμενη μέρα μέσα στα σχολεία και να μη χρειάζεται το διάβασμα στο σπίτι ώστε να έχουν ελεύθερο χρόνο για άλλες δραστηριότητες. Πρόθεση του υπουργείου είναι επίσης, στα ολοήμερα σχολεία που θα λειτουργήσουν πιλοτικά να μην απασχολούνται καθόλου ωρομίσθιοι

εκπαιδευτικοί αλλά μόνο μόνιμοι και αναπληρωτές όπου είναι αναγκαίο για ορισμένες ειδικότητες.

3 Όσον αφορά τα υπόλοιπα ολοήμερα σχολεία, το υπουργείο Παιδείας θα κάνει μία προσπάθεια να ξεκινήσουν τα μαθήματα τη νέα χρονιά με καλύτερες συνθήκες και με βελτίωση στο πρόγραμμα σπουδών, στα μαθήματα πληροφορικής, ξένων γλωσσών κλπ.

4 Για τα νηπιαγωγεία, στόχος είναι η βελτίωση των υποδομών ώστε, όπως τόνισε στο «Έθνος» και η κ. Χριστοφιλοπούλου, τη νέα χρονιά «αν ο γονιός θέλει να στείλει το παιδί του στο δημόσιο νηπιαγωγείο να μπορεί να το κάνει και όχι να εξαναγκάζεται να το στέλνει στα ιδιωτικά σχολεία».

5 Επιμόρφωση εκπαιδευτικών. Στόχος του υπουργείου είναι να ξεκινήσουν προγράμματα επιμόρφωσης και οι σχετικές λεπτομέρειες θα τεθούν προς διαβούλευση τις επόμενες μέρες.

6 Νέες ρυθμίσεις θα υπάρξουν και για την επιλογή των στελεχών της Εκπαίδευσης, όπου θα προβλέπεται κατά πάσα πιθανότητα η μείωση στον αριθμό των μορίων που δίνει η περιβόητη «συνέντευξη», η οποία έχει δεχτεί σκληρή κριτική από σύσσωμη την εκπαιδευτική κοινότητα. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσονται και οι αλλαγές που έρχονται στο σύστημα πρόσληψης, αποσπάσεων και μεταθέσεων του εκπαιδευτικού προσωπικού.

7 Από το 2011 μελετώνται αλλαγές και στο Γυμνάσιο, με προγράμματα ενίσχυσης των ξένων γλωσσών, έμφαση στο ψηφιακό περιβάλλον κ.ά.

8 Δρομολογείται νομοθετική ρύθμιση η οποία θα θεσμοθετεί εκ νέου την υποχρεωτικότητα φοίτησης στο νηπιαγωγείο και η οποία θα τεθεί σε ισχύ από το σχολικό έτος 2011-2012. Το νέο σχολικό έτος, 2010-2011, όλα τα παιδιά θα μπορούν να εγγράφονται στην Α' τάξη του δημοτικού ανεξαρτήτως πιστοποιητικού φοίτησης στο νηπιαγωγείο.

9 Θα δοθεί παράταση της προθεσμίας για την υποβολή αιτήσεων χορήγησης αδειών ίδρυσης νηπιαγωγείων από έναν έως τρεις μήνες, ώστε να δοθεί ο απαραίτητος χρόνος σε όσες επιχειρήσεις επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση και χρειάζονται αλλαγή στη νομική τους μορφή να μπορούν να το πράξουν εμπρόθεσμα.

Ο ΧΑΡΤΗΣ ΤΩΝ ΟΛΟΗΜΕΡΩΝ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΩΝ

Από την αρχή της σχολικής χρονιάς 2008-09 ενεγράφησαν στα ολοήμερα τμήματα 49.859 νήπια-προνήπια εκ των οποίων τα 48.322 φοίτησαν στο ολοήμερα πρόγραμμα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους (ποσοστό 97%).

Από το σύνολο των 48.322 μαθητών που παρακολούθησαν το ολοήμερο πρόγραμμα, οι 9.983 ήταν αλλοδαποί και παλιννοστούντες (ποσοστό 21%), ενώ φοίτησαν και 202 μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Επισημαίνεται ότι κατά το σχολικό έτος 2008-09 εργάστηκαν στα ολοήμερα τμήματα των νηπιαγωγείων 5.232 νηπιαγωγοί (μόνιμοι ή αναπληρωτές), ενώ άλλοι 2.547 νηπιαγωγοί εργάστηκαν στα κλασικά τμήματα που λειτούργησαν μέσα στα ολοήμερα νηπιαγωγεία.

Κατά τα λοιπά, από τα 5.901 νηπιαγωγεία της χώρας, έχουν μετατραπεί μέχρι σήμερα σε ολοήμερα τα 2.898 (49%), ενώ τα 19 από αυτά είναι νηπιαγωγεία ειδικής αγωγής. Από το σύνολο των 143.193 νηπίων-προνηπίων που φοιτούν στα νηπιαγωγεία της χώρας, τα 48.322 (34%) παρακολούθησαν το ολοήμερο πρόγραμμα.

ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
Η εκπαίδευση και η νέα διοικητική αναδιάρθρωση

Η «αποκέντρωση» είναι στοιχείο της πολιτικής όλων των κομμάτων του ευρωμονόδρομου και των αστικών κυβερνήσεων. Στην περίπτωση της εκπαίδευσης, **αποκέντρωση σημαίνει διευκόλυνση της εισόδου του κεφαλαίου στην εκπαίδευση, μεταφορά της ευθύνης και του κόστους στη λαϊκή οικογένεια και όξυνση της ταξικής διαφοροποίησης.**

Με την προώθηση της «αποκεντρωμένης» λειτουργίας της εκπαίδευσης **επιχειρείται να σπάσει ο όποιος ενιαίος χαρακτήρας της παρεχόμενης εκπαίδευσης έχει απομείνει** καθώς σε αυτή τη φάση ανάπτυξης του κεφαλαίου, η εκπαίδευση για να υπηρετεί καλύτερα τα συμφέροντά του πρέπει να λειτουργεί ευέλικτα, διαφοροποιημένα και ανταγωνιστικά. Ο ενιαίος χαρακτήρας της εκπαίδευσης αποτελεί βραχνά και εμπόδιο το οποίο πρέπει να ξεπεραστεί προκειμένου να βαθύνουν οι αναδιρθρώσεις και σε αυτό τον τομέα, στην προοπτική της στρατηγικής της Λισαβόνας.

Η πολιτική προώθησης της «αποκεντρωμένης - ευέλικτης» λειτουργίας της εκπαίδευσης ξεκινά κατά τη δεκαετία του '90 με αφετηρία τις κατευθύνσεις του Μάαστριχτ, γενικότερα της ΕΕ. Στην Ελλάδα, τα θεμέλιά της μπήκαν στην πρώτη πενταετία του '90 από τις κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ και αρκετές από τις πλευρές της προωθήθηκαν από την κυβέρνηση της ΝΔ.

Σήμερα, η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ με άξονα και την κρίση προτάσσει πιο επιθετικά την πολιτική της «αποκέντρωσης» στην εκπαίδευση, με μοχλό το πλαίσιο: **«Αυτοδιοίκηση - αυτοτέλεια - αξιολόγηση - ευελιξία των σχολικών μονάδων».**

Η κατεύθυνση αυτή συναντιέται με τους σχεδιασμούς για τη νέα διοικητική δομή και μεταρρύθμιση με την προώθηση του «Καποδίστρια 2».

Η μεταφορά αρμοδιοτήτων στους δήμους, στις νομαρχίες και βεβαίως στις περιφέρειες συνδέεται με τη λεγόμενη **«λειτουργική και οικονομική αυτοδυναμία»**, δηλαδή το δραστικό περιορισμό των επιδοτήσεων από τον κρατικό προϋπολογισμό, με την ανασυγκρότηση των διευθύνσεων της εκπαίδευσης σε περιφερειακό επίπεδο και στελέχωσή τους στη συνέχεια με τεχνοκράτες, με αλλαγές στο εργασιακό καθεστώς, με επέκταση των **«ευέλικτων»** εργασιακών σχέσεων (ωρομίσθιο, συμβάσεις ορισμένου χρόνου κλπ.).

Ενας εκσυγχρονισμός που ενισχύει τα ταξικά χαρακτηριστικά στη σύνθεση των δήμων, τη **διαφοροποιημένη κάλυψη των κοινωνικών αναγκών** στο ζήτημα της εκπαίδευσης, την **ανεμπόδιση είσοδο των επιχειρήσεων** στους στόχους και τις δομές της εκπαίδευσης, στο όνομα των διαφορετικών αναγκών και δυνατοτήτων των κατοίκων της κάθε περιοχής.

Η **«αποκέντρωση - αυτοτέλεια»** όχημα για την προώθηση της αστικής - αντιδραστικής στρατηγικής

Το μέσο για τη βελτίωση της προσαρμοστικότητας της εκπαίδευσης είναι η αποκαλούμενη «αυτοτέλεια», «αυτοδιοίκηση», «αυτονομία» ή «αποκέντρωση» των εκπαιδευτικών μονάδων (ΑΕΙ - ΤΕΙ και σχολείων). Ο στόχος είναι αυτού του είδους η «αυτονομία» να αυξάνει την «ευαισθησία» των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων στις απαιτήσεις των «πελατών», αφού **η συντήρηση ή η ανάπτυξη τους στην πορεία θα εξαρτώνται άμεσα από τη «ζήτηση» των εκπαιδευτικών ή ερευνητικών «προϊόντων» τους.** Το σχολείο καλείται δηλαδή ως «αποκεντρωμένη και αυτόνομη μονάδα» να παραμερίζει τη γενική μόρφωση σε όφελος ενός ελάχιστου ορίου δεξιοτήτων που ζητά η αγορά, για να γίνονται πιο προσφιλή στις επιχειρήσεις εξασφαλίζοντας μεγαλύτερη χρηματοδότηση. Οι κυβερνητικές εξαγγελίες και τα δημοσιοποιημένα συμπεράσματα του λεγόμενου εθνικού διαλόγου για διαφοροποιημένο κατά 10 ή 15% αναλυτικό πρόγραμμα, στο όνομα της συμμετοχής της «τοπικής κοινωνίας» και των φορέων της, κάνουν ορατό το στόχο

να σπάσει ο ενιαίος χαρακτήρας της εκπαίδευσης και η ευθύνη του κράτους να τον διασφαλίζει για όλους ανεξάρτητα από την κοινωνική τους θέση ή αφετηρία. ***Εκεί που οι λαϊκές ανάγκες θα οξύνονται και η λαϊκή δυσφορία θα πρέπει να καταλαγιάζει, ετοιμάζονται ευκαιριακές δράσεις (με χρηματοδότες τα ληξιπρόθεσμα ευρωπαϊκά κονδύλια και τους ιδιώτες σπόνσορες) όπως οι λεγόμενες Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (φτωχές λαϊκές συνοικίες, απομακρυσμένες - δυσπρόσιτες περιοχές της χώρας, περιοχές που συγκεντρώνουν μετανάστες κλπ.),*** πολιτικές δοκιμασμένες σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες (Γαλλία - Αγγλία), που αντί να αμβλύνουν αντιθέσεις βαθαίνουν τη διαφοροποίηση και την γκετοποιήση των εξαθλιωμένων κοινωνικών ομάδων.

Αντίστοιχα στα «οικονομικά αυτοτελή» ανώτατα ιδρύματα θα είναι όρος ύπαρξης η ***διαρκής αναπροσαρμογή των τμημάτων, των προγραμμάτων και του περιεχόμενου της διδασκαλίας τους*** σύμφωνα με τις παροδικές απαιτήσεις των επιχειρήσεων. Οσον αφορά στα Πανεπιστήμια και στα ΤΕΙ, η αποκαλούμενη «αυτοτέλεια» συνδυάζεται και με τα τετραετή επιχειρησιακά προγράμματα που θέτουν manager επικεφαλής της όλης ακαδημαϊκής δραστηριότητας του κάθε ιδρύματος. Δηλαδή, ως «αυτοτέλεια» νοείται η ευελιξία του ιδρύματος να συνάπτει εμπορικές σχέσεις με ιδιώτες, να εντείνει την ιδιωτικο-οικονομική λειτουργία του. Τα αδιέξοδα που αντιμετωπίζουν τα περιφερειακά Πανεπιστήμια και ΤΕΙ με ευθύνη της κεντρικής διοίκησης και τη συνευθύνη δυνάμεων της Αυτοδιοίκησης, που συναίνεσε στο όνομα μιας δήθεν περιφερειακής ανάπτυξης που το φοιτητή και το σπουδαστή τον βλέπει ως πελάτη, με το θεσμικό πλαίσιο που έχει ήδη διαρθρωθεί και βαθαίνει στο πλαίσιο των κατευθύνσεων της Μπολόνια και της Λισαβόνας υπογραμμίζουν αυτή την προοπτική.

Όρος ύπαρξης των «αυτοτελών» ιδρυμάτων θα είναι ακόμη να προσφέρουν αφειδώς επιστημονική κάλυψη σε κάθε τι που ωφελεί τα άμεσα κέρδη των επιχειρήσεων ή το καπιταλιστικό σύστημα γενικά. Τα ίδια άλλωστε επιβεβαιώνει και η Κομισιόν, αναφέροντας ότι ***«τα πιο αποκεντρωμένα εκπαιδευτικά συστήματα είναι ταυτόχρονα και τα πιο ευέλικτα, που προσαρμόζονται δηλαδή πιο γρήγορα και επιτρέπουν να αναπτυχθούν νέες μορφές συμπράξεων και συνεργασιών»***, εξυπακούεται με τις επιχειρήσεις.

Οι παραπάνω κατευθύνσεις επιχειρείται να προωθηθούν με το πρόσχημα του «κοινωνικού ελέγχου», προσδίδοντας έτσι μία επίφαση «δημοκρατικής συμμετοχής» της κοινωνίας στην εμπορευματοποίηση και την παραπέρα ιδιωτικοποίηση της Παιδείας - επιδιώκεται η ΤΑ να γίνει ο «δούρειος ίππος» αυτής της διαδικασίας.

Η πολιτική της «αποκέντρωσης» στην εκπαίδευση από τις κυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ - ΝΔ έχει ήδη προχωρήσει

Ξεχωρίζουν οι θεσμικές αλλαγές που έχουν ήδη δρομολογηθεί και δημιουργούν το πλαίσιο για τις παραπάνω εξελίξεις, αλλά και για την ενίσχυσή τους. Η ***παραχώρηση και η ανάληψη της ευθύνης των παιδικών σταθμών από τους δήμους***.

Με τις ***Συμπράξεις Δημόσιου - Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ)*** η κατασκευή των σχολείων ανατίθεται στους ιδιώτες με πολλαπλάσιο αντίτιμο απ' όσο κόστιζε στον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων (ΟΣΚ). Ακόμα παραπέρα, παραχωρείται στους ιδιώτες το δικαίωμα μακροχρόνιας χρήσης των σχολικών χώρων για να αναπτύξουν κάθε είδους «επιμορφωτικές» δραστηριότητες σε συνεργασία με τους τοπικούς και «παραγωγικούς φορείς» που θα απευθύνονται στη σχολική και ευρύτερη τοπική κοινότητα.

Ο Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων (ΟΣΚ) μετατράπηκε σε ΑΕ. Ορισμένοι δήμοι έχουν επιχειρήσει κατά καιρούς να επιβάλουν φόρους, επικαλούμενοι την ανάγκη να αντεπεξέλθουν στις δαπάνες για τη σχολική στέγη. ***Οι Σχολικές Επιτροπές έχουν μετατραπεί (με νόμο του ΠΑΣΟΚ) σε Νομικά Πρόσωπα με ΑΦΜ, με αποτέλεσμα να εμφανίζονται ως εργολάβοι σήμερα στον κρίσιμο τομέα της καθαριότητας κλπ.*** Σε αυτήν τη ρότα έχει πρωτοστατήσει η ΚΕΔΚΕ, που με βάση μελέτες και πρωτοβουλίες της καλεί την κεντρική εξουσία να παραχωρήσει μαζί με τους παιδικούς σταθμούς και τα νηπιαγωγεία στους δήμους - ***αιρετοί εμφανίζονται κατά καιρούς να πρωτοστατούν στην ανάληψη της ευθύνης της Παιδείας από την ΤΑ. Η ΚΕΔΚΕ προτάσσει το αίτημα της «φορολογικής δυνατότητας» της ΤΑ.***

Η στρατηγική στόχευση είναι ενιαία για ΠΑΣΟΚ - ΝΔ

Η ετοιμότητα της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ για προώθηση της «αποκέντρωσης» εκδηλώθηκε ήδη από το 1994. Η κατεύθυνση αυτή υλοποιείται με τους νόμους 2503/97, 2647/98 και 2880/2001.

Επί κυβέρνησης ΝΔ, η «αποκέντρωση» εντάχθηκε στους άξονες - στόχους του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και διά βίου μάθηση - για την Προγραμματική Περίοδο 2007-2013»:

Μέσα και από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα μπαίνει ο στόχος για εκτεταμένη πιλοτική εφαρμογή του ολοήμερου σχολείου (που εγκαινιάστηκε επί ΠΑΣΟΚ) στο πλαίσιο ολοκληρωμένου προγράμματος σπουδών, με στόχο την επέκτασή του στα σχολεία διευρυμένου ωραρίου.

Πρόκειται για μια πολύ επικίνδυνη εξέλιξη καθώς ο νόμος 2525/97 προβλέπει τριμερή ευθύνη (κράτους, ΤΑ και γονιών) για τη λειτουργία του ολοήμερου σχολείου (δημοτικά και νηπιαγωγεία), στο όνομα της εξυπηρέτησης των εργαζόμενων γονιών και για την ενίσχυση του σχολικού προγράμματος με τις πρόσθετες «δεξιότητες», που απαιτεί η «οικονομία της αγοράς». Η επέκταση του ολοήμερου που προτείνει η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ στις προγραμματικές της εξαγγελίες, «*το ολοήμερο Σχολείο θα είναι βασικός τύπος σχολείου σε όλες τις βαθμίδες*», υπόκειται στην κοινή στρατηγική κατεύθυνση της ΕΕ και στηρίζουν ΠΑΣΟΚ - ΝΔ και άλλες δυνάμεις του ευρωμονόδρομου.

Στο όνομα της δήθεν εξυπηρέτησης των οξυμένων λαϊκών αναγκών που φέρνει με ένταση στο προσκήνιο η επέλαση των καπιταλιστικών αναδιαρθρώσεων (π.χ. αποδιάρθρωση των εργασιακών σχέσεων, του ωραρίου, τα μεροκάματα φτώχειας) **γίνεται το όχημα της ακόμη πιο βαθιάς διαφοροποίησης του σχολείου, της ιδιωτικοποίησης και εμπορευματοποίησης της Παιδείας, της αναπαραγωγής και επέκτασης των ελαστικών σχέσεων εργασίας στην εκπαίδευση.**

Οι πρόσφατες εξαγγελίες για το σύστημα προσλήψεων των εκπαιδευτικών, με την υπουργό Παιδείας να δηλώνει «*στόχος μας οι προσλήψεις με σαφή προσδιορισμό του τόπου και του χρόνου του διορισμού. Η πρόσληψη δηλαδή μπορεί να γίνεται είτε σε επίπεδο σχολείου, είτε σε επίπεδο αρμόδιας Διεύθυνσης και ο χρόνος υπηρεσίας στον τόπο του πρώτου διορισμού θα πρέπει να είναι εξαρχής προσδιορισμένος και ο ίδιος για όλους*», κάνουν φανερό ότι ανοίγει ο δρόμος ώστε η σχολική μονάδα να έχει ευθύνη για το διορισμό των εκπαιδευτικών, εξέλιξη που συντελεί και αυτή στη διαμόρφωση του «αποκεντρωμένου και διαφοροποιημένου σχολείου». Ούτως ή άλλως, η ολοένα και πιο συχνή χρήση του όρου εκπαιδευτική ή σχολική μονάδα υποδηλώνει την κατεύθυνση της αυτονομημένης λειτουργίας του σχολείου και η ΤΑ θα αξιοποιηθεί ως δραγουμάνος σε μια τέτοια αντιδραστική εξέλιξη.

Ιδιαίτερα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η υλοποίηση του «αποκεντρωμένου - διαφοροποιημένου σχολείου» έχει οδηγήσει κατά καιρούς σε αντιδράσεις απέναντι στις συνέπειες της στρατηγικής αυτής. Για παράδειγμα, στις πρόσφατες **μαθητικές κινητοποιήσεις στη Γερμανία, ένα από τα κύρια αιτήματα ήταν «ένα σχολείο για όλους - έξω από το πολυμερές σχολείο»**. Στις ΗΠΑ αναλυτές αποδίδουν τις αρνητικές επιδόσεις των αμερικανικών σχολείων και στο γεγονός της υπέρμετρης διαφοροποίησης.

Σπέρνουν αυταπάτες για τον ταξικό χαρακτήρα της Παιδείας

Η θέση που κατά καιρούς διαπερνάει και την αντιπαράθεση στην ΤΑ από τις δυνάμεις του ΣΥΝ-ΣΥΡΙΖΑ και της σοσιαλδημοκρατίας, για μια αποκέντρωση χωρίς επιχειρήσεις και με κρατική χρηματοδότηση, σπέρνει αυταπάτες για τον ταξικό χαρακτήρα της Παιδείας και του σχολείου, για το χαρακτήρα των αναδιαρθρώσεων που συντελούνται, την επιδίωξη η ΤΑ να προσαρμόσει τις λειτουργίες της όχι στη βάση της εξυπηρέτησης των οξυμένων λαϊκών αναγκών, αλλά στη βάση των αναγκών των επιχειρήσεων.

Η κριτική στην «αποκέντρωση της εκπαίδευσης», «*κάντε αποκέντρωση αλλά δώστε και χρήματα*», είναι στην ίδια κατεύθυνση. Λες και το ζήτημα είναι μόνο αυτό και όχι η διαφοροποίηση του προγράμματος σπουδών, η παρέμβαση χορηγών κλπ.

Η επίθεση στον ενιαίο χαρακτήρα της εκπαίδευσης ντύνεται από τη ρητορική περί συγκεντρωτισμού και ασφυκτικού εναγκαλισμού της Παιδείας από το κράτος. Η ένταση με την οποία γίνεται η επίθεση εκφράζει την αντικειμενική άμεση ανάγκη του κεφαλαίου να υποτάξει πιο οργανικά την εκπαίδευση στην κερδοφορία του, να σπάσει κάθε φραγμό σε αυτή του την προσπάθεια.

Η αντίληψη ότι με τον υπάρχοντα συγκεντρωτικό χαρακτήρα της σχέσης κράτους - εκπαίδευσης δεν έχουμε αποτελεσματική λειτουργία της εκπαίδευσης, επιδιώκει να συγκαλύψει την ταξικότητα της εκπαίδευσης. Για το κεφάλαιο, η αποτελεσματικότητα μετριέται με κριτήριο την προσαρμογή της εκπαίδευσης στις ανάγκες για κερδοφορία.

Η προπαγάνδα περί «κοινωνικής συμμετοχής και λογοδοσίας» επιδιώκει να αξιοποιήσει την αγανάκτηση της λαϊκής οικογένειας από το ξεπερασμένο αστικό εκπαιδευτικό σύστημα και στη βάση αυτή να δημιουργηθεί συναίνεση για το νέο γύρο των αντιδραστικών αναδιαρθρώσεων.

Το κύριο πρόβλημα της εκπαίδευσης δεν είναι ποσοτικό ζήτημα, ώστε να αντιμετωπιστεί με δείκτες και θεσμούς λογοδοσίας και αξιολόγησης. Ο λαϊκός έλεγχος, προγραμματισμός και απολογισμός της εκπαιδευτικής διαδικασίας εξαρτάται ουσιαστικά από το χαρακτήρα της κρατικής εξουσίας και της πολιτικής της, από τους ταξικούς σκοπούς της που εκφράζονται και στην εκπαιδευτική πολιτική.

Η αυτοτέλεια, δηλαδή η επίκληση της ανάγκης κάθε εκπαιδευτική μονάδα να καθορίζει μόνη της τη λειτουργία της, είναι ένας μύθος. Πέρα από το αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι η Παιδεία δε λειτουργεί σε κενό χώρο, αλλά είναι στοιχείο του ταξικού κρατικού μηχανισμού, σε συνθήκες βαθέματος των καπιταλιστικών αναδιαρθρώσεων, η «αποκέντρωση» και η «αυτοτέλεια» σηματοδοτούν την πιο στενή υπαγωγή των εκπαιδευτικών μονάδων στις απαιτήσεις των μονοπωλίων.

Ανάγκη για ενιαίο μέτωπο πάλης

Από αυτή την άποψη το λαϊκό κίνημα για εμάς πρέπει να απορρίψει όλα τα ιδεολογήματα που συνοδεύουν την προώθηση της «αποκέντρωσης» και να διεκδικήσει την άμεση υποταγή της εκπαίδευσης στα συμφέροντα της εργατικής, λαϊκής οικογένειας, με κριτήριο τη διευρυμένη ικανοποίηση των αναγκών της και όχι την εξυπηρέτηση των επιχειρήσεων. Οι ριζοσπαστικές δυνάμεις στην ΤΑ να συνταχτούν σε αυτή την λαϊκή αναγκαιότητα.

Ο αντιδραστικός - αντιλαϊκός σχεδιασμός για την εκπαίδευση πρέπει να βρει απέναντί του την οργανωμένη δύναμη του λαϊκού παράγοντα, των εκπαιδευτικών, της νεολαίας.

Οι αιρετοί στην ΤΑ και τα όργανά της, όσοι δεν ενστερνίζονται το μονόδρομο των επιχειρήσεων να σηκώσουν κεφάλι, να σταθούν στο πλάι του οργανωμένου κινήματος, στο πλάι της νεολαίας.

Αρωγοί ενός ενιαίου μετώπου πάλης που θα αντιπαλέψει και θα αποκαλύψει τις συνέπειες που θα υπάρξουν στο επίπεδο της παρεχόμενης γνώσης, της διαφοροποίησης των αναλυτικών προγραμμάτων, στην τάση διεύρυνσης των μορφωτικών ανισοτήτων, στην αντικατάσταση των όποιων ψηγμάτων γενικής παιδείας από ένα κατώτατο επίπεδο δεξιοτήτων, τις συνέπειες μιας αντιδραστικής πολιτικής για την Παιδεία στην τσέπη της λαϊκής οικογένειας, στην ένταση των φοροεισπράξεων του δήμου, στην προσέλκυση χορηγών, δηλαδή στην πιο οργανική σύνδεση του σχολείου με τις επιχειρήσεις, στη δημιουργία του «αποκεντρωμένου - ευέλικτου - διαφοροποιημένου σχολείου» Ανώνυμη Εταιρεία.

Η εξέλιξη της επιστήμης και ο πλούτος της γνώσης απαιτεί βαθιές αλλαγές στην Παιδεία και στην Κοινωνία. Απαιτεί όλοι οι νέοι να ολοκληρώνουν την εκπαίδευσή τους μέσα από ένα σχολείο που θα παρέχει ισότιμα γενική μόρφωση σε όλους, σε όμοιες συνθήκες, χωρίς ταξικούς φραγμούς και φυλετικές διακρίσεις.

Μέσα από έναν τύπο σχολείου με ενιαία δομή, ενιαίο πρόγραμμα, ενιαία διοίκηση και λειτουργία, ενιαίο επίπεδο υλικοτεχνικής υποδομής και ενιαία εκπαιδευμένο εκπαιδευτικό προσωπικό. Οι ριζοσπαστικές δυνάμεις και στην Τοπική Αυτοδιοίκηση να συνδράμουν στο Μέτωπο για το 12χρονο ενιαίο δωρεάν και καθολικό σχολείο και την 2χρονη υποχρεωτική προσχολική αγωγή, για την ανάγκη να οργανωθεί η επαγγελματική εκπαίδευση μετά το 12χρονο και η ενιαία ανώτατη δημόσια και δωρεάν εκπαίδευση. Να πούνε καθολικό ΟΧΙ σε κάθε επιχειρηματική δράση στην εκπαίδευση.

Κατάργηση της ευέλικτης ζώνης, των ευρωπαϊκών προγραμμάτων, της αξιολόγησης, μέτρων συνοδευτικών της αποκέντρωσης. Κατάργηση των νόμων 2218 και 2240/94, των ΣΔΙΤ. Αύξηση των δαπανών για την Παιδεία στο 15% του Γενικού Κρατικού Προϋπολογισμού. Καμιά μορφή ιδιωτικοποίησης της λειτουργίας και των υποδομών των ΑΕΙ και ΤΕΙ. Κατάργηση του νόμου 2475/06.

Η ΤΑ ένα λόγο μπορεί να έχει στην Παιδεία, την απαίτησή της να αγκαλιάζει ως καθολικό και δωρεάν δικαίωμα όλα τα παιδιά χωρίς διακρίσεις, να οργανώνει και να απαιτεί τη διασφάλιση

των αναγκαιών και σύγχρονων δημόσιων υποδομών για εκπαίδευση, πολιτισμό, αθλητισμό στη βάση των σύγχρονων λαϊκών αναγκών και των διευρυμένων δυνατοτήτων της εποχής και της επιστήμης.

Διατμηματική Επιτροπή Αυτοδιοίκησης της ΚΕ του ΚΚΕ

Η ΑΥΓΗ

3/1/2010

Υψηλό το ποσοστό όσων δεν τελειώνουν τη 12χρονη εκπαίδευση
ΤΟΥ ΜΑΝΟΛΗ Γ. ΔΡΕΤΤΑΚΗ

Το εκπαιδευτικό μας σύστημα πάσχει σε όλες τις βαθμίδες του. Ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα του είναι το υψηλό ποσοστό των παιδιών που δεν τελειώνουν την 9χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση, θέμα στο οποίο έχουμε αφιερώσει πολλά άρθρα στο παρελθόν. Ένας, όμως, αριθμός από εκείνους που, μετά το γυμνάσιο, προχωρούν στο λύκειο ή στην τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση, δεν τελειώνουν τα σχολεία αυτά, με αποτέλεσμα το ποσοστό εκείνων που δεν τελειώνουν τη 12χρονη εκπαίδευση να είναι υψηλότερο από, ό,τι εκείνων που δεν τελειώνουν το γυμνάσιο.

Στο άρθρο αυτό εξετάζουμε το ποσοστό αυτών που δεν τελειώνουν την 12χρονη εκπαίδευση στη χώρα μας σε σύγκριση με τα άλλα 14 κράτη-παιδιά μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) κατά ομάδες ηλικιών. Σχετικά στοιχεία έδωσε στη δημοσιότητα η Στατιστική Υπηρεσία της Ε.Ε., η Eurostat, σε μια έκδοσή της για τη νεολαία στην Ε.Ε. η οποία κυκλοφόρησε στις αρχές Δεκεμβρίου. Στην έκδοση αυτή δίνονται τα ποσοστά εκείνων που έχουν τελειώσει τη 12χρονη εκπαίδευση κατά μεγάλες ομάδες ηλικιών. Από τα ποσοστά αυτά προκύπτουν τα ποσοστά εκείνων που δεν την έχουν τελειώσει και τα οποία δίνονται στον Πίνακα που ακολουθεί.

Από τον Πίνακα αυτό φαίνεται σε ό,τι αφορά το ποσοστό εκείνων που δεν έχουν τελειώσει τη 12χρονη εκπαίδευση το 2007, ανάμεσα στα 15 κράτη-παιδιά μέλη της Ε.Ε.

- Τις δύο πρώτες θέσεις, με τα χαμηλότερα ποσοστά, κατέχουν στην ομάδα ηλικιών 25-29 ετών η Φινλανδία και η Σουηδία, στην ομάδα ηλικιών 35-39 ετών η Σουηδία και η Φινλανδία και στις ομάδες ηλικιών 45-49 και 55-59 ετών η Γερμανία και η Σουηδία.

- Τις δύο τελευταίες θέσεις, με τα υψηλότερα ποσοστά, κατέχουν σε όλες τις ομάδες ηλικιών η Ισπανία και η Πορτογαλία.

- Η Ελλάδα έχει, επίσης, χαμηλά ποσοστά και κατέχει την 11η θέση στις ομάδες ηλικιών 25-29, 45-49 και 55-59 ετών και τη 10η στην ομάδα ηλικιών 35-39 ετών.

Σε ό,τι αφορά τις διαφορές στα ποσοστά εκείνων που δεν τελείωσαν τη 12χρονη εκπαίδευση ανάμεσα στις ομάδες ηλικιών, από τον Πίνακα αυτό φαίνεται ότι τα ποσοστά αυτά αυξάνονται, καθώς προχωρούμε προς τις μεγαλύτερες σε ηλικία ομάδες πληθυσμού, με μόνη εξαίρεση της Γερμανίας και της Σουηδίας, στις οποίες το ποσοστό αυτό στην ομάδα ηλικιών 25-29 ετών είναι ελαφρά υψηλότερο από εκείνο στην ομάδα ηλικιών 35-39 ετών.

Μεγάλες διαφορές υπάρχουν ανάμεσα στα κράτη-μέλη σε ό,τι αφορά τις διαφορές ανάμεσα στα ποσοστά των τεσσάρων ομάδων ηλικιών. Πιο συγκεκριμένα:

- Τις μεγαλύτερες διαφορές ανάμεσα την 1η και στη 2η ομάδα ηλικιών παρουσιάζουν η Πορτογαλία και η Ιταλία, στη 2η και στην 3η η Ελλάδα και το Βέλγιο, στην 3η και στην 4η και στην 1η και στην 4η η Ιρλανδία και η Ελλάδα.

- Τις μικρότερες διαφορές ανάμεσα στην 1η και στη 2η ομάδα ηλικιών παρουσιάζουν η Γερμανία και η Σουηδία, στη 2η και στην 3η η Φινλανδία και η Γερμανία, στην 3η και στην 4η

η Γερμανία και η Δανία και στην 1η και στην 4η η Σουηδία και Γερμανία.

Οι μεγάλες ή μικρές διαφορές στα ποσοστά εκείνων που δεν τέλειωσαν τη 12χρονη εκπαίδευση ανάμεσα στις ομάδες ηλικιών των κρατών-παλαιών μελών της Ε.Ε. οφείλονται τόσο στις διαφορές στις παραδόσεις όσο και στις πολιτικές και οικονομικές αναταραχές και εξελίξεις σ αυτά μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Δεδομένων των οικονομικών και κοινωνικών εξελίξεων, εκτός από τις δυσμενείς επιπτώσεις στην επαγγελματική αποκατάσταση και γενικότερα στη ζωή των εκείνων που δεν έχουν τελειώσει τη 12χρονη εκπαίδευση, το ποσοστό που αντιπροσωπεύουν οι άνθρωποι αυτοί στον πληθυσμό των χωρών τους, έχει επιπτώσεις και στην οικονομική ανάπτυξη των χωρών αυτών. Πράγματι υπάρχει αρνητική συσχέτιση ανάμεσα στο ποσοστό αυτό και στο ύψος του κατά κεφαλή ΑΕΠ (στα κράτη στα οποία το ποσοστό εκείνων που δεν έχουν τελειώσει τη 12χρονη εκπαίδευση είναι χαμηλό, έχουν κατά κανόνα υψηλό κατά κεφαλή ΑΕΠ). Η αρνητική αυτή συσχέτιση είναι μεγαλύτερη στην πρώτη ομάδα ηλικιών (σε όλες, όμως, τις ηλικίες η συσχέτιση δεν είναι στατιστικά σημαντική).

Σε ό,τι αφορά τη χώρα μας το ποσοστό 23,4% που δεν είχε τελειώσει τη 12χρονη εκπαίδευση το 2007 στην ομάδα ηλικιών 25-29 ετών σημαίνει ότι στο ποσοστό εκείνων που δεν τελειώνουν το γυμνάσιο προστίθεται ένα ποσοστό που μπορεί να φτάνει ή και να ξεπερνά το 10%. Το επιπρόσθετο αυτό ποσοστό είναι μεγαλύτερο στις μεγαλύτερες σε ηλικία ομάδες πληθυσμού.

Δεδομένου ότι αυτοί που είναι σήμερα σε νεότερες ηλικίες δεν αποκλείεται όταν φτάσουν στην ομάδα ηλικιών 25-29 ετών να έχουν ποσοστό εκείνων που δεν θα έχουν τελειώσει τη 12χρονη εκπαίδευση παρόμοιο με εκείνο το οποίο είχε η ομάδα αυτή ηλικιών το 2007, και δεδομένων των δυσμενών επιπτώσεων που έχει το ποσοστό αυτό, είναι σαφές ότι το αίτημα για 12χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση πρέπει να επανέλθει στην ημερήσια διάταξη και να αποτελέσει ένα από τα σημαντικότερα μέτρα που θα περιλαμβάνουν οι αλλαγές που πρόκειται να γίνουν στο εκπαιδευτικό μας σύστημα.

* Ο Μανόλης Γ. Δρεπτάκης είναι τέως αντιπρόεδρος της Βουλής, υπουργός και καθηγητής της ΑΣΟΕΕ

 ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ

3/1/2010

ΥΓΕΙΑ ΣΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
«Πράσινη επιδημία» υποκρισίας και στρουθοκαμηλισμού

Παντελής έλλειψη δημόσιων και δωρεάν υπηρεσιών Υγείας στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας σε αθλητισμό και εκπαίδευση

Με απύθμενη υποκρισία και εξόφθαλμο στρουθοκαμηλισμό αντιμετωπίζει και το ΠΑΣΟΚ (όπως προηγουμένως και η ΝΔ) τον ζωτικής σημασίας τομέα της Υγείας στον Αθλητισμό και στην Εκπαίδευση. Η απάντηση των αρμόδιων υπουργών, **Παύλου Γερουλάνου** (Πολιτισμού και Τουρισμού), **Ανας Διαμαντοπούλου** (Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων) - σε σχετική Ερώτηση βουλευτών του ΚΚΕ - είναι αποκαλυπτική.

Αμφότεροι - εντελώς ...τυχαία - επιχειρούν να κρυφτούν πίσω από το γράμμα του νόμου, γιατί ξέρουν καλά πως αν μιλήσουν για την πραγματικότητα και την ουσία θα εκτεθούν. Ετσι απλά αραδιάζουν όσα αναφέρονται στις κείμενες διατάξεις. Δεν απάντησαν όμως αν και σε ποιο βαθμό εφαρμόζονται όσα επικαλούνται και άλλες «λεπτομέρειες». Και αποφεύγουν να τοποθετηθούν επί της ουσίας γιατί γνωρίζουν τις ευθύνες που έχει και το ΠΑΣΟΚ (με την 20ετή συνεχή κατοχή της εξουσίας). Αλλά κυρίως γιατί οι στρατηγικές επιλογές του κυβερνώντος κόμματος δεν επιτρέπουν αλλαγή πορείας.

Τυπική ή/και εικονική αντιμετώπιση

Στην Ερώτηση του ΚΚΕ με τίτλο «Ιατρική κάλυψη σε σχολεία, σχολές, αθλητικούς χώρους» - μεταξύ άλλων - επισημαινόταν η «**παντελής έλλειψη δημόσιων και δωρεάν υπηρεσιών Υγείας στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας (ΠΦΥ) για το συστηματικό και εξειδικευμένο έλεγχο της υγείας των αθλουμένων, την παροχή πρώτων βοηθειών από εξειδικευμένο προσωπικό στη διάρκεια των αθλητικών δραστηριοτήτων**».

Τονιζόταν πως «**ο αναγκαίος, συστηματικός και ολοκληρωμένος ιατρικός έλεγχος που απαιτείται ειδικά για αθλητές που υποβάλλουν τον οργανισμό τους σε αυξημένη κόπωση και υπερπροσπάθεια έχει υποβιβαστεί στην υποχρεωτική έκδοση ενός απλού πιστοποιητικού υγείας** με βάση το άρθρο 33 παρ. 9 του νόμου 2725/1999 (ΦΕΚ 121)». Παρατίθονταν όσα προβλέπονται, με την επισήμανση - διαπίστωση (όχι μόνο του ΚΚΕ) ότι «τις περισσότερες φορές ο ιατρικός έλεγχος που προηγείται είναι τυπικός ή και εικονικός». Και φρεσκαριζόταν η (συνειδητά) ασθενής μνήμη των υπουργών για τη μη εφαρμογή κάποιων εκ των προβλεπομένων.

«Πινακωτή, πινακωτή...»

Ο Π. Γερουλάνος στην απάντησή του - επικαλούμενος μάλιστα τις αρμόδιες υπηρεσίες του υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού - μπήκε στον κόπο να ανατυπώσει και να γνωρίσει στους βουλευτές του ΚΚΕ αυτά που αναφέρει το σχετικό άρθρο του νόμου. Δηλαδή τις γραμμές που και οι ίδιοι είχαν συμπεριλάβει στο κείμενο της Ερώτησής τους... Έκανε τη συνταρακτική αποκάλυψη πως επίσης «προβλέπεται η ιατρική κάλυψη αθλητών στις εκάστοτε αθλητικές διοργανώσεις με ευθύνη των αντίστοιχων διοργανωτών (αθλητικές ομοσπονδίες, ενώσεις και σωματεία)».

Και, τέλος, γνωστοποίησε ότι «έχει προγραμματιστεί σχετικός διάλογος με τα συναρμόδια υπουργεία και τους εμπλεκόμενους φορείς, έτσι ώστε να εξεταστούν πιθανές αναθεωρήσεις που θα καθιστούν πληρέστερη τη σχετική ιατρική κάλυψη, βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας». Ωστε έχει (υποτίθεται) προγραμματιστεί λοιπόν διάλογος. Και γιατί δεν υπάρχει κουβέντα για το χρονοδιάγραμμα;

Ομως, αυτό δεν είναι το μόνο που ξέχασε ο υπουργός Πολιτισμού και Τουρισμού. **Επικαλείται το νόμο αλλά «ξέχασε» να τοποθετηθεί ξεκάθαρα αν αυτός εφαρμόζεται.** Για να δούμε τι ακριβώς ...δε θυμήθηκε. Σύμφωνα με το άρθρο 33, παρ. 9, «οι παθήσεις και οι βλάβες που δεν επιτρέπουν τη συμμετοχή αθλητών σε προπονήσεις και αγώνες, οι απαιτούμενες ιατρικές εξετάσεις για τη θεώρηση του δελτίου υγείας, οι προϋποθέσεις, η διαδικασία και τα αρμόδια όργανα για τη θεώρηση του δελτίου, καθώς και κάθε άλλο συναφές θέμα καθορίζονται με απόφαση του υπουργού Υγείας και Πρόνοιας, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση του ΕΚΑΕΤ (Εθνικό Κέντρο Αθλητικών Ερευνών Τεχνολογίας)».

Από το '99 λοιπόν - σύμφωνα με το νόμο - θα έπρεπε να υπάρχει «απόφαση του υπουργού Υγείας και Πρόνοιας, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση του ΕΚΑΕΤ». Υπάρχει; Όχι, αλλά ο κύριος Γερουλάνος «ξέχασε» να τοποθετηθεί...

Επίσης, «ξέχασε» να λάβει θέση στην ενδεικτική απόφαση του ΙΚΑ. Λόγω των προαναφερομένων, το Ιδρυμα, στις 3/12/07, με αριθμό πρωτοκόλλου Γ32/2088, ενημερώνει πως «οι ιατροί του ιδρύματος δε χορηγούν στους ασφαλισμένους μας (1) ιατρικές βεβαιώσεις Ικανότητας και (2) ιατρικές βεβαιώσεις Υγείας που οι ασφαλισμένοι μας πρόκειται να χρησιμοποιήσουν για εξωσχολικά αθλητικά σωματεία, προγράμματα μαζικού αθλητισμού των δόμων, περιπτώσεις κόπωσης και υπερπροσπάθειας, όπως ο πρωταθλητισμός»...

Το ...μπαλάκι στους γονείς

Στο ίδιο μονοπάτι κινήθηκε και η υπουργός Παιδείας. Παρά την αντίθετη πρόθεσή της, ουσιαστικά αποκαλύπτει τη γύμνια της μέριμνας για την υγεία του μαθητικού πληθυσμού. Η Άννα Διαμαντοπούλου απαντά ότι «σύμφωνα με το νόμο 3194/20-11-2003, άρθρο 8, παρ. 3 "Στις σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης τηρείται, με την

ευθύνη των διευθυντών των σχολικών αυτών μονάδων, Ατομικό Δελτίο Υγείας (ΑΔΥ) των μαθητών(...)'».

Με άλλα λόγια, η απάντησή της είναι ...εμείς κάναμε το νόμο και πετάει το μπαλάκι στους διευθυντές να κόψουν το λαιμό τους να οργανώσουν και να ελέγχουν το ΑΔΥ και στους γονείς ταυτόχρονα πετάει την ευθύνη για τις απαιτούμενες εξετάσεις των μαθητών. Μόλις φέτος, η κυβέρνηση της ΝΔ πρόσθεσε δύο ακόμα ιατρικές εξετάσεις στο ΑΔΥ για τους μαθητές που γράφτηκαν στην Α' Δημοτικού.

Καμιά μέριμνα όμως δεν υπήρξε για το πώς ο άνεργος, ο ανασφάλιστος, ο μετανάστης γονιός θα αντεπεξέλθει στο κόστος αυτών των εξετάσεων... Οι εργαζόμενοι γονείς αναγκάζονται συχνά - πυκνά γι' αυτές τις τυπικές εξετάσεις να στρέφονται στους ιδιώτες γιατρούς είτε λόγω ελλείψεων στα ασφαλιστικά ταμεία, είτε γιατί δεν μπορούν να πάρουν άδειες για να πάνε τα παιδιά τους στους γιατρούς, είτε γιατί τους κλείνουν ραντεβού μετά από μήνες, κ.ο.κ. Η ουσία είναι ότι ακόμα και γι' αυτόν τον εντελώς τυπικό (και τελικά προσχηματικό) έλεγχο της υγείας των μαθητών το μπαλάκι πέφτει στους γονείς και στους εκπαιδευτικούς.

Πέρα από το ΑΔΥ, η υπουργός Παιδείας κάνει μια μικρή αναφορά στα **προγράμματα Αγωγής Υγείας που εφαρμόζονται σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Τα προγράμματα, δηλαδή, που δεν είναι τίποτε άλλο από «βήμα» σε διάφορες εταιρείες και ΜΚΟ που ασχολούνται με την «υγεία» να διαφημίζουν την πραγματικότητα τους σε μαθητές. Ετσι, π.χ., εταιρείες που βγάζουν οδοντόκρεμες κάνουν διαλέξεις στους μαθητές για τη στοματική υγιεινή και ΜΚΟ που ασχολούνται με την ευαισθητοποίηση του κοινού για κάποια ασθένεια εμφυσούν στους μαθητές την αντίληψη ότι είναι ευθύνη «όλων μας να... δούμε κατάματα το πρόβλημα» κι όχι ευθύνη του κράτους να οργανώσει ένα σύστημα αποκλειστικά δημόσιας και δωρεάν Υγείας για όλο το λαό και τα παιδιά του και να οργανώσει την επιστημονική έρευνα στον τομέα της Υγείας με βάση τις σύγχρονες λαϊκές ανάγκες.**

Δημόσια δωρεάν Υγεία για όλους

Το θέμα, βέβαια, δεν είναι μόνο η θεσμοθέτηση οδηγιών αλλά και η εφαρμογή τους. Ακόμη και αν καθοριστούν οδηγίες αυστηρές και ιδιαίτερα προωθημένες, στις σημερινές συνθήκες, η υγεία και η ασφάλεια της πλειοψηφίας όσων αθλούνται θα εξακολουθούν να κινδυνεύουν. Σε αυτές τις συνθήκες το οικονομικό βάρος για την πρόληψη και την προστασία τους θα το επωμίζονται οι σύλλογοι και οι οικογένειες των αθλητών, όπως γίνεται ακόμη και για την έκδοση του δελτίου υγείας.

Η προστασία όμως της υγείας όλου του λαού, άρα και των αθλουμένων, πρέπει να είναι ευθύνη του κράτους και όχι ατομική. Δεν μπορεί να ανατίθεται σε ιδιώτες, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, δήμους, ασφαλιστικά ταμεία, άλλους φορείς. Η πρόληψη στα θέματα υγείας και ασφάλειας όσων αθλούνται επιβάλλεται να καλυφθεί με επάρκεια και αποτελεσματικότητα με τη δημιουργία ενός αποκλειστικά δημόσιου και δωρεάν, ενιαίου και καθολικού συστήματος Υγείας και Πρόνοιας, με ανεπτυγμένη την ΠΦΥ. Με πυρήνα το δημόσιο Κέντρο Υγείας μπορούν να λειτουργήσουν υπηρεσίες με εξειδικευμένο προσωπικό (αθλητίατρος, φυσικοθεραπευτής, τεχνικός ασφαλείας, κ.ά.) και τα αντίστοιχα υποστηρικτικά εργαστήρια, για τη συστηματική - περιοδική προληπτική παρακολούθηση της υγείας.

Γ. Σ. - Γ. Κ.

Η ΑΥΓΗ

3/1/2010

Κρατικός προϋπολογισμός του 2010 και οι εκπαιδευτικές δαπάνες

Γρηγόρης Καλομοίρης -
Θέμης Κοτσιφάκης***

Πολύ μελάνι χύθηκε στον τύπο, πολλές διακηρύξεις έγιναν από τον Πρωθυπουργό και την Υπουργό Παιδείας για να πειστεί η κοινή γνώμη ότι τηρήθηκαν οι προεκλογικές εξαγγελίες του ΠΑΣΟΚ και ότι οι δαπάνες για την παιδεία θα είναι αυξημένες κατά 1 δισ. ευρώ για το 2010. Είναι όμως έτσι τα πράγματα;

Στην πραγματικότητα, το ποσό του επιπλέον 1 δισ. για την παιδεία, που ανακοινώθηκε με τον προϋπολογισμό του 2010, ουσιαστικά αφορά είτε δαπάνες που μεταφέρονται από τις μη πραγματοποιηθείσες του έτους 2009 είτε δαπάνες για τις νέες υπηρεσίες που εντάσσονται στο Υπουργείο Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων. Αυτές αφορούν την κατάρτιση, την έρευνα και διάφορες άλλες νέες υπηρεσίες και οργανισμούς που εντάχθηκαν στο πρώην ΥΠΕΠΘ.

Με ταχυδακτυλουργίες και αλχημείες, λοιπόν, στο νέο προϋπολογισμό προσπαθεί η κυβέρνηση να αυξήσει εικονικά τα κονδύλια για την παιδεία.

Συγκεκριμένα, ενώ στο πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων (ΠΔΕ) στον προϋπολογισμό του 2009 προβλεπόταν ποσό 806 εκατ. για την εκπαίδευση, στο προσχέδιο του 2010 εμφανίζεται ως εκτίμηση πραγματοποιηθέντων δαπανών για το 2009, μόλις 361 εκατ. για την εκπαίδευση, δηλ. 445 εκατ. λιγότερα, ενώ εμφανίζονται 847 εκατ. προβλεπόμενες δαπάνες για το 2010. Με αυτό τον τρόπο εμφανίζεται διπλασιασμός των δαπανών στο ΠΔΕ για την εκπαίδευση το 2010 σε σχέση με το 2009, με ποσά που ουσιαστικά μεταφέρονται από τη μια χρονιά στην άλλη. Έτσι, ενώ τα ποσά που διατίθενται είναι περίπου ίδια, με το τέχνασμα αυτό εμφανίζεται διπλασιασμός κονδυλίων. (βλ. Πίνακας 1)

Στις δαπάνες του τακτικού προϋπολογισμού έχουμε κονδύλια τομέων άλλων υπουργείων που μεταφέρονται στο νέο Υπ. Παιδείας (όπως η κατάρτιση, η έρευνα κ.λπ.). Συγκεκριμένα, 125 εκατ. αφορούν την Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας και οργανισμούς που μεταφέρονται από άλλα Υπουργεία στο νέο Υπουργείο Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων. (βλ. Πίνακας 2)

Με όλα αυτά, η χώρα μας παραμένει τελευταία ανάμεσα σε όλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και προτελευταία στις 34 του ΟΟΣΑ στις εκπαιδευτικές δαπάνες (τελευταία είναι η Τουρκία, με 2,7 % του ΑΕΠ), ενώ ο μέσος όρος των δημόσιων δαπανών για την παιδεία στις χώρες του ΟΟΣΑ είναι στο 5% του ΑΕΠ το 2006, όπως αναφέρουν τα στοιχεία της έκδοσης του ΟΟΣΑ «Η εκπαίδευση με μια ματιά – 2009». Κανένας δεν μπορεί να είναι περήφανος για αυτή την πολιτική.

Η όποια πενιχρή αύξηση κονδυλίων προβλέπεται στον προϋπολογισμό (περίπου 0,35% του ΑΕΠ) διατηρεί τις δαπάνες για την παιδεία στα ίδια επίπεδα της τελευταίας εικοσαετίας, απομακρύνει το στόχο που η ίδια η κυβέρνηση έβαλε για «5% του ΑΕΠ για την Παιδεία στο τέλος της τετραετίας» και, σε κάθε περίπτωση, βρίσκεται πολύ μακριά όχι μόνο από το αίτημα του εκπαιδευτικού κινήματος για ΑΜΕΣΗ αύξηση των κρατικών δαπανών για την Παιδεία στο 5% του ΑΕΠ αλλά και από τις πραγματικές ανάγκες της δημόσιας εκπαίδευσης της χώρας μας.

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 3, οι δαπάνες για την παιδεία κυμαίνονται την τελευταία δεκαετία (1995-2010) μεταξύ 3,14 και 3,61 % του ΑΕΠ, ενώ την δεκαετία 1984-1994 κυμάνθηκαν από το 3,52 ως το 4,22 % του ΑΕΠ.

Τέλος, για το πώς αντιμετωπίζει η κυβέρνηση την εκπαίδευση στη χώρα μας, χαρακτηριστική είναι η φράση που περιέρχεται, μεταξύ άλλων, στην εισηγητική έκθεση του Προϋπολογισμού:

«Με τον προϋπολογισμό επιχειρείται η χρηματοδότηση εκπαιδευτικών πολιτικών που στοχεύουν ... στη θεσμοθέτηση συστήματος αξιολόγησης των υπηρεσιών εκπαίδευσης που παρέχουν τα εκπαιδευτικά ιδρύματα των τριών βαθμίδων με βάση τις αρχές της αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας και οικονομίας». Η πολιτική της «αγοράς» σε όλο το μεγαλείο!

Διορισμοί εκπαιδευτικών

Το κονδύλι για τις αμοιβές των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης αυξάνεται μόλις κατά 3,5% το 2010 σε σχέση με το 2009, γεγονός που σημαίνει μείωση των μισθών των υπηρετούντων εκπαιδευτικών. Παράλληλα, όμως, σημαίνει και ότι ο προβλεπόμενος αριθμός διορισμών εκπαιδευτικών για το 2010 και πάλι δεν θα επαρκεί για να καλύψει τις μεγάλες ανάγκες. Απαιτούνται τουλάχιστον 20.000 νέοι διορισμοί μόνιμων εκπαιδευτικών για να καλυφθούν οι ανάγκες στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, και πρέπει να προβλεφθεί η αντίστοιχη δαπάνη στον προϋπολογισμό του 2010. Οι παραπάνω νέοι διορισμοί θα πρέπει να καλύψουν τις ανάγκες που θα προκύψουν από τη μείωση του αριθμού μαθητών ανά τμήμα καθώς και από την εφαρμογή προγραμμάτων αντισταθμιστικής εκπαίδευσης (Ενισχυτική Διδασκαλία, Πρόσθετη Διδακτική Στήριξη, τμήματα υποδοχής, ολοήμερο Δημοτικό κ.λπ).

Πρόσθετη Διδακτική Στήριξη

Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά την Πρόσθετη Διδακτική Στήριξη (Π.Δ.Σ.), το κονδύλι των 38 εκατομμυρίων (κωδικός 0517) δεν επαρκεί για να καλύψει τις αμοιβές των χιλιάδων ωρομισθίων του κανονικού προγράμματος Γυμνασίων, Λυκείων, ΕΠΑΛ, ΕΠΑΣ και της Π.Δ.Σ. Εδώ πρέπει να τονίσουμε ότι σημαντικός αριθμός μόνιμων αναπληρωτών και ωρομισθίων που εργάστηκαν στην Π.Δ.Σ. κατά τη διάρκεια του 2009 παραμένουν μέχρι τώρα απλήρωτοι. Σημειώνουμε ότι η χρηματοδότηση της Π.Δ.Σ. γίνεται πλέον μόνο από τον κρατικό προϋπολογισμό. Η άρνηση των κυβερνήσεων να ικανοποιήσουν το αίτημα της εκπαιδευτικής κοινότητας για να θεσμοθετηθεί η 12χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση έχει και σε αυτό το ζήτημα τις επιπτώσεις της. Η Ευρωπαϊκή Ένωση απορρίπτει τη πρόταση της χώρας μας να εντάξει στο ΕΣΠΑ την Π.Δ.Σ. με το επιχείρημα ότι αυτό το πρόγραμμα είναι πέραν της 9χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Επενδύσεις για τον Ο.Σ.Κ.

Ο.Σ.Κ. 2010 2009 μεταβολή παρατηρήσεις 190 εκατ. 185,3 εκατ. +4,7 εκατ. Μόλις 2,4% αύξηση

Το κονδύλι που διατίθεται για τον Ο.Σ.Κ. επαρκεί για 70 περίπου νέα σχολικά κτίρια, όταν οι ανάγκες στη σχολική στέγη είναι τεράστιες. Λείπουν τουλάχιστον 2.000 κτίρια, για να λειτουργούν όλα τα σχολεία της χώρας σε δικό τους κτίριο, ασφαλές και με τις στοιχειώδεις, τουλάχιστον, παιδαγωγικές προδιαγραφές, ενώ σε 500 περίπου κτίρια απαιτείται αναβάθμιση. Είναι γεγονός, μάλιστα, ότι από τα 190 εκατ. , που προβλέπονταν για το 2009, διατέθηκαν μόλις 80 εκατ. , παρά το γεγονός ότι υπήρξαν και έκτακτες ανάγκες με τις επισκευές σχολικών κτιρίων σε περιοχές που επλήγησαν από τους σεισμούς (διατέθηκαν 65 εκατ. σε αυτές τις περιοχές).

Για να ανταποκριθεί στοιχειωδώς ο ΟΣΚ στις ανάγκες της σχολικής στέγης, πρέπει το συνολικό ποσό για τον οργανισμό να ανέλθει άμεσα στα 800 εκατ. τουλάχιστον στον προϋπολογισμό του 2010.

Αυτό πρέπει να είναι το πρώτο βήμα στον αναγκαίο σχεδιασμό 5ετίας, που πρέπει να γίνει, ώστε όλα τα σχολεία να αποκτήσουν το δικό τους κτίριο με σύγχρονες παιδαγωγικές προδιαγραφές, ώστε να σταματήσει η σπατάλη τεράστιων ποσών για ενοικίαση κτιρίων και, βέβαια, να εξαλειφθεί πλήρως η διπλή βάρδια στη λειτουργία των σχολείων.

Υπενθυμίζουμε ότι δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμη ο προσεισμικός έλεγχος των σχολικών κτιρίων που ξεκίνησε το 2002. Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία του Διευθύνοντος Συμβούλου του ΟΣΚ, έχει γίνει αυτός ο έλεγχος σε 4.700 σχολικά κτίρια, από το σύνολο των 14.000 περίπου.

Νέα σχολικά προγράμματα και βιβλία

Από τη μελέτη των κωδικών δεν προκύπτει κανένας σχεδιασμός για την αναγκαία αναμόρφωση των σχολικών προγραμμάτων και τη συγγραφή νέων βιβλίων.

Δυστυχώς, για μια ακόμη φορά θα χρησιμοποιηθούν στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση τα ίδια σχολικά προγράμματα και βιβλία, για πολλά από τα οποία η εκπαιδευτική κοινότητα εκτιμά ότι δεν προσφέρουν τη σύγχρονη, επιστημονικά τεκμηριωμένη πολυδιάστατη γνώση που έχουν ανάγκη οι μαθητές και οι μαθήτριες.

Επιμόρφωση εκπαιδευτικών

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης παραμένει στα αζήτητα του κρατικού προϋπολογισμού του 2010.

Η Υπουργός Παιδείας στην ομιλία της κατά τη συζήτηση των προγραμματικών δηλώσεων της κυβέρνησης αναφέρθηκε στη μεγάλη σημασία που αποδίδει στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Όμως το γεγονός ότι δεν έχουν προβλεφθεί τα αναγκαία κονδύλια για την εφαρμογή της ετήσιας επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, με ταυτόχρονη απαλλαγή τους από τα διδακτικά τους καθήκοντα, αποδεικνύει την τεράστια απόσταση λόγων και έργων και, βέβαια, την έλλειψη πολιτικής βούλησης να δοθούν λύσεις σε προβλήματα που εκκρεμούν εδώ και 10ετίες. Ζ

ΕΘΝΟΣ

3/1/2010

125 εκατ. ο τζίρος στα φροντιστήρια των... προσλήψεων

Τα φροντιστήρια που προετοιμάζουν τους υποψηφίους για τους γραπτούς διαγωνισμούς του ΑΣΕΠ... ζεσταίνουν μηχανές. Η ανάθεση του συνόλου των προσλήψεων στο νέο αναμορφωμένο ΑΣΕΠ ανοίγει διάπλατα τις πόρτες τέτοιου τύπου φροντιστηρίων και εκτοξεύει στα ύψη τα κέρδη τους.

Η «παραπαιδεία του Δημοσίου» απλώνει τα πλοκάμια της παντού, αν και υποτίθεται ότι υπάρχει ρητή πρόβλεψη απαγόρευσής της από συστάσεως του ΑΣΕΠ το 1994. Οχι μόνο λειτουργούν, αλλά γύρω από το όνειρο μιας θέσης στο Δημόσιο «στήνεται χορός» εκατομμυρίων ευρώ. Ηδη ο τζίρος τους ξεπερνά τα 125 εκατ. ευρώ ετησίως κι εκτιμάται ότι αυτό το ποσό θα διπλασιαστεί με τον πολλαπλασιασμό των διαγωνισμών για τις προσλήψεις.

Από 3.000 μέχρι και 7.000 ευρώ κοστίζει το πακέτο μαθημάτων για τα... μεγάλα παιδιά, στα φροντιστήρια που έχουν ξεφυτρώσει σε ολόκληρο το κέντρο της Αθήνας.

Τα Σαββατοκύριακα μάλιστα καταφθάνουν στην πρωτεύουσα και ξανακάθονται στα θρανία υποψήφιοι από Τρίκαλα, Λαμία, Ιτέα, Κόρινθο, αλλά και αρκετές ακόμη πόλεις της χώρας όπου δεν υπάρχει ανάλογη... μέριμνα.

Τριαντάρηδες ή ακόμη και σαραντάρηδες πτυχιούχοι και εργαζόμενοι παρακολουθούν εντατικά μαθήματα προετοιμασίας για τους γραπτούς διαγωνισμούς.

Προσέλευση

«Είναι γεγονός ότι θα αυξηθεί η πελατεία μας. Από τη στιγμή που όλες οι προσλήψεις θα περνούν από το ΑΣΕΠ, θα υπάρξει τουλάχιστον διπλασιασμός των γραπτών διαγωνισμών.

Ο τεράστιος όγκος της εξεταστέας ύλης και το γεγονός ότι οι γνώσεις που παίρνουν τα παιδιά, στα πανεπιστήμια έχουν ξεπεραστεί από τα πράγματα τα οδηγεί μαζικά στα φροντιστήρια», λέει στο «Εθνος της Κυριακής» ο κ. Τρύφων Χατζής, ιδιοκτήτης ενός ειδικού κέντρου προετοιμασίας υποψηφίων, στην οδό Σόλωνος. Περισσότεροι από 130 πτυχιούχοι παρακολουθούν μαθήματα τα Σαββατοκύριακα που δεν εργάζονται, στο φροντιστήριο «Χατζή», ενώ δεκάδες ακόμη υποψήφιοι... εκπαιδεύονται σε ανάλογα φροντιστήρια, που λειτουργούν πλησίον της πλατείας Κάνιγγος, στην Ομόνοια και στην πλατεία Βικτωρίας.

Το «πακέτο»

Εξι ώρες την εβδομάδα, δύο εργασίες «εν είδει» τεστ, και 3.000, 5.000 ή και 7.000 ευρώ... το κεφάλι, είναι μάλλον αρκετά για να φέρουν τον υποψήφιο πιο κοντά στην επιτυχία.

«Στη συζήτηση που έγινε στη Βουλή για την αναμόρφωση του ΑΣΕΠ, επισημόναμε στον υπουργό αυτό τον κίνδυνο, του να πολλαπλασιαστούν δραματικά τα φροντιστήρια για τους διαγωνισμούς», μας λέει ο βουλευτής του ΛΑΟΣ κ. Αστέριος Ροντούλης, συμπληρώνοντας:

«Το άρθρο 15 του νόμου Πεπονή, από το 1994 ακόμη, απαγορεύει τη δραστηριότητα φροντιστηριακών μαθημάτων για το ΑΣΕΠ. Πώς λειτουργούν, λοιπόν, τα δεκάδες φροντιστήρια;

Πόσο μαύρο χρήμα κυκλοφορεί γύρω από αυτά; Εμείς προτείναμε να παρέχονται μέσω του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης τα φροντιστηριακά μαθήματα, καθώς επίσης και να προσδιοριστεί επακριβώς η ύλη του ΑΣΕΠ. Στο νέο νομοθέτημα μπορούν αυτά να προβλεφθούν».

ΠΑΡΑΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Ηδη από τον πρώτο διαγωνισμό του 1998

Από τον πρώτο διαγωνισμό του 1998, δειλά δειλά άρχισε να διαφαίνεται στον ορίζοντα των πτυχιούχων η ανάγκη της στήριξης μέσω του φροντιστηρίου.

Στον δεύτερο διαγωνισμό του 2000, η ανάγκη αυτή έγινε μεγαλύτερη και σήμερα η προσέλευση στα φροντιστήρια είναι ιδιαίτερα μεγάλη. Αλλωστε η συμμετοχή στον διαγωνισμό καθώς και το κυνήγι του βαθμού είναι πλέον μονόδρομος, κυρίως για τους εκπαιδευτικούς, αλλά και για πολλές ακόμη ειδικότητες.

«Είναι φυσικό, αφού και ο ανταγωνισμός είναι μεγάλος, όταν έχεις να συναγωνιστείς χιλιάδες ανθρώπους, αλλά και όταν οι περισσότεροι πτυχιούχοι έχουν πάρει πτυχίο εδώ και μία δεκαετία και ως εκ τούτου οι γνώσεις πρέπει να... φρεσκαριστούν. Εάν ήξερε ο υποψήφιος τι πρέπει να διαβάσει δεν θα χρειαζόταν φροντιστήριο, αλλά δυστυχώς το όλο σύστημα λειτουργεί αντιπαιδαγωγικά, αφού τους εξετάζουν σε χασοτική ύλη», μας λέει ο φροντιστηριάρχης Α. Παπαϊωάννου.

ΥΠΟΨΗΦΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ

Σε σούπερ μάρκετ το πρωί, φροντιστήριο το απόγευμα

Σύμφωνα με τους φροντιστηριάρχες, τον επόμενο χρόνο αναμένεται να υπάρξει πολύ μεγάλη προσέλευση νέων στις αίθουσες τους, αλλά και άνθηση καινούργιων επιχειρήσεων παροχής βοήθειας σε υποψηφίους του ΑΣΕΠ.

Σήμερα δεν υπάρχει υποψήφιος που να μην κάθεται ξανά στο θρανίο, προκειμένου να φρεσκάρει τις γνώσεις του για να πετύχει στους γραπτούς διαγωνισμούς.

Οι πτυχιούχοι των καθηγητικών σχολών αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό των προσερχόμενων στα φροντιστήρια της... Κάνιγγος.

Η 32χρονη Ελένη Τζαβάρια πήρε το πτυχίο Φιλολογίας πριν από 8 χρόνια. Εργάζεται στο λογιστήριο ενός σούπερ μάρκετ, για τα προς το ζην, ενώ κάποια απογεύματα κάνει και ιδιαίτερα μαθήματα σε μαθητές γυμνασίου, έτσι για να ικανοποιεί τη δίψα της για διδασκαλία, όπως λέει η ίδια χαρακτηριστικά.

«Εδώ και τρεις μήνες όλα μου τα απογεύματα μετά τη δουλειά τα περνάω είτε στο φροντιστήριο είτε μελετώντας για τις εξετάσεις. Για μένα είναι μια προσπάθεια να κατακτήσω το όνειρό μου αυτός ο διαγωνισμός και θέλω να πετύχω.

Δεν υπάρχει άλλος δρόμος. Από τη στιγμή μάλιστα που όλες οι προσλήψεις μάλλον θα γίνονται με αυτόν τον τρόπο, το φροντιστήριο καθίσταται απολύτως απαραίτητο».

BIBIAN ΜΠΕΝΕΚΟΥ

Υπουργείο Παιδείας: Επί πληρωμή το νομοσχέδιο

Απίστευτο κι όμως αληθινό! πρόχειρο διαγωνισμό κάνει το υπουργείο Παιδείας για την επιλογή εταιρίας, η οποία θα αναλάβει την Κατάρτιση Σχεδίου Δράσης για το σύστημα επιλογής του εκπαιδευτικού δυναμικού και των στελεχών της Εκπαίδευσης. Το σχέδιο θα περιλαμβάνει:

(α) πρόταση σεναρίων για πλαίσιο διορισμών, μεταθέσεων και αποσπάσεων των εκπαιδευτικών και επιλογής στελεχών της Εκπαίδευσης, βάσει κριτικής αποτίμησης της λειτουργίας του υφιστάμενου συστήματος, συγκριτικών δεδομένων από άλλες ευρωπαϊκές χώρες και των πορισμάτων από επεξεργασία των προτάσεων που θα έχουν κατατεθεί κατά την πρώτη διαβούλευση της σχετικής αρχικής νομοθετικής πρότασης του Υπουργείου Παιδείας καθώς και

(β) Πρόταση για το νέο σύστημα διοικητικών διαδικασιών, υποδομών και εργαλείων για την υλοποίηση του νέου προτεινόμενου πλαισίου, με αξιοποίηση των πορισμάτων της διοικητικής επιστήμης και των νέων επιστημονικών και τεχνολογικών εργαλείων.

Το κόστος ανέρχεται στα 96.000 ευρώ!

ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ 29/12/2009

Διπλή επίθεση στην Παιδεία

Διπλή επίθεση ετοιμάζει το υπουργείο Παιδείας το επόμενο διάστημα. Η Α. Διαμαντοπούλου στην ομιλία της στη Βουλή, στη συζήτηση για τον προϋπολογισμό, προχώρησε σε αποκαλυπτικές περιγραφές για τις σαρωτικές αλλαγές στο σχολείο, αλλά και περιέγραψε πώς θα γίνει η επίσημη εξομοίωση των ιδιωτικών εκπαιδευτικών «μαγαζιών» με τα δημόσια ιδρύματα, με τελικό στόχο τη διαμόρφωση μιας εκπαιδευτικής αγοράς.

Για το σχολείο: *«Έχουμε σε πλήρη εξέλιξη και θα παρουσιαστεί στο τέλος Γενάρη το συνολικό σχέδιο για την αλλαγή που αφορά το νέο σχολείο και ξεκινά από το Νηπιαγωγείο, συνεχίζει στο Δημοτικό, πάει στο Γυμνάσιο και σημαίνει αλλαγή αναλυτικών προγραμμάτων (...). Νέος τρόπος διοίκησης του σχολείου και αυτόνομης ή, πιο σωστά, αυτοδιοίκησης λειτουργίας. Τα σχολεία δεν μπορεί να είναι ομοιόμορφα».*

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ ετοιμάζεται να γκρεμίσει και μια απ' τις τελευταίες κατακτήσεις στο «δημόσιο» σχολείο. Με το πρόσχημα των διαφορετικών αναγκών, ανά περιοχή, και των «ιδιαιτεροτήτων» οι μαθητές δε θα έχουν ενιαίο σχολικό πρόγραμμα. Τα σχολεία, λέει η υπουργός, «δεν μπορεί να είναι ομοιόμορφα», λες και η μόρφωση που δικαιούται ένα παιδί, στο σχολείο, εξαρτάται απ' τον τόπο ή την περιοχή που κατοικεί, απ' το αν ζει στην Αθήνα, σ' ένα νησί του Αιγαίου ή σ' ένα απομακρυσμένο ορεινό χωριό. Η κυβέρνηση δεν έχει ούτε άγνοια για τις σύγχρονες ανάγκες των μαθητών ούτε ...δεν ξέρει πώς μπορεί να τις ικανοποιήσει. «Απλά», έχει συγκεκριμένους πολιτικούς στόχους: Το ενιαίο και ολοκληρωμένο σχολικό πρόγραμμα να αντικατασταθεί από τοπικά προγράμματα, τα οποία θα καθορίζονται απ' τις ανάγκες της ...τοπικής αγοράς. Μία είναι η συνέπεια όλων αυτών: Αμορφωσιά και υποταγή!

Σε αυτή την κατεύθυνση είναι τα σχέδια για τη χρηματοδότηση και τη διαχείριση του σχολείου απ' την Αυτοδιοίκηση και τους «φορείς» (ανάμεσα σε αυτούς και οι επιχειρήσεις). Με λίγα λόγια, φτιάχνουν το σχολείο της αγοράς: Διάσπαση του ενιαίου χαρακτήρα της Παιδείας και διαφοροποίηση - κατηγοριοποίηση των σχολείων, τα οποία θα ψάχνουν «χορηγούς». Όλα αυτά, βέβαια, δεν είναι ιδέες της υπουργού και της κυβέρνησης. Υπάρχουν, ήδη, στη Σκανδιναβία, όπου τα σχολεία χρηματοδοτούνται σε ποσοστό 65% έως 75% από φόρους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που πληρώνουν οι δημότες, από δάνεια και από προσφορές των επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν λόγο και στη διαμόρφωση του σχολικού προγράμματος.

Για την **εκπαιδευτική αγορά:** *«Υπάρχει σε εξέλιξη και ξεκινάει η διαβούλευση την επόμενη εβδομάδα για ένα νέο θεσμικό πλαίσιο που αφορά τη Διά Βίου Εκπαίδευση και την Επαγγελματική Κατάρτιση (...) Να συνδέσουμε συνειδητά για πρώτη φορά στη χώρα*

και μετά από την επιλογή που έκρινε το υπουργείο Παιδείας να έχει αυτήν την ευθύνη, όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, από την Τεχνική Εκπαίδευση και τα ΙΕΚ και τα ΚΕΚ μέχρι τα Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών, αλλά και τα ΤΕΙ και τα Πανεπιστήμια και τα μεταπτυχιακά, να ξέρουμε, σε ένα συνολικό πλαίσιο, πώς μπορεί ο κάθε πολίτης ο οποίος παίρνει πτυχίο, παίρνει δίπλωμα, συνεχίζει την εκπαίδευσή του, έχει εμπειρία, πώς καταλήγει τελικά και με ποιες διαδικασίες να έχει επαγγελματικά δικαιώματα».

Με λίγα λόγια, πτυχία από πανεπιστήμια, ΤΕΙ, κολέγια, κέντρα κατάρτισης, πιστοποιητικά από ημερίδες και ό,τι άλλο μπορεί να φανταστεί κανείς σε ...εκπαιδευτικό προϊόν, θα μπαίνουν στο ίδιο τσουβάλι. Μετά θα κρίνονται και θα ...εγκρίνονται από ενιαίο σύστημα πιστοποίησης σχολών και επαγγελμάτων, στο οποίο έχει αναφερθεί πολλές φορές το υπουργείο.

Θυμίζουμε ότι η Α. Διαμαντοπούλου, στην πρόσφατη Σύνοδο των προέδρων των ΤΕΙ, είχε δηλώσει ότι τα λεγόμενα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων των ΤΕΙ *«σχετίζονται ακόμη και με το πολύ σοβαρό θέμα της αλλαγής του θεσμικού πλαισίου της χώρας»*, με *«ένα εθνικό πλαίσιο επαγγελματικών δικαιωμάτων που δε θα τα δίνουν τα υπουργεία, αλλά οι φορείς»*. Δε χρειάζεται ν' αναρωτηθούμε ιδιαίτερα ποιοι είναι οι «φορείς». Σε συνάντηση που είχε το Νοέμβρη η Άννα Διαμαντοπούλου με τα προεδρεία της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ελληνικού Εμπορίου (ΕΣΕΕ) και της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών και Εμπόρων Ελλάδας (ΓΣΕΒΕΕ) το είχε ...ομολογήσει: *«Θα υπάρχει συνεργασία του υπουργείου με τους φορείς της οικονομίας στα θέματα της επαγγελματικής κατάρτισης και συμμετοχή στα όργανα τα οποία αφορούν το σχεδιασμό και την υλοποίηση του εθνικού συστήματος πιστοποίησης»*. Συμπέρασμα; Οι επιχειρήσεις θα είναι οι κριτές της ...δημόσιας και ιδιωτικής εκπαιδευτικής αγοράς!

Τα σχέδια του υπουργείου για το σχολείο και την εκπαιδευτική αγορά πτυχίων και ...πιστοποιητικών έχουν άμεση σχέση μεταξύ τους. Θέλουν την Παιδεία, από την αρχή μέχρι το τέλος, να λειτουργεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις του κεφαλαίου. Από νωρίς ο μαθητής θα μαθαίνει ότι το μέλλον του εξαρτάται απ' τις επιχειρήσεις, θα διδάσκεται αυτό που θα του ...προτείνει η επιχείρηση, ώστε να ...προοδεύσει. Στη συνέχεια το πτυχίο του («δημόσιο» ή ιδιωτικό) θα κρίνεται, πάλι, απ' τις επιχειρήσεις, οι οποίες, αφού προσλαμβάνουν τους εργαζόμενους που μπορούν να εκμεταλλευτούν ...καλύτερα, θα τους στέλνουν σε καταρτίσεις και επανακαταρτίσεις, στα πλαίσια της «διά βίου μάθησης». Το «πακέτο» είναι έτοιμο και το ΠΑΣΟΚ πρόθυμο να το υλοποιήσει άμεσα.

Γ. Χ.
ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ
30/12/2009

Όσο και να ψάχνεις...

Προεκλογικά και μετεκλογικά, το ΠΑΣΟΚ διερρήγγυε τα ιμάτιά του ότι θα δώσει από τον κρατικό προϋπολογισμό 1.000.000.000 ευρώ στην Παιδεία επιπλέον, παρά την οικονομική κρίση. Ο προϋπολογισμός δόθηκε στη δημοσιότητα και όσο κι αν έψαχνε κανείς δεν μπορούσε να βρει πού μπορεί να ήταν αυτό το επιπλέον 1 δισ. (δεδομένου ότι στον προϋπολογισμό του υπουργείου Παιδείας δεν ήταν)!

Ξεκινώντας την ομιλία της στη Βουλή για τον προϋπολογισμό, η υπουργός Παιδείας, Άννα Διαμαντοπούλου, είπε κατά λέξη: *«Μέσα στην κρίση, μέσα στις οικονομικές δυσκολίες προσπαθούμε να τα βγάλουμε πέρα δίνοντας προτεραιότητα και φροντίζοντας τα παιδιά, εξαιρώντας τα από τη συνολική κρίση και τη συνολική μείωση των δαπανών ή των επενδύσεων»*. Δηλαδή, σε απλά ελληνικά όχι ότι αύξησαν αλλά ότι δε μείωσαν τα κονδύλια για την Παιδεία και γι' αυτό πρέπει να είμαστε και ευχαριστημένοι!

... δεν βρίσκεις τα επιπλέον κονδύλια για την Παιδεία

Συνέχισε να μιλάει για την κυβερνητική πολιτική στην Παιδεία χωρίς να πει κουβέντα για τα κονδύλια και στο τέλος της ομιλίας της, ισχυρίστηκε τα εξής: «*Έχετε όλοι τη δυνατότητα, βεβαίως, να δείτε τον Προϋπολογισμό ο οποίος κατατέθηκε. Αρκεί να πω ότι έχουμε συνολική αύξηση 1.135.000.000, δηλαδή είναι περισσότερο και απ' αυτό που είχαμε πει, γιατί μέσα σε αυτά τα χρήματα δεν εντάσσεται ο ΟΣΚ και ο προϋπολογισμός του, που όπως ξέρετε έχει πάει στο Υποδομών*».

Μείναμε άφωνοι! Η υπουργός θα εννοεί, μάλλον, κάποιον ...άλλον προϋπολογισμό! Γιατί στον συγκεκριμένο που συζητιέται στη Βουλή η αύξηση στα κονδύλια για το υπουργείο Παιδείας είναι γύρω στα 400.000.000 ευρώ. Αλλά αν συνυπολογίσουμε ότι πέρσι τα κονδύλια της έρευνας (περίπου 241.000.000 ευρώ) εγγράφονταν σε άλλο υπουργείο και φέτος η έρευνα είναι ενταγμένη στο υπουργείο Παιδείας, τότε γίνεται φανερό ότι η αύξηση δε φτάνει ούτε στα 200.000.000 ευρώ! Πού το βρήκε το πάνω από 1 δισ. η υπουργός Παιδείας, δεν μπήκε στον κόπο να το εξηγήσει στην ομιλία της...

ΕΝΑΣ ΠΑΜΠΛΟΥΤΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΜΕ ΜΥΡΙΑΔΕΣ ΦΤΩΧΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ

Οι δυο ...21^{οι} αιώνες !

Άρθρο του Χρήστου Κάτσικα

«Η εικόνα όμως αυτή της ευημερίας ήταν επιφανειακή και περιορισμένη μόνο στις προνομιούχες τάξεις : στους ηγεμονικούς κύκλους, στους μεγάλους γαιοκτήμονες - φεουδάρχες, στους αξιωματούχους της Εκκλησίας, στους μεγάλους επιχειρηματίες του υπερπόντιου εμπορίου.... Στα λιμάνια της δυτικής Ευρώπης έφταναν το χρυσάφι, το ασήμι και τα νέα αγροτικά προϊόντα και στις πόλεις ανεγείρονταν επιβλητικά κτίρια... την ίδια στιγμή οι επαίτες γέμιζαν τους δρόμους της Φλωρεντίας, της ισπανικής Βαλέντσια, του Παρισιού. Από το ένα μέρος τα πολιτικά και πνευματικά επιτεύγματα και από το άλλο τα κοινωνικά προβλήματα που εμφανίστηκαν από την μεταβολή των όρων της οικονομίας, δημιούργησαν "δύο δέκατους έκτους αιώνες" σύμφωνα με τον επιτυχημένο χαρακτηρισμό του σύγχρονου ιστορικού Φερνάν Μπρωντέλ».

(Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη, Γ' Γυμνασίου)

Μοιάζει, αλήθεια, ο 21^{ος} αιώνας, με τον οποίο αναδύεται η νέα χιλιετία, με τον 16^ο αιώνα, έτσι όπως τον αναλύουν τα σχολικά βιβλία και εύστοχα τον περιγράφει με δύο λέξεις ο Φερνάν Μπρωντέλ : «οι δύο δέκατοι έκτοι αιώνες», ο χρυσός αιώνας του αμύθητου πλούτου που έφτανε «καραβιές» στην Ευρώπη από τις «ανακαλύψεις των νέων χωρών» και ο «πέτρινος» αιώνας της φτώχειας που γέμιζε το φωτεινό Παρίσι με 20.000 ζητιάνους το «σωτήριο έτος» 1587 !

Μήπως είναι φτωχός ο σημερινός κόσμος; Κάτι τέτοιο δεν μπορεί να υποστηριχθεί σοβαρά, αφού στα τελευταία 50 χρόνια ο παγκόσμιος πλούτος σχεδόν εννιαπλασιάστηκε. Από 3 τρις δολάρια το 1950 το παγκόσμιο Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν ξεπέρασε τα 30 τρις δολάρια το 2008. Κι αν συνυπολογίσουμε ότι την ίδια περίοδο ο πληθυσμός της γης αυξήθηκε δύο φορές και κάτι (από 2,5 σε 6 δισεκατομμύρια) τότε έχουμε σχεδόν τετραπλάσια καθαρή αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος στον κόσμο.

Τεχνικά η Γη έχει σήμερα τη δυνατότητα να θρέψει όλους τους κατοίκους της. Κι όμως...Το λογιστικό πρόσωπο της ευημερίας δε μπορεί να καλύψει το μαύρο φόντο εκατομμυρίων ανθρώπων που ζουν με μια μπάλα κανονιού δεμένη στα πόδια τους! Απόδειξη; Κάθε ανθρώπινο πλάσμα που έρχεται στη ζωή έχει 1 στις 10 πιθανότητες να γεννηθεί σε χώρα με ανώτερο επίπεδο διαβίωσης, 4 στις 10 πιθανότητες να γεννηθεί σε συνθήκες ακραίας

φτώχειας και 4 στις 10 πιθανότητες να απέχει αρκετά από σχετικά υποφερτή οικονομική κατάσταση.

Στην τελική διακήρυξη του «Γύρου της Ουρουγουάης» που υπογράφηκε στο Μαρακές στις 15 Απριλίου του 1994 και που επικύρωνε τους καινούργιους κανόνες του Παγκοσμίου Εμπορίου (η καλούμενη «εποχή της παγκοσμιοποίησης»), οι υπογράφωντες χαιρέτιζαν την αρχή μιας «*νέας εποχής οικονομικής συνεργασίας...ένα αποτέλεσμα ιστορικό... που θα ενδυναμώσει την παγκόσμια οικονομία και θα συμβάλλει σε μια αύξηση των συναλλαγών, των επενδύσεων, της απασχόλησης και του πλούτου σ' όλο τον κόσμο*». Μόλις 15 χρόνια μετά, σήμερα, απανωτές Εκθέσεις των Διεθνών Οργανισμών έρχονταν με τραγικό τρόπο να διαψεύσουν την παραπάνω πρόβλεψη.

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΗ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΩΝ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ

Την ίδια στιγμή, σύμφωνα με Έκθεση του ΟΗΕ οι 200 πιο πλούσιοι του κόσμου με επικεφαλής τον Bill Gates, έχουν αποκτήσει περιουσίες αξίας περίπου 1.000 δις δολαρίων, ενώ 1 δισεκατομμύριο 300 εκατομμύρια άνθρωποι ζουν με λιγότερο από 1 δολάρια την ημέρα. Η απόκλιση γίνεται ακόμη πιο φανερή, αν σκεφτεί κανείς ότι το άθροισμα της περιουσίας των 3 πιο πλουσιών ανθρώπων της γης -του Bill Gates με 85 δις δολάρια, του Σουλτάνου του Brunei με 30 δις δολάρια και του κατόχου των σουπερ-μάρκετ Robert Walton με 16,5 δις δολάρια- είναι μεγαλύτερο από το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν των 43 χωρών που είναι πιο φτωχές στον κόσμο και οι περισσότερες απ' αυτές είναι Αφρικανικές. Αυτοί οι 3 προύχοντες έχουν λοιπόν μια περιουσία μεγαλύτερη απ' τα εισοδήματα συνολικά των 600 εκατομμυρίων κατοίκων των φτωχών χωρών.

Η ΕΥΗΜΕΡΙΑ ...ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

Η Έκθεση της Διεθνούς Οργάνωσης Καταναλωτών που δόθηκε στη δημοσιότητα δεν αφήνει περιθώρια αμφισβήτησης. Χαρακτηριστική είναι η ακόλουθη παράγραφος της Έκθεσης που συντάχθηκε από την Οργάνωση: *«Κάτω από συνθήκες φτώχειας ζουν 1,3 δισεκατομμύρια άνθρωποι σε ολόκληρο τον κόσμο. Γι' αυτούς το να πιουν ένα ποτήρι νερό που δεν είναι μολυσμένο, να φάνε περισσότερο από ένα γεύμα την ημέρα, να χρησιμοποιήσουν το λεωφορείο για να διανύσουν μια μικρή απόσταση στην πόλη τους και να έχουν στη διάθεσή τους βασικά αγαθά και υπηρεσίες αποτελούν περισσότερο πολυτέλεια παρά κάτι συνηθισμένο και κοινό»!*

Έχει μεγαλώσει δραματικά η ψαλίδα μεταξύ του 1/5 του παγκόσμιου πληθυσμού που ελέγχει το 86% του Ακαθάριστου Παγκοσμίου προϊόντος -το οποίο συγκεντρώνεται στις βιομηχανοποιημένες χώρες- και του άλλου 1/5 του παγκόσμιου πληθυσμού που είναι το πιο φτωχό και που πρέπει να επιζήσει με το 1% του Ακαθάριστου Παγκοσμίου προϊόντος. Η δυστυχία εξαπλώνεται στη Νοτιο-Ανατολική Ασία. Στην Ινδονησία, οι άποροι από 11% το 1997 έγιναν σήμερα 20% δηλαδή με τη γλώσσα των αριθμών προστέθηκαν επιπλέον 20 εκατομμύρια καινούργιοι φτωχοί. Μια σημαντική αύξηση της δυστυχίας καταγράφηκε και στη Νότια Κορέα όπου το ποσοστό των φτωχών ανθρώπων από 8,6% το 1997 έφτασε σήμερα το 19,2%, με χειροτέρευση της ποιότητας ζωής κατά 21,6%. Δραματική η κατάσταση και σε άλλες περιοχές της Ασίας αρχίζοντας απ' την Ινδία, όπου οι φτωχοί που ήταν 300 εκατομμύρια στα τέλη της δεκαετίας του '80 έχουν αυξηθεί σε 350 εκατομμύρια το 2001. Στην Αφρική συνεχίζει η πτώση του κατά κεφαλήν εισοδήματος, δείκτης βέβαιης αύξησης της δυστυχίας και της πείνας. Μεγαλώνουν οι ανισότητες στη Λατινική Αμερική και στην Καραϊβική και στην πιο μαύρη δυστυχία είναι καταδικασμένοι οι λαοί της Ανατολικής Ευρώπης, των οποίων οι οικονομίες στραγγαλίστηκαν από τις «μεταρρυθμίσεις» της «άγριας απελευθέρωσης» που επιβλήθηκε από την Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

ΟΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΕΝΟΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ... ΤΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ

Αλλά ας μη πιστέψει κανείς ότι η φτώχεια είναι μόνο χαρακτηριστικό του Τρίτου Κόσμου. Και ο δικός μας κόσμος, ο πρώτος, βρίσκεται αντιμέτωπος με το φαινόμενο των νεόπτωχων, που απαντάται και στις πιο ανεπτυγμένες κοινωνίες. Στην πιο «χλιδάτη» χώρα του κόσμου, τις ΗΠΑ, το 22,4% των παιδιών ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας, στην Ιταλία το 20,5%, στη

Βρετανία το 19,8%... Το φαινόμενο των αστέγων έχει πάρει τραγικές διαστάσεις στις «λαμπερές» πόλεις της Μητρόπολης όπως το Λονδίνο και το Παρίσι, ενώ στη Μόσχα, ο αριθμός τους ανέρχεται σε 300.000. Στις ΗΠΑ, τα τελευταία είκοσι χρόνια, έχουν σχεδόν διπλασιαστεί οι άποροι, ενώ την αυγή της νέας χιλιετίας πάνω από 100.000 άστεγοι θα ξαγρυπνήσουν στους δρόμους, κάτω από γέφυρες ή μέσα σε χαρτόκουτες. Άμεση συνέπεια της φτώχειας, της ανεργίας, της κοινωνικής αποσύνθεσης είναι η έκρηξη της εγκληματικότητας στο δυτικό κόσμο (Σικάγο, Ουάσιγκτον, Μόσχα, εκατό φόννοι ανά 100.000 κατοίκους).

Και για να ξαναμπούμε στα «σύνορα» μας θυμίζουμε:

.. Τους 762 χιλιάδες ανέργους που ζουν σε αυτή τη χώρα, με βάση τα επίσημα στοιχεία του 2009.

.. Το 21% των Ελλήνων που το εισόδημά τους είναι χαμηλότερο από το μέσο ετήσιο εθνικό εισόδημα και ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας.

.. Το 54% των Ελλήνων, που σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία της Κομισιόν (EUROSTAT), δεν έχει την οικονομική δυνατότητα να πάει διακοπές ούτε για μια εβδομάδα

.. Το 30% των Ελλήνων, που λόγω οικονομικής δυσπραγίας, καθυστερεί να πληρώσει τους λογαριασμούς του ηλεκτρικού, του νερού, του ενοικίου (EUROSTAT).

.. Το 24% των Ελλήνων, που δεν μπορεί να ξεπληρώσει τα ενυπόθηκα δάνεια, όπου τους οδήγησε η προηγούμενη ανέχεια (EUROSTAT)

«Αν δεν σου αρέσουν οι ειδήσεις βγες έξω και φτιάξε τις δικές σου»

Ο Π. Ρόσετ στο βιβλίο του «Η πείνα στον κόσμο : δώδεκα μύθοι», αποκαλεί παρανόηση την άποψη ότι ο κόσμος πεινάει εξαιτίας του υπερπληθυσμού : *«Ποτέ άλλοτε ο κόσμος δεν παρήγε τόσα πολλά τρόφιμα όσο σήμερα. Σε κάθε κάτοικο της Γης αντιστοιχούν ημερησίως ένα κιλό δημητριακά και όσπρια και μισό κιλό κρέας, γάλα και αβγά, φρούτα και λαχανικά»!* Το πραγματικό πρόβλημα δεν είναι ο υπερπληθυσμός, αλλά η υπερανισότητα, που διαχωρίζει τον κόσμο όχι μόνο «οριζόντια», σε πλούσια και φτωχά έθνη, αλλά και «κάθετα», ανάμεσα σε πλούσια και φτωχά κοινωνικά στρώματα στο εσωτερικό κάθε χώρας, μικρής ή μεγάλης, αναπτυγμένης ή υπανάπτυκτης. Η λύση δεν είναι «ο άνθρωπος πάνω από τα κέρδη» αλλά ο άνθρωπος ΚΟΝΤΡΑ στα κέρδη, δηλαδή ΚΟΝΤΡΑ στο σύστημα εκμετάλλευσης.

B. ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ

Η καλλιέργεια της υποταγής μέσα από τη διδασχή της Ιστορίας

Κουβέντα δε λένε για το ναζισμό, για τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ίσως γιατί οι συγγραφείς του βιβλίου της Κομισιόν βλέπουν την απειλή αλλού... Το Ευρωκοινοβούλιο εξισώνει το ναζισμό με τον κομμουνισμό... (στη φωτογραφία, από τη νίκη κατά του φασισμού, με μπροστάρη τη Σοβιετική Ένωση. Η σοβιετική σημαία υψώνεται στο Ράιχσταγκ 9/5/1945)

Με διάφορες αφορμές παρατηρείται το τελευταίο διάστημα - τόσο σε επίπεδο «φιλολογίας» όσο και πρακτικά - μια έξαρση της συζήτησης γύρω από ζητήματα Ιστορίας, είτε από τη σκοπιά της ολικής αναθεώρησης, είτε από μια σκοπιά που ενώ υποτίθεται πως απαντά στους αναθεωρητές, στην πράξη υιοθετεί έναν κεντρικό άξονα της αναθεώρησης που δεν είναι άλλος από το προκλητικό σβήσιμο κάθε σημαδιού που άφησε η ίδια η ταξική αντιπαράθεση σαν αντικειμενικό ιστορικό δεδομένο και την αντικατάστασή του από αυθαιρεσίες όπως ότι η ιστορική αλήθεια δεν είναι αντικειμενική, αλλά είναι ζήτημα από ποια υποκειμενική οπτική γωνία προσεγγίζει κάποιος τα γεγονότα (παραλλαγή της άποψης ότι η αλήθεια, για το ίδιο φαινόμενο ή γεγονός, δεν είναι μία αλλά πολλές). Επιδίδεται έτσι η αποσπασματική θεώρηση των γεγονότων και η επιλεκτική χρήση πηγών και σ' αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η «νέα» άποψη ότι η Ιστορία πρέπει να γράφεται με βάση αντιλήψεις για το σήμερα και όχι με βάση τα τότε γεγονότα.

Αυτό που θέλει η αστική, ουσιαστικά, θεώρηση της Ιστορίας, είναι να ξεριζωθεί οριστικά κάθε έννοια της λαϊκής πάλης που έρχεται σε σύγκρουση με την κυρίαρχη ταξική νομιμότητα. Να σβήσει το διαπαιδαγωγικό δίδαγμα που προκύπτει από την ιστορική πορεία όλης της ανθρωπότητας: Οτι οι λαοί με τον αγώνα τους που στοχεύει στην ανατροπή της αντίπαλης εξουσίας, μπορούν να νικούν, ακόμα και σε συνθήκες γενικευμένης αντεπανάστασης. Για να πετύχουν οι αστοί ιστοριογράφοι μια τέτοια ανατροπή, φτάνουν να εξισώνουν την επαναστατική βία με την τρομοκρατία εκπέμποντας έτσι ένα ανάθεμα στη βία που δε δικαιούνταν - κατά τους σύγχρονους ιστοριογράφους - να είχαν ασκήσει οι υπό εκμετάλλευση και καταπίεση λαοί ενάντια στους εκμεταλλευτές και καταπιεστές τους!

Μουσείο Λούβρου.

Στο βιβλίο που έφτασε μέσω της Κομισιόν σε δημοτικά σχολεία, είναι ενδεικτική η στάση που κρατούν ως προς τη Γαλλική Επανάσταση, η οποία παρουσιάζεται, ούτε λίγο - ούτε πολύ, σαν

...γενοκτονία της βασιλικής οικογένειας. (Φωτογραφία από τον πίνακα «Η ελευθερία οδηγεί το λαό» του Ντελακρουά, για τη γαλλική επανάσταση που φιλοξενείται στο Λούβρο)

Επιδιώκουν έτσι να πέσει στα μαλακά το ιδεολόγημα της «κοινωνικής συναίνεσης» ή της ταξικής συνεργασίας, φτάνοντας στο σημείο να μιλούν για ανάγκη εξάλειψης του μίσους ανάμεσα στους λαούς, μέσα από την ουδέτερη, άνευρη και υποβαθμισμένη παρουσίαση κορυφαίων επαναστατικών γεγονότων και άλλων λαϊκών ξεσηκωμών.

Πεδίο άσκησης αυτών των επιδιώξεων είναι κατ' εξοχήν τα σχολικά βιβλία μέσα από τα οποία επιχειρείται η μαζική εκπαίδευση των νέων ανθρώπων στην υποταγή (πέρασε στην ιστορία η σχετική απόπειρα που έγινε με το ανιστόρητο βιβλίο για την ...Ιστορία που είχε σταλεί για να διδαχθούν τα παιδιά της Στ' Δημοτικού...). Ο «Ριζοσπάστης» παρουσιάζει σήμερα μια ενδιαφέρουσα παρέμβαση στο θέμα που έκανε ο εκπαιδευτικός Τάσος Τόκας στη διάρκεια σχετικής εκδήλωσης που οργάνωσε στα Γιάννενα το εκδοτικό «Σύγχρονη Εποχή».

Σχολικό πρόγραμμα και Ιστορία

Στο σχολείο, σε δύο επίπεδα επιχειρείται η διαστρέβλωση της Ιστορίας.

Πρώτα να διαμορφωθεί λανθασμένη αντίληψη για το πώς γράφεται η ιστορία, αν υπάρχει εξέλιξη, αν αυτή έχει τυχαία κατεύθυνση, αν έχει νόμους, ποιος κινεί την Ιστορία, τι είναι προοδευτικό και τι όχι.

Δεύτερο, υπάρχει ένας καταγισμός με ψευδείς πληροφορίες ή μισές αλήθειες.

Σε αυτά τα πλαίσια, μπορούμε να επισημάνουμε ότι η τρέχουσα πολιτική προπαγάνδα των μονοπωλίων της Ευρώπης, όλο και περισσότερο μπαίνει στα σχολικά βιβλία και στη σχολική ζωή γενικότερα. Η αταξική - αντιεπιστημονική προσέγγιση όλο και εντείνεται, η έννοια της ταξικής πάλης που - έστω και με την πιο αμβλυμένη έννοια την κοινωνικής πάλης υπήρχε - όλο και εξοβελίζεται. Η αποσύνθεση ολόκληρων κοινωνικοοικονομικών σχηματισμών (π.χ. κτήσεις του Μ. Αλεξάνδρου) αποδίδεται σε ανικανότητες και φαγωμάρες προσώπων. Με απόλυτα μεταφυσικό τρόπο συνδέονται μεταξύ τους εντελώς μηχανιστικά διάφορα ιστορικά γεγονότα (π.χ. η κατάσταση της σημερινής Ευρώπης με την έκβαση της μάχης του Μαραθώνα). Η Ιστορία παρουσιάζεται αποσπασματικά με σταθμούς - που ναι μεν υπάρχουν - αλλά δε συνδέονται μεταξύ τους, δεν ερμηνεύονται τα γεγονότα, τα συμπεράσματα. Ο ρόλος και το δίκαιο των πρωταγωνιστών παρουσιάζονται διαστρεβλωμένα. Δε συνδέεται η διδασκαλία της Ιστορίας με την κοινωνική ζωή (π.χ. εκδηλώσεις και επαφή με ΠΕΑΕΑ). Μια τέτοια Ιστορία δεν καλλιεργεί ιστορικό κριτήριο.

Μέσα από τα σχολικά βιβλία επιχειρείται η μαζική εκπαίδευση των νέων ανθρώπων στην υποταγή

Και μετά κλαίγονται δήθεν όταν σε ρεπορτάζ ή διαγωνίσματα οι μαθητές μπερδεύουν την Πύλη του Πολυτεχνείου με την έξοδο του Μεσολογγίου και το τανκ με τους Γερμανούς.

Μέσα στα Προγράμματα Σπουδών και τα βιβλία απλώνεται ένα πέπλο σιωπής σε πραγματικά γεγονότα, που συσκοτίζουν την επιστημονική αλήθεια, που δηλητηριάζουν τη σκέψη και τα μυαλά των παιδιών με τον πιο ακραίο, με τον πιο χυδαίο αντικομμουνισμό.

Ο αντικομμουνισμός που αναδύεται στην αστική κοινωνία, ως συστατικό στοιχείο του πολιτικού εποικοδομήματος, έχει την αντανάκλασή του στο σύνολο των θεσμών: στο σχολείο, στην τάξη. Επιβεβαιώνεται και μ' αυτόν τον τρόπο ο ρόλος και ο χαρακτήρας του σημερινού σχολείου ως εργαλείου αναπαραγωγής της αστικής ιδεολογίας, της αντιεπιστημονικότητας, του σκοταδισμού.

Η Ιστορία και η διδασκαλία της στα Ελληνικά Σχολεία

Τα τελευταία χρόνια στα σχολεία, με την εφαρμογή των νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων και την έκδοση των νέων βιβλίων, διευρύνεται η επιστροφή στην εμπειρική γνώση και σε θεολογικές ερμηνείες των φαινομένων, στα προεπιστημονικά δηλαδή στάδια της ανθρώπινης σκέψης. Ταυτόχρονα, συστηματοποιείται και επαυξάνεται η πλήση εγκεφάλου των νέων ανθρώπων.

Οι κοινωνικές επαναστάσεις στα βιβλία της Ιστορίας ταυτίζονται με τις αναστατώσεις. Οι αιτίες των κοινωνικών φαινομένων αναζητούνται στο άτομο, οι μαθητές διδάσκονται ότι είναι συνυπεύθυνοι για τα κοινωνικά προβλήματα που το αστικό κράτος και οι κυβερνήσεις του δημιουργούν. Οι ιδέες του ανταγωνισμού και της επιχειρηματικότητας αποθεώνονται, ενώ η προβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης σαν λίκνο και πρότυπο ελευθερίας, δημοκρατίας, ανθρωπισμού, πολιτισμού και κοινωνικής ευαισθησίας κ.ά. καταλαμβάνει τη μερίδα του λέοντος στο περιεχόμενο των βιβλίων.

Η παραχάραξη της Ιστορίας και ο αντικομμουνισμός έχουν την τιμητική τους στα διάφορα ευρωπαϊκά προγράμματα

Στόχος η προετοιμασία του αυριανού «ενεργού πολίτη», του θύματος ενός ακόμη πιο σκληρού συστήματος εκμετάλλευσης που όχι μόνο θα το αποδέχεται, αλλά και θα το υποστηρίζει σαν το πιο σωστό και δίκαιο. Η προπαγάνδα αυτή ενισχύεται μάλιστα με τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα - αγωγές που συχνά αναλαμβάνουν και διάφορες επιχειρήσεις να υλοποιήσουν.

Τα νέα βιβλία από την 1η Δημοτικού μέχρι την 3η Λυκείου χαρακτηρίζονται από αποσπασματικότητα - αντιεπιστημονικότητα - ιδεολογική μονομέρεια - Υποκατάσταση της γενικής παιδείας από τις δεξιότητες.

Σε σχέση τώρα με τη διδασκαλία της Ιστορίας στα σχολεία:

Κατ' αρχήν όταν μιλάμε για τη διδασκαλία της Ιστορίας δεν θα ήταν σωστό να περιοριστούμε στο Μάθημα της Ιστορίας και στα Βιβλία της Ιστορίας, Αναφορές σε ιστορικά γεγονότα και προσπάθεια διαστρέβλωσης και παραποίησης των αιτιών και καταστάσεων που οδήγησαν σ' αυτά, όπως και των αποτελεσμάτων τους, βρίσκουμε σε όλα τα βιβλία: από τη Γλώσσα μέχρι τα Θρησκευτικά - από την Ιστορία και τη Γεωγραφία μέχρι τα Μαθηματικά.

Πολύ περισσότερο εκεί που επιχειρείται η θέαση της Ιστορίας με το κεφάλι κάτω και τα πόδια πάνω είναι μέσα από τα διάφορα Ευρωπαϊκά Προγράμματα.

Θα κάνουμε μια προσπάθεια να παρουσιάσουμε μερικά παραδείγματα, προκειμένου να γίνει κατανοητή η προσπάθεια παραχάραξης και ξαναγραψίματος της Ιστορίας.

Ας ξεκινήσουμε με τα νέα βιβλία:

Από εκδήλωση στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής της ΚΟΑ του ΚΚΕ τον περασμένο Αύγουστο

Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά των νέων βιβλίων είναι η εξίσωση, η υποκατάσταση και η ανάμειξη της επιστημονικής γνώσης με τη μυθοπλασία και τη θεολογική ερμηνεία της πραγματικότητας.

Ετσι, για παράδειγμα, στο βιβλίο της Ιστορίας της Γ' Δημοτικού οι σελίδες για την καταγωγή του ανθρώπου παραχώρησαν τη θέση τους στη μυθολογία, που καταλαμβάνει πια ένα μεγάλο μέρος του βιβλίου.

Το βιβλίο Ιστορίας της Ε' Δημοτικού για το Βυζάντιο χρησιμοποιεί σαν αποκλειστικές ιστορικές πηγές θεολογικά και θρησκευτικά κείμενα.

Τα Θρησκευτικά (μέσα και από τη διαθεματικότητα) εμφανίζονται σαν επιστήμη ισότιμη με τη Φυσική, τη Χημεία, τη Βιολογία.

Η θεωρία του Δαρβίνου για την εξέλιξη των ειδών εξοστρακίζεται από τα βιβλία της Βιολογίας και η ατομική θεωρία, η πρωταρχική θεωρία που θεμελιώνει επιστημονικά την υλιστική αντίληψη του κόσμου αποδεικνύοντας ότι η φύση αποτελείται από άπειρους συνδυασμούς των διαφόρων ειδών ατόμων, υποσκελίζεται στα βιβλία της Χημείας παίρνοντας στην ουσία το χαρακτήρα μιας φιλοσοφικής εικασίας, ανάμεσα στις τόσες άλλες.

Οι συγγραφείς των Βιβλίων αρνούνται τη δυνατότητα διατύπωσης ιστορικών νόμων, υποστηρίζοντας ότι αυτό είναι άσκοπο, καθώς «η προσπάθεια συναγωγής νόμων, η αναγωγή του μερικού στο γενικό έχει περισσότερο κοινωνιολογικό χαρακτήρα». «Για την κατανόηση και την ερμηνεία των ιστορικών γεγονότων», υποστηρίζουν ότι χρειάζεται «ευαισθησία ... φαντασία... εξατομίκευση, παρά ταξινόμηση και τυποποίηση». Προβάλλεται έντονα η δυνατότητα πολλών οπτικών - απεριόριστων - «όσες και οι ιστορικοί». Ταύτιση απόψεων μπορεί να παρουσιάσουν «οι ιστορικοί που θητεύουν με αφοσίωση στο δόγμα μιας συγκεκριμένης ιστορικής σχολής».

Εκεί όμως που τα βιβλία «δίνουν ρέστα» είναι στην Ιδεολογική μεροληψία και μονομέρεια. Εδώ πολλές φορές δεν τηρούνται ούτε τα προσχήματα:

Ενα δείγμα από το βιβλίο Μεσαιωνική και Νεότερη Ιστορία της Β ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ (αντίστοιχο κεφάλαιο υπάρχει στην ιστορία της Ε' Δημοτικού και μάλιστα με τον ίδιο τίτλο): Κάπου ο λόγος για την εποχή του Ιουστινιανού και τη «στάση του νίκαια» (532 μ.Χ.). Ο τίτλος του σχετικού κεφαλαίου: Οι Δήμοι αναστατώνουν τη ζωή στην πρωτεύουσα με τη «στάση του νίκαια» Δηλαδή; Ο αναγνώστης μαθητής αδιόρατα οδηγείται στη σκέψη ότι οι Δήμοι φταίνε για το κακό που έγινε, πριν ακόμη μάθει λεπτομέρειες για τα γεγονότα και αναζητήσει τα αίτια, ότι λ.χ. οι Δήμοι (οι κοινοί πολίτες, ο λαός) απλά διαμαρτύρονταν για κακοδιοίκηση και αντιμετωπίστηκαν ως εχθροί! Ο αγαθός αυτοκράτορας, κατά τα άλλα «μέγας», χρησιμοποίησε βία και απερίγραπτη αιματοχυσία εναντίον υπηκόων που διαμαρτύρονταν ότι: «τυραννείται η αλήθεια, δέσποτα», (υποφέρουμε από τους συνεργάτες σου).

2ο παράδειγμα από την ΙΣΤΟΡΙΑ της Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ: Τι είναι δημοκρατία; μπαίνει το ερώτημα εντός πλαισίου στη σελίδα 72 (Βιβλίο Του Μαθητή). Ακολουθεί το απόσπασμα του Θουκυδίδη «Το όνομά της, επειδή δε ζούμε στηριγμένοι πάνω στους λίγους παρά στους περισσότερους είναι ... Δημοκρατία». Και εξηγεί με περηφάνια: «Η φράση αυτή έχει προταθεί να αποτελέσει προμετωπίδα του προοιμίου του Συντάγματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (!) Δηλαδή όσα υποστηρίζονταν περί μη εμπλοκής σε πολιτικές σκοπιμότητες, επιστημονικής στράτευσης δεν ισχύουν για την Ευρωπαϊκή Ένωση; Πρέπει λοιπόν να αισθάνεται ο μαθητής υπερήφανος για το «Ευρωπαϊκό Σύνταγμα», εφόσον έχει ως προμετωπίδα τον ορισμό του Θουκυδίδη για τη Δημοκρατία και από αγάπη στον αρχαίο ιστορικό... ν' ασπάζεται την Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρώντας την ιστορική αναγκαιότητα!

Από την εκδήλωση - συζήτηση με θέμα «Η διαστρέβλωση της Ιστορίας από το αστικό κράτος και ο ρόλος της εκπαίδευσης», με ομιλητές τον Νίκο Παπαγεωργιάκη, μέλος του Ιστορικού Τμήματος της ΚΕ του ΚΚΕ και τον Τάσο Τόκα εκπαιδευτικό

Πιο κάτω, δίνεται η οδηγία στον καθηγητή να στρέψει τη συζήτηση γύρω από τη μεγάλη ευτυχία που θα αισθάνεται το παιδί της Αθήνας, μεγαλώνοντας σε μια τέτοια ατμόσφαιρα (Βιβλίο Του Εκπαιδευτικού, σελ. 76). Δεν εξετάζεται όμως η πολύ πιθανή περίπτωση να ήταν παιδί δούλων - εφόσον οι δούλοι ήταν πολυπληθέστεροι από τους Αθηναίους πολίτες - ή κορίτσι. Στη συνέχεια, υπογραμμίζει ότι το ίδιο ευτυχισμένο πρέπει να αισθάνεται και το σημερινό Ελληνόπουλο που γεύεται τα αγαθά της ελευθερίας και της Δημοκρατίας. Κάνοντας αναδρομή στο παρελθόν, σε εποχές ανελεύθερων καθεστώτων, αναφέρεται στην τουρκοκρατία και στη δικτατορία (1967 - 1974), χωρίς να περάσει από τη γερμανική κατοχή, ίσως για να μη θιγούν οι εταίροι μας στην ΕΕ (Βιβλίο Του Εκπαιδευτικού, σελ. 77).

Και, βέβαια, όπως προείπαμε, στα βιβλία ο αντικομμουνισμός έχει ...την τιμητική του:

Από τη μια αποκρύπτεται (εξαφανίζεται μάλλον) η θετική συνεισφορά του σοσιαλισμού στα μεγάλα γεγονότα που σημάδεψαν τον περασμένο αιώνα (από τον 1ο Παγκόσμιο Πόλεμο - την ήττα του φασισμού και του ναζισμού στο 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο με αμέτρητες θυσίες, μέχρι και το Κυπριακό), και από την άλλη προβάλλεται μια παραμορφωμένη και ολότελα διαστρεβλωμένη εικόνα του.

Θα σταθούμε σ' ένα μόνο κραυγαλέο παράδειγμα από την Ιστορία της Γ' Γυμνασίου. Στο συγκεκριμένο μάθημα που αφορά στις πολιτικές διαστάσεις της κρίσης του 1929, το βιβλίο αναφέρει για τη Σοβιετική Ένωση την εποχή του Στάλιν ότι: «Σχεδόν όλες οι εξουσίες συγκεντρώθηκαν στην κορυφή της κρατικής ηγεσίας. Όσοι κρίνονταν ότι μπορούσαν να απειλήσουν το καθεστώς διώκονταν ανελέητα. Την περίοδο 1936 - 1938 εκτελέστηκαν ως υπονομευτές του καθεστώτος, μετά από δίκες - παρωδίες, οι περισσότεροι από τους μπολσεβίκους ηγέτες που είχαν πάρει μέρος στην επανάσταση του 1917. Ετσι, το κομμουνιστικό κόμμα μετατράπηκε, βαθμιαία, σ' ένα συγκεντρωτικό μηχανισμό που απλώς υλοποιούσε τις αποφάσεις και λάτρευε τον ηγέτη του (προσωπολατρία). Τα φαινόμενα αυτά, που αποτελούσαν σαφώς στρεβλώσεις των θεωρητικών αρχών του μαρξισμού, έγιναν γνωστά αργότερα ως σταλινισμός».

Εμετικός, χυδαίος αντικομμουνισμός. Και όταν ένας τέτοιου τύπου αντικομμουνισμός πλασάρεται ως επίσημο μάθημα μέσα στα σχολεία και ενσταλάζεται ως «αντικειμενική αλήθεια» στις ανολοκλήρωτες ακόμα και εύπλαστες νεανικές συνειδήσεις, τότε το έγκλημα παίρνει ακόμα μεγαλύτερες διαστάσεις.

Τα ευρωπαϊκά προγράμματα

Η παραχάραξη της Ιστορίας και ο αντικομμουνισμός έχουν την τιμητική τους στα διάφορα ευρωπαϊκά προγράμματα. Αναφέρουμε ενδεικτικά παραδείγματα:

Πρόσφατα είδαμε, με αφορμή τη συμπλήρωση 20 χρόνων από την πτώση του τείχους του Βερολίνου να ξετυλίγεται για μια ακόμη φορά η αντικομμουνιστική προπαγάνδα. Η προπαγάνδα αυτή μεταφέρθηκε και στα σχολεία. Ετσι, διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης απέστειλαν εγκυκλίους με αποδέκτες τους καθηγητές Γερμανικών στα σχολεία, προκειμένου να συμμετάσχουν ηλεκτρονικά σε διαγωνισμό γκράφιτι σε εικονικό τείχος του Βερολίνου ή να «ενθαρρύνουν» τη δημιουργία γκράφιτι σε χαρτί σαν να ήταν μια επιφάνεια στο τείχος.

Σε κείμενα που δόθηκαν στους μαθητές ανά την Ελλάδα, περιγράφεται η δημιουργία του τείχους ως εξής: «Ένας μεγάλος αριθμός ανθρώπων στην Ανατολική Γερμανία ήταν δυσσχετημένοι από τη ζωή εκεί και δραπέτευσε στη Δύση. Αυτό είχε ως συνέπεια να δημιουργηθούν μεγάλες οικονομικές δυσκολίες στην Ανατολική Γερμανία και έτσι στις 13

Αυγούστου 1961 η κυβέρνηση του ανατολικού κράτους αποφασίζει το χτίσιμο ενός τείχους στα σύνορα ανατολικού και δυτικού Βερολίνου. Γενικότερα στα σύνορα με τη δυτική Γερμανία μπαίνουν συρματοπλέγματα, νάρκες, σκοπευτές και περίπολοι που σκοτώνουν όποιον προσπαθεί να τα περάσει. Παρ' όλα αυτά πολλοί άνθρωποι προσπάθησαν να αποδράσουν και το πλήρωσαν με τη ζωή τους».

Αυτήν την ... εκδοχή της Ιστορίας θέλουν κάποιοι να ξέρουν οι μαθητές για το τείχος του Βερολίνου, το οποίο επέβαλε η ιμπεριαλιστική επέμβαση και υπονόμευση της Λαϊκής Δημοκρατίας Γερμανίας.

Φαίνεται, τελικά, ότι στο σχολείο που κατά τις διακηρύξεις τους αφήνει το μαθητή «να ανακαλύψει μόνος του τη γνώση», τα ωμά ψέματα σερβίρονται χωρίς να αφήνουν περιθώρια να ανακαλύψει ο μαθητής τίποτα. Το ψέμα, το «αναποδογύρισμα» γεγονότων και ειδικά ο αντικομμουνισμός φτάνει να δημιουργεί ακόμα και το φόβο για τα - ούτε λίγο ούτε πολύ - «δολοφονικά» κομμουνιστικά καθεστώτα (όπως θέλουν να τα εμφανίσουν) στις ψυχές και τις συνειδήσεις των μαθητών! Είναι προπαγάνδα ανάλογη με εκείνη για τα κονσερβοκούτια...

Τρίτο παράδειγμα: Μέσα από την έκδοση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με θέμα «Πάμε να εξερευνήσουμε την Ευρώπη», γίνεται προσπάθεια δημιουργίας συνειδήσεων στήριξης του συστήματος και επιχειρείται η κατασυκοφάντηση του σοσιαλισμού και των κατακτήσεών του.

Το βιβλίο που έφτασε μέσω της Κομισιόν σε δημοτικά σχολεία, αποτελεί επίσημη έκδοση της Κομισιόν που κυκλοφορεί σε πολλές χώρες και είναι και δημοσιευμένο στην ιστοσελίδα της στο Ιντερνετ.

Μέσα στις σελίδες του, ο σοσιαλισμός παρουσιάζεται σαν ένα εγκληματικό σύστημα, το οποίο επιβλήθηκε στους λαούς από τους ηγέτες τους, ένα καθεστώς ανελευθερίας, τριγυρισμένο από συρματοπλέγματα. Αυτή είναι η εικόνα που περιγράφει το κεφάλαιο «πώς ενώθηκε η οικογένεια», πλαισιωμένη από φωτογραφίες από το γκρέμισμα του τείχους του Βερολίνου και πυροτεχνήματα από την 1η Μάη 2004 με τη λεζάντα «ημέρα ιστορική».

Είναι φανερό πως πρόκειται για απροκάλυπτο αντικομμουνισμό, προπαγάνδα που φτάνει να κάνει τα παιδιά να ...φοβούνται ακόμα και στο άκουσμα της λέξης «κομμουνισμός». Η ίδια η πραγματικότητα δεν μπορεί, βέβαια, να υποστηρίξει τα όσα γράφονται περί φτώχειας, τη στιγμή που οι δείκτες έλεγαν το αντίθετο στους τομείς της Υγείας, της Παιδείας, της Επιστήμης, της δημοκρατικής λειτουργίας. Αναπαράγεται ακόμα και ο προπαγανδιστικός όρος «σιδηρούν παραπέτασμα», που χρησιμοποιούνταν για να καλλιεργήσει τον τρόμο απέναντι σε ένα σύστημα που βρισκόταν σε αντίθεση με τον καπιταλισμό.

Στο βιβλίο δε γίνεται, βέβαια, λόγος για την Οχτωβριανή Επανάσταση, τις αιτίες της και τις κατακτήσεις που ακολούθησαν, αφού ο σοσιαλισμός παρουσιάζεται σαν ένα σύστημα που επέλεξαν οι ηγέτες αυτών των χωρών. Αλλωστε, οι συγγραφείς δείχνουν να ενοχοποιούν στις συνειδήσεις των μικρών παιδιών κάθε μορφής επανάσταση και είναι ενδεικτική η στάση που κρατούν ως προς τη Γαλλική Επανάσταση, η οποία παρουσιάζεται, ούτε λίγο - ούτε πολύ, σαν ...γενοκτονία της βασιλικής οικογένειας. Αναφέρεται χαρακτηριστικά: «Αυτή η εποχή ιδεών που ονομάστηκε "Διαφωτισμός" οδήγησε σε ορισμένες χώρες σε επαναστάσεις - π.χ. το 1789, στη Γαλλική Επανάσταση, κατά τη διάρκεια της οποίας αποκεφαλίστηκαν ο βασιλιάς, η βασίλισσα και πολλοί αριστοκράτες της Γαλλίας». Την ίδια στιγμή, κουβέντα δε λένε για το ναζισμό, για το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ίσως γιατί οι συγγραφείς του βλέπουν την απειλή αλλού...

Εκπαιδευτικοί υπηρέτες του αντικομμουνισμού και της διαστρέβλωσης της Ιστορίας

Η πρόσφατη απόφαση του Ευρωκοινοβουλίου που εξισώνει το ναζισμό με τον κομμουνισμό, το γεγονός ότι μια σειρά κομμουνιστικά κόμματα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι παράνομα, ο χαρακτηρισμός του κομμουνισμού από τα σχολικά βιβλία ως «ολοκληρωτικού

καθεστώς», ενδεικτικά και μόνο, συνθέτουν το παζλ του αντικομμουνισμού στις μέρες μας.

Με φόντο και βάση αυτές τις εξελίξεις ξεδιπλώνεται και ο αντικομμουνισμός στα σχολεία, στις τάξεις, στα μαθήματα. Χαρακτηριστικές είναι οι περιπτώσεις σε διάφορα σχολεία ανά την Ελλάδα όπου «εκπαιδευτικοί» γίνονται φορείς και κήρυκες της διαστρέβλωσης της ιστορικής αλήθειας, του αντικομμουνισμού, και διεκδικούν ρόλο στη δίωξη της κομμουνιστικής ιδεολογίας.

Εκπαιδευτικοί, από εκείνους που δε σέβονται, ούτε τιμούν τον παιδαγωγικό τους ρόλο, όχι μόνο αποκρύπτουν τα επιτεύγματα του σοσιαλισμού σε όλους τους τομείς, αλλά διαστρεβλώνουν την αλήθεια και επιδίδονται στο «χάψε παιδί μου ψέματα». Σε επίπεδο επιχειρημάτων δε, δεν κάνουν τίποτε άλλο από το να αναπαράγουν «αμάσητη» την αστική ιδεολογία για τα «εγκλήματα του Στάλιν», για την έλλειψη δημοκρατίας στο σοσιαλισμό, για την ταύτιση σοσιαλισμού - φασισμού. Αν τολμήσει δε κάποιος μαθητής να τους αμφισβητήσει ... τότε αλίμονό του. Πέρα από το στόλισμα με διάφορα «κοσμητικά επίθετα», έχουμε και περιπτώσεις μέχρι και αποβολών.

Δε θα πρέπει να ξεχνάμε το εξής και πρώτα και κύρια οι εκπαιδευτικοί: Κάθε φορά που σηκώνοταν η παντιέρα του αντικομμουνισμού οι λαοί το πλήρωναν ακριβά, πολύ ακριβά! Το φαινόμενο του αντικομμουνισμού πάντα συνοδεύοταν από το χτύπημα κάθε δημοκρατικού δικαιώματος, από την ισχυροποίηση των κατασταλτικών μηχανισμών του αστικού κράτους, τον εθνικισμό, το ρατσισμό. Ο αντικομμουνισμός πάντα ήταν η «μήτρα» για την άνοδο του φασισμού.

Η καταδίκη του αντικομμουνισμού στα σχολεία και γενικότερα στην κοινωνία, με οποιαδήποτε μορφή εμφανίζεται, ραφιναρισμένος ή ωμός, είναι καθήκον όλων των παιδαγωγών, όλων των εκπαιδευτικών.

Το ζήτημα της παιδαγωγικής ελευθερίας

Κάποιος συνάδελφος εκπαιδευτικός μπορεί καλοπροαίρετα να θέσει το θέμα: Μα καλά, τώρα θα κάνουμε και λογοκρισία στο τι θα διδάσκει και πώς ο εκπαιδευτικός μέσα στην τάξη; Δε θα πρέπει να σεβόμαστε την παιδαγωγική ελευθερία του εκπαιδευτικού;

Κατ' αρχήν, η έννοια της παιδαγωγικής ελευθερίας ως προς το περιεχόμενό της δεν είναι ούτε ουδέτερη ούτε αταξική. Είναι έννοια ταξική, το δε περιεχόμενό της προσδιορίζεται από το χαρακτήρα της εκάστοτε εξουσίας. Για την πραγματική παιδαγωγική ελευθερία οι κομμουνιστές έδωσαν αγώνες κι αγώνες, στην κυριολεξία μάτωσαν. Σήμερα, όταν η διδασκαλία υποχρεωτικά αντιστοιχίζεται με το σημερινό περιεχόμενο των σπουδών, τότε η παιδαγωγική τους ελευθερία, είναι ο φερετζές της αντιεπιστημονικότητας, του σκοταδισμού, της υποταγής. Η παιδαγωγική ελευθερία του συστήματος δεν είναι ούτε παιδαγωγική, ούτε ελεύθερη. Για τη μισθωτή εργασία, για τον εκπαιδευτικό, για την προλεταριακή διανοήση η παιδαγωγική ελευθερία των αστών είναι η δική τους σκλαβιά. Κι όπως έλεγε ο Δ. Γληνός, «ένας δάσκαλος σκλάβος μόνο δούλους μαθητές μπορεί να βγάλει».

Η αληθινή παιδαγωγική ελευθερία είναι αυτή που υπηρετεί την επιστήμη, τη θεωρία της εξέλιξης και του ιστορικού υλισμού, τη μέθοδο και τη λογική της διαλεκτικής, τη φιλοσοφία του διαλεκτικού υλισμού. Βρίσκεται εκεί που τεκμηριώνεται ότι η κίνηση της κοινωνίας προς τα μπρος καθορίζεται από αντικειμενικούς νόμους, εκεί που υποστηρίζεται ότι για το ίδιο ιστορικό γεγονός η αλήθεια είναι μία και όχι πολλές, εκεί που δε δικαιολογούνται η ιμπεριαλιστική προπαγάνδα και τα εγκλήματα της αστικής τάξης, εκεί που δεν αποσιωπάται η προσφορά, ο ρόλος της εργατικής τάξης και του ΚΚΕ.

Η παιδαγωγική ελευθερία βρίσκεται εκεί που διδάσκεται η αντίσταση στο ραγιαδισμό, στη μοιρολατρία, εκεί που απορρίπτεται η υποταγή στην αστική νομιμότητα, στη βία της αστικής τάξης.

Η πραγματική παιδαγωγική ελευθερία είναι αυτή που στην άκρη της πέννας του εκπαιδευτικού γράφει «όλα για τη χειραφέτηση της ανθρωπότητας, όλα για το νέο τύπο ανθρώπου», όλα για την αλλαγή της κοινωνίας προς τα μπρος, όλα για την κατάργηση της εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο. Μόνο αυτή η παιδαγωγική ελευθερία μπορεί να δώσει το αναγκαίο και αληθινό νόημα στο ρόλο του εκπαιδευτικού σήμερα.

Ο ρόλος του προοδευτικού εκπαιδευτικού

Σήμερα είναι που πρέπει ο εκπαιδευτικός να κατακτήσει το ρόλο του και να σταθεί στο ύψος του ως παιδαγωγός και επιστήμονας.

Να διδάξει το μάθημα της ιστορικής και επιστημονικής αλήθειας, το μάθημα του δίκιου των λαών, των φτωχών και των κατατρεγμένων, «ακόμα και όταν υπάρχουν αυτά τα αντιεπιστημονικά απαράδεκτα βιβλία, οι εκπαιδευτικοί είναι υποχρεωμένοι να απειθαρχήσουν. Να μη διδάσκουν αυτά τα ψέματα που έχει σχεδιάσει ο ιμπεριαλισμός και θέλει να τα περάσει στα αγνά μυαλά των μαθητών.

Ο αντικομμουνισμός είναι μεσαιωνισμός και οι εκπαιδευτικοί σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να γίνουν οι «καρδινάλιοι της κάθε ιεράς εξέτασης».

Οι εκπαιδευτικοί έχουν ευθύνη για το τι διδάσκονται τα παιδιά και οφείλουν να αναζητούν την επιστημονική αλήθεια και να αντιστέκονται σε αντιεπιστημονικές και αντιδραστικές κατευθύνσεις που υπάρχουν στα σχολικά βιβλία με βάση την πολιτική της ΕΕ. Χρέος του εκπαιδευτικού είναι όχι μόνο να μην αναπαράγει την αντικομμουνιστική προπαγάνδα, αλλά να συμβάλλει στη διαπαιδαγώγηση συνειδητήσεων που αντιστέκονται και δεν υποτάσσονται. Γιατί στο στόχαστρο της αντικομμουνιστικής εκστρατείας είναι το λαϊκό κίνημα, οι εργαζόμενοι και τα συμφέροντά τους, τα ίδια τους τα παιδιά.

Σ' αυτήν την προσπάθεια, επιβάλλεται να βοηθηθεί και να στηριχτεί κάθε καλοπροαίρετος δάσκαλος και καθηγητής, κάθε τίμιος παιδαγωγός, κάθε αγωνιστής εκπαιδευτικός που θέλει να δώσει τη μάχη της επιστημονικής και ιστορικής αλήθειας, που θέλει «να δει τον ήλιο να σηκώνεται λίγο ψηλότερα». Ταυτόχρονα, δεν πρέπει να αφεθεί σε χλωρό κλαρί κανένας πλαστογράφος, κανένας παραχαράκτης, κανένας ιθύνοντας του αντικομμουνισμού.

Απαιτείται να οργανωθεί η απεπιθέση με βάση το μορφωτικό περιεχόμενο του σχολείου και τις σύγχρονες μορφωτικές ανάγκες, με όρους ιδεολογίας, με όρους κινήματος και με άξονα τη θέση του εκπαιδευτικού και της Παιδείας στον άλλο δρόμο ανάπτυξης, στη διέξοδο και την προοπτική της Λαϊκής Εξουσίας.

Το αστικό σχολείο σήμερα διακηρύσσει ότι θέλει να δημιουργήσει ανθρώπους ολόπλευρα μορφωμένους, ότι διδάσκει τις επιστήμες γενικά. Ξέρουμε πως αυτό είναι πέρα για πέρα ψέμα, γιατί όλη η κοινωνία μας είναι θεμελιωμένη και στηρίζεται στο χωρισμό των ανθρώπων σε τάξεις, σε εκμεταλλευτές και καταπιεζόμενους.

Η γνώση της Ιστορίας είναι δύναμη στην πάλη για την αλλαγή του κόσμου, ο ιστορικός υλισμός, η φιλοσοφία του μαρξισμού για την κοινωνική εξέλιξη εξηγεί επιστημονικά τον κόσμο και δίνει τη σιγουριά πως αυτός ο κόσμος μπορεί να αλλάξει και θα αλλάξει. Οι μικρές και μεγάλες στιγμές της Ιστορίας, τα προσωρινά πιασμάτα διαλεκτικά δεμένα μεταξύ τους κάνουν απτή τη διαδικασία της ιστορικής εξέλιξης. Αλλά ταυτόχρονα βγάζουμε και συμπεράσματα για το ρόλο της κάθε τάξης στην Ιστορία, συμπεράσματα ιδιαίτερα πολύτιμα στο σήμερα, που η νεολαία πρέπει να είναι ιδεολογικά εξοπλισμένη απέναντι στους εκμεταλλευτές. Η νικηφόρα πορεία της τάξης μας, με μπροστάρηδες τους κομμουνιστές, ενισχύει στη συνείδηση κάθε νέου ανθρώπου το ότι η εργατική τάξη είναι αυτή που έχει όχι μόνο το δίκιο αλλά και τη δύναμη να το κατακτήσει.

ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ
αστρολόγοι, τάρω και ...καφετζούδες!

ΑΡΘΡΟ του Χρήστου Κάτσικα
«Πέφτει το σκοτάδι. Οι δαίμονες ξεσηκώνονται».
(Carl Sagan)

Πέντε αιώνες μετά το 1525, αφότου ο Παράκελσος, ένας από τους προδρόμους της σύγχρονης χημείας, μάζεψε όλους τους γιατρούς, φαρμακοποιούς και χημικούς της Βασιλείας και έβαλε φωτιά στα συγγράμματα του Γκάλεν, του Αβικένα και των άλλων πρωτοπόρων της αλχημείας -θέλοντας με τη δραματική αυτή χειρονομία να διακηρύξει την ανάγκη χειραφέτησης της νεαρής επιστήμης από τα δεσμά του μυστικισμού- η εποχή μας, περιμένει το δικό της Παράκελσο για να απελευθερώσει την επιστήμη και τα μυαλά των ανθρώπων από τα δεσμά ενός καινούργιου Μεσαίωνα.

Πιο συγκεκριμένα στις μέρες μας εξακολουθούμε και ζούμε ένα φαινόμενο που μπορεί να αποκρυσταλλωθεί στη γνωστή ρήση του Hegel «Η λογική γίνεται παραλογισμός». Οι αστρολόγοι, οι μάγισσες, οι χαρτορίχτρες, τα μάντιουμ, οι καφετζούδες, οι προφήτες, τα «τάρω» και τα «ευχέλαια», τα μάγια και τα ξόρκια, τα θαύματα και τα τάματα, ένα πολυποίκιλο μυστικο-εσωτερικιστικό νεφέλωμα ανθεί κυριολεκτικά δίπλα στους υπολογιστές, το διαδίκτυο, και την λεγόμενη «έκρηξη των γνώσεων». Έχουν ραγδαία εισβολή σε εφημερίδες και περιοδικά. Παρελαύνουν καθημερινά σε τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές, σε εκπομπές υψηλής τηλεθέασης, ακόμη και σε δελτία των ειδήσεων, άνθρωποι που «προβλέπουν το μέλλον», «λένε τη μοίρα», μαρτυρούν ότι... «συνάντησαν τα σατανά», «ότι μίλησαν με το Θεό», κ.λπ. Μάλιστα στο διαδίκτυο περισσότεροι είναι οι επισκέπτες σελίδων με αστρολογικές προβλέψεις παρά με επιστημονικό ή πολιτιστικό περιεχόμενο, ή εκείνοι που αναζητούν φανταστικά ταξίδια σε άλλους πλανήτες ή σε φανταστικούς πολιτισμούς κάτω από τη γη, καθώς σύμφωνα με ορισμένες εκδοχές της κουλτούρας του νεομυστικισμού ο πλανήτης γη είναι...κούφιος και κατοικείται από τεχνολογικά προηγμένα όντα!

Την τελευταία 15ετία σε ΗΠΑ και Ευρώπη έχει γεμίσει ο τόπος αγγέλους! Μιλάμε για αγγελομανία! Κατάλογοι ολόκληροι από βιβλία, εικονίτσες, αγαλματάκια, αγιογραφίες, προσευχές... Τους βλέπουμε και στην τηλεόραση και μάλιστα στις ειδήσεις! Το BBC, π.χ., έκανε ένα ντοκιμαντέρ ειδικά για αγγελικές εμφανίσεις, με προσωπικές μαρτυρίες από όλο τον κόσμο.

Στην Ελλάδα συγγραφείς ανάλογων πονημάτων που ερμηνεύουν τους αρχαίους Έλληνες ως επισκέπτες από άλλους πλανήτες, αρχαία σύμβολα όπως το δίσκο της Φαιστού ως κώδικες διαστημοπλοίου κ.ά. έχουν σχεδόν καθημερινή πρόσβαση σε τηλεοπτικές εκπομπές και οι εκδόσεις τους πραγματοποιούν σημαντικές εμπορικές επιτυχίες. Το συγγραφικό τους ρεπερτόριο γίνεται ελκυστικό για τη νεολαία καθώς μπλέκουν τις μυστικιστικές θεωρίες των ναζιστών με τον αρχαιοελληνικό πολιτισμό, την Ακρόπολη, το βουνό της Πεντέλης και άλλα σημεία κοντά στην πόλη της Αθήνας αλλά και κάτω από αυτή (οι θεωρίες για τις περίφημες στοές της Αθήνας).

Φυσικά παρόμοια «φαινόμενα» έχουμε παντού. Π.χ οι ΗΠΑ, η χώρα στην οποία η έρευνα και η ανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνολογίας προχωρά με γιγαντιαία βήματα είναι ταυτόχρονα η χώρα με την πιο αντιεπιστημονική, ανορθολογική και αντιουμανιστική ατμόσφαιρα σε όλο τον αναπτυγμένο κόσμο. Είναι πραγματικά κωμικοτραγικό στη χώρα που αποκωδικοποιήθηκε ο γενετικός κώδικας να τελεί υπό διωγμό η διδασκαλία του Δαρβίνου, επτά στα δέκα άτομα να πιστεύουν στην ύπαρξη δαιμονίων που παρεμβαίνουν στη ζωή των ανθρώπων και από αυτούς το 68% να ορκίζεται ότι έχει συναντήσει το Σατανά και το 44% να πιστεύει ότι οι βιβλικοί μύθοι της Γένεσης και του Κατακλυσμού αντιπροσωπεύουν την πραγματική ιστορία του σύμπαντος. Στη χώρα που έστειλε τον πρώτο άνθρωπο στο φεγγάρι, να οργιάζουν οι σχέτες που ετοιμάζονται για εισβολή των Αρειανών στη Γη ή που αυτοκτονούν ομαδικά όταν πλησιάζει στη Γη ένας κομήτης στον οποίο αποδίδουν ιδιότητες Μεσσία. Μερικές εκατοντάδες χιλιόμετρα μακρύτερα, στη Γαλλία «του φωτός», για

παράδειγμα, υπάρχουν περίπου 40.000 επαγγελματίες αστρολόγοι που δηλώνουν τα εισοδήματα τους στην εφορία και δεν είναι λίγα τα ισχυρά πολιτικά πρόσωπα που προσφεύγουν στις υπηρεσίες τους.

Παράλληλα κινηματογραφικές ταινίες που προβάλουν μια virtual μυθολογία τύπου «Ο άρχοντας των δακτυλιδιών» σπάνε ταμιά και τα ομότιπλα βιβλία έχουν κατακτήσει ένα μεγάλο νεαρό αναγνωστικό κοινό. Αυτό το κοινό δεν είναι χαμηλού εκπαιδευτικού επιπέδου. Δεν μιλάμε για κοινωνικές ομάδες που παραδοσιακά λόγω της αγραμματοσύνης οι ερπύστριες της μεταφυσικής περνούν σχεδόν ανεμπόδιστες. Πρόκειται για απόφοιτους μεταδευτεροβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και πτυχιούχους πανεπιστημίων, καλούς χειριστές υπολογιστή, χρήστες του διαδικτύου. Κατά συνέπεια δε μπορούμε να πούμε ότι έχουμε έλλειψη εκπαίδευσης, όπως συνέβαινε στο Μεσαίωνα που ανάλογα φαινόμενα ανθούσαν στην αγραμματοσύνη των ανθρώπων.

Τι συμβαίνει και δορυφοριοποιούμε στο φανταστικό; Τι τρέχει και "ξαναμαγεύεται" ο κόσμος;

Η ανθρωπότητα καταφεύγει, σε καιρούς δύσκολους, στη δοξασία και στη μεταφυσική για να παρηγορήσει τους φόβους της. Είναι φανερό ότι "σε χρόνια δίσεκτα και χρόνια οργισμένα", όπως τα σημερινά, νεκρανασταίνεται από το σκοτεινό παρελθόν της αμάθειας, της δεισιδαιμονίας και των προλήψεων, το πνεύμα ενός κόσμου απ' όπου έχει λείψει το πνεύμα. Όσο φοβόμαστε ή αποφεύγουμε με την πολιτική δράση να αλλάξουμε τον κόσμο, αλλάζουμε κόσμο...

Η ανακύκλωση της ιστορικά χαμένης ευκαιρίας
για αναγέννηση του: «Νους υγιής εν σώματι υγιεί»

Αφορμή για να γράψω τα παρακάτω, ήταν δύο πρόσφατα δημοσιεύματα που αφορούσαν το θέμα της σωματικής άσκησης και την επίδρασή της στην υγεία του ανθρώπου.

[Άρθρο από το in.gr](#) στις 02/12 αναφέρει ότι έρευνα στη Σουηδία, στην οποία πήραν μέρος πάνω από ένα εκατομμύριο άνδρες, επιβεβαίωσε το σοφό αρχαίο ελληνικό ρητό, σύμφωνα με το οποίο η νοητική και η σωματική υγεία είναι αλληλένδετες, το κλασικό δηλαδή: **«Νους υγιής εν σώματι υγιεί»**. Και μάλιστα, πολλοί εξ αυτών οι οποίοι εμφάνιζαν το καλύτερο επίπεδο καρδιαγγειακής υγείας παρουσίαζαν και τα υψηλότερα επίπεδα νοημοσύνης, βελτιωμένη απόδοση σε διάφορα γνωστικά τεστ και καλύτερες επιδόσεις στα θέματα εκπαίδευσης.

Καταλήγοντας το άρθρο αναφέρει ότι: Σύμφωνα με την επικεφαλής της μελέτης δρ Μαρία Αμπεργκ, **«τα νέα αποτελέσματα ενισχύουν την άποψη ότι η προαγωγή της σωματικής άσκησης μπορεί να αποτελέσει στρατηγική δημόσιας υγείας, βελτιώνοντας και τις επιδόσεις στο πεδίο της εκπαίδευσης»**.

[Η εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ»](#) στις 29/12 σε σχετικό της δημοσίευμα αναφέρει σε άρθρο – έρευνα από την Περούτζα της Ιταλίας και το Πανεπιστημιακό Κέντρο Διεπιστημονικής Έρευνας για την Κινητική Δραστηριότητα:

«Νικήστε τις αρρώστιες με γυμναστική και σπορ. Η φυσική άσκηση όχι μόνο προλαμβάνει, αλλά και θεραπεύει. Ειδικοί μάλιστα καλούν να πούμε αντίο στα φάρμακα και να νικήσουμε τον διαβήτη, το έμφραγμα, την παχυσαρκία, ακόμη και την κατάθλιψη, με τη γυμναστική και τον αθλητισμό».

Δύο χώρες λοιπόν από δύο «άκρες» της Ευρώπης έρχονται να μας θυμίσουν αυτό που κάποτε σε αυτόν τον όμορφο τόπο κυριαρχούσε ως προτεραιότητα, ως προϋπόθεση για κάθε πετυχημένο σωματικό και πνευματικό έργο και ως βάση ευδαιμονίας. Το «Μέτρον Άριστον» του Κλεόβουλου και η «Μεσότητα» του Αριστοτέλη δεν θα μπορούσαν ποτέ να αποτελούν προσδιορισμοί Αρετής, απουσία του **«Νους υγιής εν σώματι υγιεί»** (Ισορροπία άσκησης και πνεύματος).

Φυσικά, για πολλούς που γνωρίζουν τα ευεργετικά οφέλη της σωματικής άσκησης όταν αυτά είναι αποτέλεσμα συγκεκριμένου τρόπου ζωής, δεν αποτελούν έκπληξη τα δημοσιεύματα των παραπάνω ερευνών.

Η Πατρίδα μας είχε την ευκαιρία της να κινητοποιήσει τον νεοέλληνα προς μια τέτοια κατεύθυνση, αυτής της υιοθέτησης εκ νέου του αρχαίου μας ρητού, θέτοντας υπό νέα φιλοσοφία τον τρόπο και στάση ζωής του, μέσω ενός αντίστοιχου «Στρατηγικού Σχεδίου Δημόσιας Υγείας», **αλλά δεν το έπραξε ποτέ**. Η ιστορική αυτή δυνατότητα με αφορμή την διοργάνωση ενός μέγιστου αθλητικού θεσμού όπως είναι οι Ολυμπιακοί Αγώνες, χάθηκε για πάντα.

Το 2004 η χώρα μας είχε την τιμή (;) να διοργανώσει τους Ολυμπιακούς Αγώνες «Αθήνα 2004», δηλαδή, το κορυφαίο αθλητικό γεγονός που πραγματοποιείται κάθε τέσσερα χρόνια. Θα περίμενε κάποιος έπειτα από το σημαντικό αυτό γεγονός, ο αθλητισμός με την ευρύτερη έννοια στην πατρίδα μας να αποκόμιζε τα ανάλογα οφέλη από μια τέτοια φαντασμαγορική διοργάνωση με διαφημιστικές για τον αθλητισμό προεκτάσεις.

Κι όμως, τα μόνα οφέλη που υπήρξαν, αφορούσαν διάφορες πολυεθνικές εταιρίες οι οποίες μέσα σε ένα «χορό» εκατομμυρίων συνέχιζαν να κερδίζουν και μετά τους αγώνες και καλά έκαναν, αφού αυτή ήταν η δουλειά τους. Ο κύριος στόχος (έτσι νομίζαμε εμείς) δηλαδή η ανάδειξη του αθλητισμού, του Ολυμπιακού πνεύματος, του «Ευ αγωνίζεσθαι», της υγείας και διαφόρων άλλων παρελκόμενων του μεγαλύτερου αθλητικού γεγονότος, **δεν επιτεύχθηκε ποτέ**.

Θα περίμενε κανείς μετά το πέρας των αγώνων, τα γυμναστήρια και γήπεδα των αθλητικών συλλόγων όλων των αθλημάτων να γεμίσουν από μικρά παιδιά μιμούμενα τα κατορθώματα των Ελλήνων και όχι μόνον πρωταθλητών, που παρήλαυναν από τις οθόνες μας και τους καμαρώναμε ζωντανά στα πανάκριβα στάδια και αίθουσες που χτίστηκαν για τον σκοπό αυτόν.

Θα περίμενε κανείς, τα όμορφα και γυμνασμένα σώματα των αθλητών και ολυμπιονικών να αποτελέσουν κίνητρο για έναν υγιεινό τρόπο ζωής για πολλούς ανθρώπους, ακόμη και απόμακρους - διστακτικούς προς τον αθλητισμό.

Θα περίμενε κανείς μια νέα - επαναστατική αθλητική σχολική παιδεία και στάση ζωής με επιπρόσθετες ώρες στο σχολικό πρόγραμμα της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής, με στόχο αυτή η Αγωγή να ακολουθεί τον άνθρωπο ως την ενηλικίωση.

Θα περίμενε κανείς μετά το πέρας των αγώνων την ουσιαστική αναβάθμιση του θεσμού των Αθλητικών Σχολείων, ώστε να αποτελέσει σημαντικό σκαλοπάτι και αναπόσπαστο κρίκο της αλυσίδας του πρωταθλητισμού.

Όποιος και αν περίμενε λοιπόν, έκανε λάθος. Η χώρα μας, αν και πέτυχε διοργανωτικά όπως λέγεται, αποδείχτηκε ανίκανη να διαχειριστεί ουσιαστικά τους αγώνες και να εκμεταλλευτεί - προβάλλει τα οφέλη που απορρέουν από ένα τέτοιο σημαντικό «αθλητικό» γεγονός, αφού οι προτεραιότητες ήθελαν το κύριο βάρος όποιου οφέλους, να αφορά προϊόντα εταιριών που έδραξαν την ευκαιρία εκείνη την περίοδο.

Όχι μόνον ως χώρα δεν αποκομίσαμε οφέλη από το «πνεύμα του Ολυμπισμού» αλλά υποβαθμίσαμε και την ίδια την έννοια.

Τα γυμναστήρια και στάδια των αθλημάτων τραβούν από τότε απελπιστικά τον κατήφορο όσον αφορά τον αριθμό των παιδιών που γυμνάζονται.

Το μάθημα της Φυσικής Αγωγής στο σχολικό πρόγραμμα παραμένει απελπιστικά υποβαθμισμένο ενώ αυτό της Ολυμπιακής Παιδείας, η θέσπιση του οποίου έδειχνε ότι διδαχθήκαμε κάτι, καταργήθηκε πλήρως.

Όσον αφορά τη στάση ζωής του νεοέλληνα προς την άσκηση και τις διατροφικές συνήθειες, η εικόνα του είναι απογοητευτική...

Οι συνεχείς και ραγδαίες μεταβολές που συντελούνται στο κοινωνικό περιβάλλον (πράγμα φυσικά που επηρεάζει την απόφαση για ενασχόληση ή όχι με τον αθλητισμό) **μας βρήκαν στη κυριολεξία ανέτοιμους** να εναρμονιστούμε (ως δείγμα έλλειψης στρατηγικής και τεχνογνωσίας) και να προσαρμοστούμε σε νέα δεδομένα που έχουν διαμορφωθεί στην Ευρώπη αλλά και στον τόπο μας αναφορικά με τον αθλητισμό, τη Φυσική Αγωγή και όχι μόνον.

Σήμερα, πεντέμισι χρόνια περίπου από την λήξη των αγώνων, φαίνεται ότι ως χώρα κινούμαστε στο ίδιο οπισθοδρομικό «μονοπάτι» σκέψης, αν και με κυβέρνηση «προοδευτική», ή μάλλον επιλεκτικά «προοδευτική»...

Η Υπουργός Παιδείας κα. Διαμαντοπούλου κατά τη διάρκεια ομιλίας της στη Βουλή (Τρίτη, 22 Δεκεμβρίου 2009) μέσα σε όλα τα άλλα αναφέρει: **«...Είχαμε πει πέρσι από αυτό το Βήμα ότι η Ελλάδα είναι εικοστή πέμπτη στις είκοσι επτά χώρες όσον αφορά τη χρήση της τεχνολογίας στο μάθημα και στην εκπαιδευτική διαδικασία. Και αυτό δε σημαίνει να βάλουμε κομπιούτερ στα σχολεία. Σημαίνει μια αλλαγή της προσέγγισης.... οι νέοι μας, τα παιδιά μας σε κάθε γωνιά της πατρίδας θα μπορούν να έχουν τις ίδιες ευκαιρίες και τα ίδια μέσα που έχουν τα παιδιά σε όλη την Ευρώπη»**, ενώ η κα. Χρύσα Αράπογλου, βουλευτίνα του ΠΑΣΟΚ και μέλος των μορφοποιητικών υποθέσεων της βουλής, την επόμενη μέρα (Τετάρτη 23 Δεκεμβρίου 2009) μίλησε για την **«ανάγκη επανάστασης του αυτονόητου»** στη νέα πορεία της πατρίδας μας (εννοώντας την νέα διακυβέρνηση) χωρίς να διευκρινίζει αν σε αυτήν την «ανάγκη» ανήκει και αυτή της επανα-υιοθέτησης αρχαίων ρητών μας που αναφέρονται στη ποιότητα σκέψης και υγείας του ανθρώπου.

Ούτε λόγος φυσικά από την Υπουργό Παιδείας μας για την **αρνητική πρωτιά μας στις είκοσι επτά χώρες της Ευρώπης όσον αφορά την παιδική παχυσαρκία**. Ούτε λόγος από την Υπουργό Παιδείας σε όλη την ομιλία της, για την ανάγκη επιπρόσθετης ώρας και αναβάθμιση του μαθήματος της φυσικής αγωγής στο ελληνικό σχολείο ώστε να έχουν και τα δικά μας παιδιά τις ίδιες ευκαιρίες και τα ίδια μέσα που έχουν τα παιδιά σε όλη την Ευρώπη. Αντιθέτως, [διαβάζω σε δημοσίευμα](http://www.alfavita.gr) του ιστοχώρου (www.alfavita.gr) ότι ένα μεγάλο μέρος των περικοπών στις δημόσιες επιχορηγήσεις θα αφορά τον σχολικό αθλητισμό.

Προφανώς δεν γνωρίζει η κα. Υπουργός ότι το «πρώτα ο μαθητής» **σημαίνει πρωτίστως πρώτα ο υγιής μαθητής**, αυτός που θεωρεί την άσκηση, την υγιεινή του σώματος και τους κανόνες διατροφής εξίσου σημαντικά και αναπόσπαστα στοιχεία εκπαίδευσης όπως αυτή της χρήσης του ηλεκτρονικού υπολογιστή, της λογοτεχνίας και της λύσης μαθηματικών εξισώσεων.

Προφανώς δεν γνωρίζει η κυρία Υπουργός ότι το «πρώτα ο μαθητής» **σημαίνει πρωτίστως, πλήρη υιοθέτηση συγκεκριμένης κουλτούρας** από την ηγεσία του υπουργείου που λέει ότι: [το μάθημα της Φυσικής Αγωγής είναι το μάθημα όλης της ζωής](#).

Θέμα επιλογής ή άγνοιας τελικά η απαξίωση αυτού του αρχαίου κεκτημένου ρητού της χώρας μας που σε άλλες αποτελεί «αμόνι σφυρηλάτησης» για την ανάδειξη υγιών κοινωνιών και δείκτη πολιτισμού; Το μόνο σίγουρο είναι ότι: Πίσω από κάθε νέο νομοσχέδιο του συγκεντρωτικού συστήματος της παιδείας μας που υποτίθεται ότι αφορά την βελτίωση της, **υποβόσκει διαχρονικά μια καθαρά λογιστική «λογική»** υπό τον μανδύα του «εξορθολογισμού» του συστήματος, που αναζητεί να υποκαταστήσει τον ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα που υπάρχει μέχρι και σήμερα και που κρατήθηκε με αγώνες.

Η διαχρονική Κυβερνητική ανάγκη, για ανάδειξη βραχυπρόθεσμου αποτελέσματος (άραγε γιατί..) δεν αφήνει περιθώριο αισιοδοξίας για κάποιο στρατηγικό σχέδιο δράσης που θα αφορά την ανάκαμψη της σωματικής και ψυχικής υγείας του νεοέλληνα. Και αυτό διότι τα πιθανά αποτελέσματα ενός τέτοιου εγχειρήματος θα απαιτούσαν αρκετά χρόνια αναμονής από τους εμπνευστές του, υπόθεση δηλαδή που... δεν αφήνει «κέρδος».

Μετά το κατέβασμα λοιπόν του διακόπτη και το τέλος της λάμπης του «Αθήνα 2004», πεντέμισι περίπου χρόνια μετά, η πρωτιά στα παχύσαρκα παιδιά μέσα στην Ευρωζώνη μας

ανήκει δικαιωματικά. Το κάπνισμα επίσης παραμένει στις πρωτιές μας και έχει προαχθεί σε εθνική μας συνήθεια, ενώ η αλόγιστη λήψη φαρμάκων για «ψύλλου πήδημα» έχει πάρει τη μορφή καραμέλας.

Όλη αυτή η απογοητευτική εικόνα της ποιότητας ζωής μας δεν αποτελεί φυσικά έκπληξη. Όταν στην ιεράρχηση των προτεραιοτήτων της διοίκησης μιας χώρας ο τομέας της Φυσικής Αγωγής και του Αθλητισμού παραμένει «εκτός λίστας» είτε λόγω άγνοιας είτε λόγω σχεδίου, τότε η πραγματική παρακμή του νεοέλληνα δεν βρίσκεται μακριά, είναι δίπλα μας.

Αντώνης Κεραμιδάς
Καθηγητής Φυσικής Αγωγής, Μ.Β.Α.
www.etad.gr

ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Εξετάσεις πολλαπλών φραγμών
Από τον Γιώργο Κ. Καββαδία.
«Οι εξετάσεις μοιάζουν με τους ιστούς της αράχνης.
Συγκρατούν τους κοινωνικά αδύνατους και
αφήνουν τους δυνατούς να περνούν».

Ο Διάλογος ως «εθνικό φετίχ»

Με επικοινωνιακά τρικ επιδιώκουν οι κυβερνήσεις ΠΑ.ΣΟ.Κ. και Ν.Δ. εδώ και δεκαετίες να απαντήσουν στα μεγάλα προβλήματα της εκπαίδευσης, με «εξαντλητικό διάλογο», «κατάργηση των πανελλαδικών εξετάσεων», «αυτονομία του Λυκείου» και άλλα ηχηρά. Στην ιστορία των εκπαιδευτικών κρίσεων το τελευταίων δεκαετιών καταγράφεται ως τρόπος αντιμετώπισής τους, η χρησιμοποίηση του προσχηματικού διαλόγου από τις εκάστοτε κυβερνήσεις. Από τον «διάλογο» του Α. Τρίτση (1988), τα περιβόητα ερωτηματολόγια Γ. Σουφλιά μετά την δολοφονία του Ν. Τεμπονέρα (1991) μέχρι το «άνοιγμα» του εξεταστικού από την Μ. Γιαννάκου (2004 και 2007), τον Ε. Στυλιανίδη (2008), Α. Σπηλιωτόπουλο (2009) και Α. Διαμαντοπούλου σήμερα, οι όροι και τα όρια του διαλόγου είναι προκαθορισμένα. Άλλωστε οι εξετάσεις αποτελούν την «ψυχή» των αναρίθμητων εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων και του προηγούμενου αιώνα

Δε χρειάζονται θεωρητικές αναλύσεις για τα όρια, τους στόχους του «εθνικού διαλόγου» και τις μυθικές διαστάσεις του. Αρκεί να δει κανείς τη στάση των κυβερνήσεων, εδώ και δεκαετίες, απέναντι στους αγώνες και τα αιτήματα της εκπαιδευτικής κοινότητας και της κοινωνίας γενικότερα. Πολιτικές που όξυναν τα προβλήματα, αδιαφορία για τα αιτήματα και επίδειξη αυταρχισμού. Εδώ και δεκαετίες επεσήμαινε ο Άγγελος Τερζάκης: «Διάλογος δεν υπάρχει παρά μόνον ανάμεσα σε ίσων δικαιωμάτων συνομιλητές. Όταν ο ένας κρατάει στο χέρι του τον κεραυνό κι ο άλλος βρίσκεται όρθιος, ελάχιστος σαν υπόδικος μπροστά στο βάθρο της εξουσίας, ο διάλογος, κι αν προτείνεται, είναι φενάκη». Δεν είναι τυχαίο, άλλωστε, ότι τέσσερις φορές από το 1988 μέχρι σήμερα τα αποτελέσματα των «εθνικών διαλόγων» πετάχτηκαν στον σκουπιδοτενεκέ της ιστορίας. Όποιος, όμως, επιμένει στο εξεταστικό, βλέπει το δέντρο και χάνει το δάσος. Το εξεταστικό είναι μέρος του προβλήματος. Υπάρχει γενικότερο εκπαιδευτικό και κοινωνικό πρόβλημα. Και μάλιστα οι εξετάσεις δε λύνουν, αλλά προκαλούν προβλήματα.

Το κυριότερο είναι ότι έξω από την διαλογολογία περί εξετάσεων μένουν έξω από τον προβληματισμό τα σοβαρότερα προβλήματα της εκπαίδευσης. Τα χιλιάδες παιδιά ενός κατώτερου θεού που εγκαταλείπουν το σχολείο, οι απαράδεκτα χαμηλές δαπάνες και τις τραγικές ελλείψεις σε κτίρια και υλικοτεχνική υποδομή, το σχολείο των δυσαρεστημένων και ψυχικά επιβαρυσμένων μαθητών που δεν βρίσκουν νόημα στα θρανία της ακριβοπληρωμένης αμάθειας και που βλέπουν τα όνειρα της επαγγελματικής αποκατάστασης να λαμπαδιάζουν και να μετατρέπονται σε εφιάλητη της ανεργίας και της ετεροαπασχόλησης, είναι τα

αποτελέσματα της κυβερνητικής πολιτικής. Μιας πολιτικής που θεωρεί την παιδεία εμπόρευμα, μέσο αύξησης της κερδοφορίας των επιχειρήσεων και όχι ως κοινωνικό δικαίωμα όλων.

Τα νέα εξεταστικά χαρακώματα ή η «φαινή ιδέα» των περιφερειακών εξετάσεων

Αν κανείς κοιτάξει, τα τελευταία τριάντα χρόνια, τις διακηρύξεις των Υπουργών Παιδείας κάθε φορά που μιλούσαν για αλλαγή ή άλλαζαν το σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θα εκπλαγεί: Γιατί; Επειδή τα αποτελέσματα των νέων τρόπων πρόσβασης στα ΑΕΙ - ΤΕΙ ήταν εντελώς αντίθετα από τις υποσχέσεις τους, σε τέτοιο βαθμό μάλιστα που να μπορεί κάποιος να υποστηρίξει με στοιχεία ότι όποτε η πολιτεία μιλάει για αλλαγή των πανελλαδικών εξετάσεων πρέπει να περιμένουμε τα αντίθετα ακριβώς από όσα υπόσχεται ότι θα πετύχει.

Το τι πρέπει να γίνει δεν μπορούμε να το δούμε απομονωμένα από το τι παιδεία και τι κοινωνία θέλουμε. Η απάντηση της κυβέρνησης και των κυρίαρχων τάξεων είναι δεδομένη. Θέλουν ένα φτηνό σχολείο υποταγμένο στις ανάγκες της αγοράς, ώστε να διαμορφώνει ανθρώπους, χωρίς γενική μόρφωση, πειθήνιους απασχολήσιμους - υποτακτικούς πολίτες. Από τη πλευρά του κόσμου της εργασίας χρειάζεται να οργανωθεί ένας κοινωνικός αντίλογος με στόχο να διαμορφωθεί ένα ευρύ μορφωτικό κίνημα παιδείας με μια εκπαιδευτική διακήρυξη για τα δικαιώματα και τις μορφωτικές ανάγκες της νέας γενιάς προβάλλοντας το στρατηγικό αίτημα «μόρφωση και δουλειά για όλους» . Για ένα σχολείο ενιαίο δωδεκάχρονο δημόσιο δωρεάν που θα χωράει όλα τα παιδιά χωρίς φραγμούς και διακρίσεις και θα μορφώνει ολόπλευρα.

Οι πρώτες προτάσεις από τον πολυδιαφημισμένο «εθνικό διάλογο» για την παιδεία που διεξάγεται με ρυθμούς και διαδικασίες του τύπου «κουβέντα να γίνεται» είδαν το φως της δημοσιότητας. Πρόκειται για «ξαναζεσταμένο φαγητό» που ξανασερβίρουν οι εξετασιολάτρες της εκπαίδευσης. Επικεντρώνουν στο δέντρο που είναι το εξεταστικό και δε βλέπουν το δάσος που είναι η λειτουργία και τα προβλήματα της εκπαίδευσης.

Όσες προτάσεις έχουν κατατεθεί από τη μεριά του ΥΠΕΠΘ και των φορέων του (ΕΣΥΠ - Βερέμης, Επιτροπή Μπαμπινιώτη) κινούνται στην κατεύθυνση της τροποποίησης, μετάθεσης ή και «κατάργησης» των πανελλαδικών εξετάσεων με την κάλυψη ενός αναγεννησιακού λόγου για τη μείωση του εξεταστικού άγχους, των φροντιστηρίων . Όμως αποτελούν το υλικό για να στηθούν νέα «εξεταστικά χαρακώματα» στις λυκειακές τάξεις (περιφερειακά τεστ) στοχεύοντας σε μια νέα διαχείριση της ροής του μαθητικού πληθυσμού, με πλήρη «ηγεμονία» των αποτελεσμάτων των εξεταστικών δοκιμασιών σε όλα τα «μήκη και τα πλάτη» του Λυκείου. Έτσι δρομολογούν την πρόωρη έξοδο ενός τμήματος του μαθητικού πληθυσμού από την «κούρσα» του Λυκείου. Με αριστοτεχνικό τρόπο δημιουργούνται οι όροι που επιβάλλουν «αυτεπαγγέλτως» υψηλά ποσοστά απόρριψης και αποκλεισμού μαθητών.

Αν πάλι κανείς ανιχνεύσει το «σώμα» της πρότασης του Προέδρου του Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΣΠΔΕ), κ. Γιώργου Μπαμπινιώτη, για το Λύκειο και την πρόσβαση στην Ανώτατη Εκπαίδευση, η οποία προβάλλεται εδώ και αρκετούς μήνες από όλα τα μέσα ενημέρωσης, θα διαπιστώσει ότι μία είναι στην πραγματικότητα η ρύθμιση για την οποία ο κ. καθηγητής έδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον να «καταθέσει» το ρεπερτόριο της υλοποίησής της: οι εξετάσεις και τα περιφερειακά τεστ! Αυτά φαίνεται να αποτελούν το «παιδαγωγικό ευαγγέλιο» και τη «γραμματική» του και καθορίζονται με τέτοιο τρόπο ώστε να πριμοδοτούν, χωρίς να το δηλώνουν, την «παλινόρθωση» μιας εξεταστικοκεντρικής οργάνωσης του Λυκείου. Πράγματι! Αν κανείς ξύσει τα γνωστά παραπλανητικά σοβατίσματα θα ανακαλύψει ότι ο κ. καθηγητής προτείνει το παρακάτω: Σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του Λυκείου οι μαθητές να διαγωνίζονται σε περιφερειακά τεστ (τοπικές εξετάσεις τύπου πανελλαδικών) και όποιος καταφέρει και «επιζήσει σχολικά», μετά το τέλος του Λυκείου, να δίνει εξετάσεις πανελλαδικού χαρακτήρα για την εισαγωγή του στην ανώτατη εκπαίδευση.

Παράλληλα ο επικεφαλής του Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

πρότεινε, ανάμεσα σε άλλα, οι εξεταστικές δοκιμασίες να βασίζονται σε ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, πρακτική που προβλήθηκε από τη μεριά του ως ασπίδα στη μηχανική αποστήθιση και στην παπαγαλία. Να το πούμε καθαρά: όλο και πιο έντονα και όλο και πιο έντεχνα, προβάλλονται με διάφορες ταχυδακτυλουργίες, στην ημερήσια διάταξη της εκπαιδευτικής πολιτικής, παραδοσιακές πρακτικές ως πρωτότυπα και μαγικά ελιξίρια για την «ανανέωση» του σχολείου.

Με τα περιφερειακά τεστ επιδιώκου να καλλιεργήσουν την αυταπάτη ότι το σύνολο της διαδικασίας θα είναι απόλυτα αντικειμενικό και αξιοκρατικό, αποκρύπτοντας έντεχνα το γεγονός ότι όσο «αντικειμενικό» κι αν είναι το διαδικαστικό μέρος της διαδικασίας, τα υπόλοιπα στοιχεία που «συναρμολογούν» τη λογική του, και διαμορφώνουν την κρίση για την επιλογή / πρόκριση - απόρριψη του μαθητικού πληθυσμού δεν μπορούν να «απογαλακτιστούν» από τις ανισωτικές λειτουργίες της εκπαιδευτικής διαδικασίας.).

Όσο υπάρχει ο κλειστός αριθμός εισακτέων, «numerus clausus», τόσο οι εξετάσεις θα λειτουργούν σαν μηχανισμοί ταξικής επιλογής ευνοώντας τους μαθητές από τις προνομιούχες τάξεις και αποκλείοντας τους «άλλους». Όσοι από τις φτωχότερες τάξεις και στρώματα δεν πετύχουν, είναι «ελεύθεροι και ικανοί» να ασκήσουν διάφορα τεχνικά επαγγέλματα ή να γίνουν ανειδίκευτοι εργάτες ή να ακολουθήσουν τους δρόμους της ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Παράλληλα μέσα από τις εξεταστικές διαδικασίες, οι υποψήφιοι προσπαθούν να αποδείξουν ότι είναι «ικανοί». Όμως, στις εισαγωγικές εξετάσεις για την τριτοβάθμια εκπαίδευση ο αριθμός των εισακτέων είναι σταθερά προκαθορισμένος (numerus clausus). Αυτό σημαίνει ότι χιλιάδες υποψήφιοι κι αν ακόμα βαθμολογηθούν με βαθμολογία πάνω από τη βάση, που σημαίνει ότι αποδεικνύουν ότι είναι «ικανοί», δεν εισάγονται, αν άλλοι υποψήφιοι έχουν γράψει καλύτερα απ' αυτούς κι έχουν συμπληρώσει τον αριθμό των εισακτέων. Και το πιο κωμικοτραγικό είναι ότι ακόμα κι αν όλοι γράψουν άριστα, αποκλείεται να περάσουν όλοι, αφού μετά τη συμπλήρωση του αριθμού εισακτέων, οι υπόλοιποι αποκλείονται. Επομένως δεν πρόκειται για εξετάσεις, αλλά για διαγωνισμούς με ιδιαίτερα επαχθείς όρους

Όσοι έχουν ασχοληθεί με την εκπαιδευτική διαδικασία και τις λειτουργίες της, γνωρίζουν καλά ότι αν οι εκπαιδευτικές ανισότητες μεταξύ των μαθητών αποτελούσαν στο σύστημα των Πανελλαδικών Εξετάσεων την εκπαιδευτική τους ιστορία, στη σύλληψη του κ. καθηγητή θα είναι το ζωντανό τους παρόν. Παράλληλα η κρυφή ενσωμάτωση του συστήματος επιλογής στην καρδιά της λυκειακής βαθμίδας με τα περιφερειακά τεστ από την Α' τάξη που όλοι γνωρίζουν πόσο εύκολα μπορεί να απλώσουν τη «σκιά τους» στην ημερήσια διάταξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας, μεταμφιέζονται από τους «εξετασιολάτρες» - υπηρέτες και σχεδιαστές της εκπαιδευτικής πολιτικής σε «απελευθέρωση του λυκείου ως αυτόνομης μορφωτικής βαθμίδας», ένα στάδιο πριν από «την ελεύθερη πρόσβαση στα ιδρύματα της ανώτατης εκπαίδευσης». Ωστόσο γίνεται κατανοητό ότι τα αποτελέσματα στα περιφερειακά τεστ δεν θα φωτογραφίζουν, δεν θα αποτιμούν απλώς την απόδοση και την πρόοδο του μαθητή από τάξη σε τάξη, αλλά θα καθορίζουν (νωρίς νωρίς) ποιες σχολές θα «ανοίξουν» γι' αυτόν στο μέλλον και αν θα «ανοίξουν».

Πέρα από τον μαζικό αποκλεισμό των υποψηφίων, κυρίως από τις ασθενέστερες τάξεις και στρώματα και τις απομακρυσμένες περιοχές της χώρας, οι εξετάσεις επιβάλλουν έναν ολοκληρωτικό έλεγχο στην εκπαιδευτική διαδικασία από το Δημοτικό μέχρι το πανεπιστήμιο. Ειδικότερα ως <<καλό>> Λύκειο αναγορεύεται αυτό που μιμείται το φροντιστήριο. Αυτό δηλαδή που καλουπώνει και παραδίδει αποσπασματικές γνώσεις χρήσιμες για τις εξετάσεις.

Το εξεταστικό σύστημα θέλει <<καλά προετοιμασμένους υποψηφίους>> που δεν είναι παρά ένα είδος <<προσοντούχων αγραμμάτων>>. Από πρόσφατη έρευνα πανεπιστημιακών προκύπτει ότι μόλις το 5% των φοιτητών μελετά με δημιουργική και κριτική σκέψη τη βιβλιογραφία. Η πλειονότητα παπαγαλίζει με βάση το μοντέλο των πανελλήνιων εξετάσεων. Με άλλα λόγια η εξετασιομανία που διαπερνά το εκπαιδευτικό σύστημα αποτελεί τη νεκρολογία της επαφής των μαθητών με την ουσία της γνώσης. Οι εξετάσεις γίνονται εργαλεία που μετατρέπουν τη διαδικασία της μόρφωσης σε εξάσκηση για το κυνήγι

<<χρήσιμων γνώσεων>> που αποφέρουν βαθμούς. Σημασία έχει η παροχή <<συνταγών επιτυχίας>> για τη συλλογή μορίων. Οι μαθητές <<μαθαίνουν>> τις σχολικές γνώσεις, αρκετοί περνούν με επιτυχία τις εξετάσεις, αλλά δεν τις κατανοούν. Δεν μπορούν να συνδέσουν τις επιμέρους γνώσεις από τα διάφορα μαθήματα προκειμένου να ερμηνεύσουν τον κόσμο στον οποίο ζουν. Με άλλα λόγια η εξετασιομανία που διαπερνά το εκπαιδευτικό σύστημα αποτελεί τη νεκρολογία της επαφής των μαθητών με την ουσία της γνώσης. Οι γνώσεις γίνονται εργαλεία με τα οποία αρκετοί περνούν με επιτυχία τις εξετάσεις, αλλά δεν τις κατανοούν. Δεν μπορούν να συνδέσουν τις επιμέρους γνώσεις από τα διάφορα μαθήματα προκειμένου να ερμηνεύσουν τον κόσμο στον οποίο ζουν. Να το πούμε καθαρά: Δεν υπάρχει καλύτερο έδαφος για να βαθύνει ακόμη περισσότερο τις ρίζες της η εκπαίδευση της ακριβοπληρωμένης αμάθειας, δεν υπάρχει καλύτερη λωρίδα ταχείας κυκλοφορίας για να τρέξουν ακόμη πιο γρήγορα οι εργολάβοι των εξετάσεων, τα φροντιστήρια και τα ιδιαίτερα! Χέρι χέρι, ο πάλαι ποτέ «Μέγας Εξισωτής», όχι μόνο δεν θα ελαφρώνει αλλά θα επικυρώνει και θα νομιμοποιεί με τον πιο «αντικειμενικό» τρόπο το στένεμα των διόδων! Είναι, επίσης, γνωστό και παραδεκτό ότι οι εξετάσεις - διαγωνισμοί είναι διαδικασίες αφερέγγυες ως προς την επιλογή των πιο κατάλληλων, ακόμα και με βάση τα κυρίαρχα περι αξιοκρατίας κριτήρια. Γιατί μέσα σ' ελάχιστες ώρες και κάτω από ασφυκτικές ψυχολογικές συνθήκες καλούνται οι υποψήφιοι ν' αποδείξουν τις γνώσεις και τις ικανότητές τους. Ο ρόλος της τύχης, εν πολλοίς, είναι σημαντικός και η αξιολόγηση ακόμα και τυπικά δεν μπορεί να θεωρείται ακριβής και δίκαιη.

Στην υλοποίηση των προτάσεων Μπαμπινιώτη, εμφιλοχωρεί ο κίνδυνος, η μαθησιακή διαδικασία να καταδυναστευτεί ολοκληρωτικά από το «άπλωμα» των εξεταστικών δοκιμασιών και την ανάγκη ανταπόκρισης σ' αυτές και εκπαιδευτικοί και εκπαιδευόμενοι να μεταφέρουν στην «καρδιά» της σχολικής αίθουσας ρόλους εξεταστών - διορθωτών - βαθμολογητών αφενός και εξεταζομένων αφετέρου, αφού το εκπαιδευτικό έργο καλείται να εστιάσει σε μια «τεχνολογία» των εξετάσεων, στην οργάνωση και διευθέτηση των προβλεπόμενων εξεταστικών δοκιμασιών. Στο πλαίσιο αυτό η λυκειακή βαθμίδα θα «ξεχάσει» πολύ γρήγορα, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, ότι οι μαθητές που φοιτούν στις τάξεις της έχουν διαφορετικές άνισες μορφωτικές «αποσκευές», καθώς θα είναι επιφορτισμένη όχι στο να προετοιμάσει το νομιμοποιήσει την ικανότητα εκείνων που προορίζονται να φοιτήσουν στις «καλές» σχολές της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, μέσα από μια διαδικασία επιλογής που θα επεκτείνεται χρονικά σε όλο το εύρος του Λυκείου και θα προσφέρει στη διαχειριστική αρμοδιότητα των καθηγητών - κριτών, ως στοιχεία για την κρίση των υποψηφίων, «αυτούσια» την ποιότητα των μορφωτικών «αποσκευών» που ο κάθε ένας θα μεταφέρει ανάλογα με το κοινωνικό - οικονομικό του «βάρος».

Παράλληλα οφείλουμε να τονίσουμε ότι δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι τα τεστ τύπου πολλαπλής επιλογής προάγουν την κριτική σκέψη και άλλες συναφείς δραστηριότητες καθώς δέχονται σοβαρές αμφισβητήσεις. Τι ελέγχεται αλήθεια με αυτά τα τεστ που παρουσιάζονται σαν τη λυδία λίθο της αξιολόγησης των μαθητών; Θραύσματα γνώσεων και επιλεκτικής μνήμης που δεν είναι παρά μία από τις μορφές που παίρνει η ικανότητα συγκράτησης πληροφοριών, η οποία δρομολογείται στα ίδια ίχνη της αποστήθισης που υποτίθεται ότι έρχεται να ανατρέξει. Δεν θα ήταν υπερβολή να σημειώσουμε ότι πολλές φορές καμιά άσκηση δεν εξηγεί τόσο πλήρως τις διανοητικές ελλείψεις των μαθητών όσο η εσωτερική συσχέτιση γνώσης και σκέψης με τη σημείωση των επιλογών πάνω σε διακεκομμένες γραμμές.

Δεν είναι, λοιπόν, η γνώση αποτέλεσμα των εξετάσεων και των διαφόρων τεχνικών. Η κατάκτηση των γνώσεων είναι αποτέλεσμα μιας «άλλης» παιδαγωγικής σχέσης, κι ενός σχολείου που βασίζεται στις ανάγκες των μαθητών.

Είναι φανερό ότι οι βασικές αιτίες του προβλήματος ανιχνεύονται στην εκπαιδευτική πολιτική και εν γένει στους κοινωνικούς και εκπαιδευτικούς όρους που παράγουν <<προσοντούχους

αγραμμάτους>>. Πίσω από τη σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας κρύβεται η νεοφιλελεύθερη αντίληψη που αντιμετωπίζει τους νέους ως καύσιμη ύλη για τις επιχειρήσεις.

Γι' αυτό και το ζητούμενο σήμερα δεν είναι το <<λίφτινγκ>> του εξεταστικού συστήματος. Σήμερα περισσότερο από ποτέ άλλοτε έχουμε ανάγκη από ένα σχολείο που αγκαλιάζει όλα τα παιδιά χωρίς αποκλεισμούς και διακρίσεις, όπου πρωταρχική σημασία έχει ο πνευματικός εξοπλισμός των μαθητών, η καλλιέργεια <<ελεύθερων και δημοκρατικών πολιτών>>, έτσι ώστε να μπορούν να αντιμετωπίσουν κριτικά την κοινωνία με την ενεργή συμμετοχή τους και παρέμβαση σ' όλα τα επίπεδα της κοινωνικής δραστηριότητας

Ο ρόλος των εκπαιδευτικών

Ο «αποτελεσματικός» εκπαιδευτικός σύμφωνα με την κυρίαρχη χρησιμοθηρική αντίληψη είναι αυτός που προσανατολίζει τη μαθησιακή διαδικασία και προετοιμάζει τους μαθητές για τις εξετάσεις. Οι εξετάσεις γίνονται εργαλεία που μετατρέπουν τη διαδικασία της μόρφωσης σε εξάσκηση για το κυνήγι «χρήσιμων γνώσεων» που αποφέρουν βαθμούς. Για τον «αποτελεσματικό» εκπαιδευτικό δεν έχει σημασία ο πνευματικός εξοπλισμός των μαθητών, η καλλιέργεια ελεύθερων και σκεπτόμενων πολιτών που μπορούν να κατανοήσουν την κοινωνία και να παρεμβαίνουν ενεργητικά σ' όλα τα επίπεδα της κοινωνικής δραστηριότητας. Σημασία έχει η παροχή «συνταγών επιτυχίας» για τη συγκομιδή βαθμών.

Αν συνοπολογίσει κανείς ότι η μαζική αποτυχία των μαθητών επιδιώκεται έντεχνα απ' τους πολιτικούς ταγούς να αποδίδεται στους εκπαιδευτικούς, με την εκκωφαντική σιωπή για όλους εκείνους τους παράγοντες -κοινωνικούς και εκπαιδευτικούς- που καθορίζουν τη σχολική επιτυχία - αποτυχία, τότε η απαξίωση των εκπαιδευτικών δεν είναι μακριά.

Ο εκπαιδευτικός ως «δρων υποκείμενο» δεν μπορεί να βολεύεται με το ρόλο του «υπαλλήλου ιδεολογίας» και διεκπεραιωτή των εξετάσεων. Άλλωστε από το 1892 έχει διατυπωθεί η «αιρετική» για τους καιρούς μας άποψη: «Όσοι διδάσκαλοι εργάζονται χάριν των εξετάσεων και ουχί χάριν της ορθής μορφώσεως αυτοί είναι διδάσκαλοι αγύρται και ασυνείδητοι». Σφυρηλατώντας, λοιπόν, την κοινωνική συνείδηση του οφείλει να είναι στρατευμένος στην υπόθεση της παιδείας και της κοινωνικής δικαιοσύνης και αλληλεγγύης.

ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ

Δεν υπάρχει «φαινή ιδέα» για το εξεταστικό. Το σύστημα πρόσβασης δεν μπορεί να βρει δίκαιη λύση στο πλαίσιο των άνισων όρων που δημιουργεί η σημερινή εκπαιδευτική και κοινωνική πραγματικότητα. Η εκπαιδευτική κοινότητα πρέπει να κοιτάξει το δάσος και όχι το δέντρο και να μιλήσει για όλα τα παιδιά.

Χρειάζεται, επίσης, να επισημανθεί ότι η «αυτονομία» ή «αποδέσμευση του Λυκείου» δεν εξαρτάται, σε τελευταία ανάλυση, από τις εξετάσεις πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Πρώτα - πρώτα γιατί κάθε εκπαιδευτική βαθμίδα είναι λογικό να δένεται ως κρίκος μιας αλυσίδας με την επόμενη. Δεύτερον γιατί όπου κι αν μετατεθούν οι εξετάσεις πρόσβασης χρονικά, το Λύκειο θα συνεχίσει να είναι προθάλαμός τους.

Στα πλαίσια αυτά πρέπει να σταθούμε κριτικά απέναντι στο περιεχόμενο, τις μορφές και τις κατευθύνσεις των αναλυτικών προγραμμάτων και βιβλίων και στις σχολικές πρακτικές (τι, πως και γιατί μαθαίνουν οι μαθητές) που εντυπώνουν στους μαθητές μας από την πιο τρυφερή ηλικία, αντιλήψεις, πεποιθήσεις και στάσεις για τη φύση και την κοινωνία απαραίτητες για την «παραγωγή» παθητικών, συντηρητικών προσωπικοτήτων .

Να σταθούμε κριτικά απέναντι στην τεμαχισμένη, αποσπασματική και τυποποιημένη γνώση. Τα νέα βιβλία πέρα από την ιδεολογική μονομέρεια, την αντιεπιστημονικότητα, και το μυθολογικό - θεολογικό τρόπο προσέγγισης της πραγματικότητας, θρυμματίζουν τις γνώσεις

με αποτέλεσμα να χάνεται η σχέση αιτίας και αποτελέσματος καθώς και κάθε νόημα σε τέτοιο βαθμό που οδηγούν σε βιασμό της πνευματικής συγκρότησης

Να μιλήσουμε για τις χιλιάδες μαθητών για τους οποίους η συζήτηση για το σύστημα πρόσβασης στην Ανώτατη εκπαίδευση είναι έξω από το οπτικό τους πεδίο καθώς δεν ολοκληρώνουν ούτε καν την υποχρεωτική -εδώ και αρκετές δεκαετίες- 9χρονη εκπαίδευση.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Σ. ΠΑΤΕΛΗΣ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΩΣ ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ ΤΗΣ ΔΟΜΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ.

[Δημοσιεύθηκε στο: Κ.Βουδούρης επ. Παιδεία: η εκπαίδευση στην εποχή της οικουμενικότητας, Αθήνα, 2008, σ.224-237].

1. Η λογική της ιστορίας του πολιτισμού και η παιδεία.

Με την ευρύτερη έννοια του όρου, πολιτισμός είναι ό,τι έχει δημιουργηθεί από τον άνθρωπο. Υπό το πρίσμα της θεωρίας και μεθοδολογίας της Λογικής της Ιστορίας (βλ. Βαζιούλιν 2004), ο πολιτισμός είναι ένα δυναμικό, πολυεπίπεδο, διατεταγμένο και αναπτυσσόμενο οργανικό όλο, ένα πεδίο που συγκροτείται από τη διαδικασία, τους όρους και τα αποτελέσματα των αλληλεπιδράσεων των ανθρώπων με τη φύση και των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των ανθρώπων, από το όλο πλέγμα των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων, σχέσεων και επικοινωνιών.

Περιεχόμενο του πολιτισμού είναι η δημιουργική δραστηριότητα των ανθρώπων και τα εκάστοτε (εμπράγματα και προσωπικά, υλικά και ιδεατά) αποτελέσματα αυτής της δραστηριότητας, η φυσικοϊστορική διαδικασία αυτοανάπτυξης του ανθρώπου μέσω της ανθρωπίνης δραστηριότητας, η δομή και η ιστορία της ανθρωπότητας από την άποψη της δημιουργίας από τον άνθρωπο των όρων της ύπαρξής του. Η εργασία και ευρύτερα η ανθρωπινή δραστηριότητα είναι η υπόσταση, η γενεσιουργός αιτία του πολιτισμού, η διαδικασία μέσω της οποίας δημιουργείται ο πολιτισμός.

Το ιστορικό γίνεσθαι του πολιτισμού είναι η περίπλοκη και αντιφατική πορεία της ανθρωποκοινωνιογένεσης, της ανάδειξης των προϋποθέσεων, της πρωταρχικής εμφάνισης, της διαμόρφωσης και ανάπτυξης του ενιαίου στην πολυμορφία του πολιτισμού. Μια πορεία, εντός της οποίας πραγματοποιείται η μετάβαση από την αγέλη στην πρωτόγονη κοινότητα και στην κοινωνία, και από το άτομο με ζωώδη ψυχισμό στο άτομο με κοινωνική συνείδηση και στην προσωπικότητα. Μια πορεία, κατά την οποία μετασχηματίζονται και αναπτύσσονται όλες οι διαμεσολαβήσεις, τα υλικά και ιδεατά μέσα, οι τρόποι, αλλά και οι τύποι των σχέσεων-αλληλεπιδράσεων των ανθρώπων με τη φύση και των ανθρώπων προς αλλήλους.

Το ιστορικό γίνεσθαι του πολιτισμού χαρακτηρίζεται από σχέσεις συνέχειας και ασυνέχειας, από ποιοτικές και ουσιώδεις μεταβολές, οι οποίες μας επιτρέπουν να διακρίνουμε αδρομερώς εντός της πληθυντικής πολυμορφίας του τρεις τουλάχιστον βασικούς πολιτισμικούς τύπους κατά την ελικοειδή ανάπτυξη της ανθρωπότητας: 1. από την εν πολλοίς άμεσα εξαρτώμενη από την φύση βιοτική δραστηριότητα της πρωτόγονης κοινότητας, 2. σε κοινωνίες όπου στη θέση αυτής της φυσικής εξάρτησης βαθμιαία εδραιώνεται μια άλλη: η προβάλλουσα δίκην φυσικού νόμου χειραγωγική εξάρτηση της ζωής και δραστηριότητας των ανθρώπων από την αποκρυσταλλωμένη στους εμπράγματους όρους της ύπαρξής τους παρελθούσα («νεκρή») δραστηριότητα, και από αυτήν, 3. στην χειραφετημένη, ενοποιημένη ώριμη ανθρωπότητα, στην οποία, η ολόπλευρη ανάπτυξη ενός εκάστου των μελών της συνιστά εσωτερική ανάγκη και αναγκαίο όρο της ολόπλευρης ανάπτυξης όλων.

Η χειραφετημένη από τα δεσμά της φύσης και της εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο, η ενοποιημένη σε παγκόσμια κλίμακα ανθρωπότητα, συνιστά την ωριμότητα του πολιτισμού, τον αυθεντικό πολιτισμό, την αυθεντικά ανθρωπινή ιστορία έναντι της προϊστορίας της ανθρωπότητας.

Ο άνθρωπος προσοικειώνεται, αφομοιώνει τον προγενέστερο πολιτισμό, αποκωδικοποιώντας

και αποαντικειμενοποιώντας τα εκάστοτε υλικά και πνευματικά αποκρυσταλλώματά του, καθιστώντας τον όρο της δραστηριότητάς του, και δημιουργεί πολιτισμό, καινοτομεί, κωδικοποιώντας και αντικειμενοποιώντας τις νέες γνώσεις, δεξιότητες και δημιουργικές ικανότητές του. Ο πολιτισμός εντοπίζεται στο σύνολο των διαγενεακώς διαβιβαζόμενων τρόπων και μορφών διεξαγωγής της ανθρώπινης (υλικής και πνευματικής) δραστηριότητας, που είναι αντικειμενοποιημένοι σε εμπράγματα υλικούς, είτε σε ιδεατούς φορείς (μέσα εργασίας, σημεία, σύμβολα, θεωρίες, ιδεώδη, κ.ο.κ.), ως σύστημα πληροφοριακών κωδίκων, οι οποίοι ενισχύουν την ιστορικά συσσωρευμένη κοινωνική εμπειρία και θέτουν τους όρους της περαιτέρω ανάπτυξής της. Είναι ο γενικευμένος τρόπος οργάνωσης, πραγμάτωσης, ρύθμισης και ανάπτυξης της ανθρώπινης δραστηριότητας, που παρίσταται στα προϊόντα της υλικής και πνευματικής εργασίας, στο σύστημα κοινωνικών κανόνων και θεσμών, στο σύνολο των σχέσεων των ανθρώπων προς την φύση, προς αλλήλους και προς εαυτούς. Είναι η πτυχή εκείνη της κοινωνικής ζωής που έγκειται στην γένεση και στη διαγενεακή μετάδοση «προγραμμάτων», «κωδίκων» δραστηριότητας, συμπεριφοράς και επικοινωνίας. Είναι ο κώδικας, βάσει του οποίου εκτυλίσσεται και αναπτύσσεται ο κοινωνικά διαμεσολαβημένος μεταβολισμός, το σύνολο των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων και επικοινωνιών. Ένας κώδικας σημειολογικών συστημάτων. Εξ' ου και η βαθύτατη σύνδεση του πολιτισμού με την παιδεία, την αγωγή και την εκπαίδευση. Η φιλοσοφική διερεύνηση του πολιτισμού μεταθέτει τις εμφάσεις της από την ταύτιση του πολιτισμού με ό,τι έχει δημιουργηθεί από τον άνθρωπο, στην ανάλυση της ίδιας της ανθρώπινης ενεργητικότητας (δραστηριότητας, συμπεριφοράς και επικοινωνίας), και από αυτήν, στις πρακτικές παιδαγωγικές προεκτάσεις της. Αυτή η κωδική-σημειολογική διάσταση του πολιτισμού παρουσιάζει στην ιστορία μια μεγάλη ποικιλομορφία ως προς την ευκαμψία της και ως προς τον προσανατολισμό της στο παρελθόν, στο παρόν ή στο μέλλον, σε συνάρτηση με το εάν είναι αποτέλεσμα και όρος για την εκτύλιξη επαναλαμβανόμενων ή αναπτυσσόμενων-ανανεούμενων δραστηριοτήτων και για την ανάπτυξη αντίστοιχων ικανοτήτων του υποκειμένου. Σε κάθε κοινωνία με ορισμένο επίπεδο ανάπτυξης του κοινωνικού καταμερισμού της εργασίας, μαζί με τους βασικούς κλάδους της παραγωγής (παραγωγή αγαθών προς κατανάλωση και παραγωγή μέσων και αντικειμένων παραγωγής) διακρίνεται και η εργασία για την ψυχοσωματική προπαρασκευή του ανθρώπου ως υποκειμένου της εργασίας, μέσω της παραγωγής, αναπαραγωγής και διάδοσης γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων (Βαζιούλιν σ. 168-169, Muhlbauer σ.393-400 και Πατέλη 2002 σ. 55-56).

Επομένως, εάν θεωρήσουμε ως πολιτισμό, το ιστορικά προσδιορισμένο επίπεδο ανάπτυξης της κοινωνίας, των δημιουργικών δυνάμεων και ικανοτήτων του ανθρώπου, εκπεφρασμένο σε τύπους και μορφές οργάνωσης της ζωής και της δραστηριότητας των ανθρώπων, στις αμοιβαίες σχέσεις τους, καθώς και στα υλικά και πνευματικά δημιουργήματα των ανθρώπων, μέτρο, κριτήριο της ανάπτυξης του πολιτισμού είναι οι δυνατότητες ολόπλευρης ανάπτυξης της προσωπικότητας, μ' άλλα λόγια, ο βαθμός στον οποίο οι υλικοτεχνικοί, κοινωνικοί, κ.ο.κ. όροι εξυπηρετούν τον σκοπό της ολόπλευρης ανάπτυξης των δημιουργικών δυνάμεων και ικανοτήτων, της παιδείας της προσωπικότητας του κάθε ανθρώπου. Κατ' αυτό τον τρόπο, ο ανεπτυγμένος, ο αυθεντικός πολιτισμός, η παιδεία με την ευρύτερη έννοιά της, γίνεται το «κλειδί» για την κριτική ιστορική θεώρηση όλων των βαθμίδων, των εκδοχών και των εκφάνσεων του πολιτισμού, όχι ως εκτός τόπου και χρόνου αφηρημένη κατασκευή, αλλά ως η νομοτελής απόληξη της λογικής της ιστορίας της ανθρωπότητας.

2. Ο συνειδητός άνθρωπος ως υποκείμενο της παιδείας και του πολιτισμού.

Η προαναφερθείσα εργασιακή-παραγωγική συνιστώσα της εκπαίδευσης, δηλαδή η παραγωγή και αναπαραγωγή της βασικής παραγωγικής δύναμης -του ανθρώπου της εργασίας, φορέα συγκεκριμένων ιδιοτήτων- είναι η ουσιωδέστερη και στρατηγικής εμβέλειας διάσταση της εκπαίδευσης, παράγωγα της οποίας είναι όλες οι υπόλοιπες λειτουργίες της τελευταίας, με προεξάρχουσα τη λειτουργία της παραγωγής και αναπαραγωγής του υποκειμένου των σχέσεων παραγωγής και του όλου πλέγματος των κοινωνικών σχέσεων, του υλικού και πνευματικού πολιτισμού. Απ' αυτή την εργασιακή-παραγωγική συνιστώσα απορρέει και σ' αυτήν κατατείνει και προσανατολίζεται με ποικίλους τρόπους η οργανωμένη εκπαίδευση, η οποία συνιστά συνάμα «επεξεργασία» ανθρώπων μέσω της επεξεργασίας γνώσεων, δεξιοτήτων, ικανοτήτων, που επιτυγχάνεται κυρίως μέσω της καλλιέργειας του συνειδέναι (βλ.

σχετικά και M. W. Apple σ. 42-43, Βακαλιός σ.11-75).

Η συνειδητοποίηση της ανάγκης προώθησης του ανεπτυγμένου, του αυθεντικά ανθρώπινου πολιτισμού και της αντίστοιχης παιδείας, εγείρει στο προσκήνιο το ερώτημα: ποιο είναι το υποκείμενο της πολιτισμικής ανάπτυξης; Το υποκείμενο της πολιτισμικής ανάπτυξης είναι ο άνθρωπος ως δημιουργός πολιτισμού, ως πεπαιδευμένο ον, το οποίο διαθέτει συνείδηση και αυτοσυνείδηση. Κοινωνική συνείδηση είναι η χαρακτηριστική για τον άνθρωπο ιδεατή αντανάκλαση της αντικειμενικής και υποκειμενικής πραγματικότητας, μέσω του πολύμορφου συνόλου των ειδικά ανθρώπινων ψυχικών λειτουργιών. Η κοινωνική συνείδηση προσιδιάζει στον άνθρωπο, ο οποίος είναι προσωπικότητα, δηλαδή στο πεπαιδευμένο άτομο, το οποίο συνειδητά διαθλά το κοινωνικό μέσω της ατομικότητάς του, αφομοιώνει το κοινωνικό και το μετατρέπει σε εσωτερικά παρόν, κατά τρόπον ώστε η δραστηριότητά του να κατευθύνεται από τη συνειδητοποίηση της θέσης και του ρόλου του εντός της κοινωνίας ως ολότητας. Επομένως, η κοινωνική συνείδηση χαρακτηρίζει τον άνθρωπο όπου και όποτε δεν λειτουργεί ως παθητικό αντικείμενο, ως ενεργούμενο, αλλά γίνεται ενεργητικό κοινωνικό υποκείμενο, δηλαδή, ένα ον που μετασχηματίζει σκόπιμα τους αντικειμενικούς όρους της ύπαρξής του. Από αυτή την άποψη, στην εκάστοτε ιστορική συγκυρία, η αναγκαιότητα της συνείδησης είναι ευθέως ανάλογη της ωρίμανσης της αναγκαιότητας μετασχηματισμού των σχέσεων παραγωγής, του τρόπου παραγωγής και συνολικά, των αντικειμενικών όρων ύπαρξης του ανθρώπου. Όπου και όποτε δεν τίθεται θέμα μετασχηματισμού των εν λόγω όρων, εκπίπτει και το ζήτημα του κοινωνικού υποκειμένου αυτού του μετασχηματισμού, εκπίπτει και το ζήτημα της συνείδησης και της προσωπικότητας, ενώ το άτομο ανάγεται στη σωματική αμεσότητά του και στη ζωώδη πλευρά των αναγκών του. Από τα παραπάνω έπεται ότι και σε εκείνον τον τύπο παιδαγωγικής αλληλεπίδρασης που επιφυλάσσει για τον άνθρωπο τον ρόλο του παθητικού και υπάκουου αντικειμένου, του συσσωρευτή χρηστικών πληροφοριών και δεξιοτήτων, το πρόβλημα της συνείδησης εκφυλίζεται σε κενή ρητορεία (βλ. και Παυλιδή 2006 α-β, Δαφέρμου 2004).

Η κοινωνική συνείδηση (το συνειδέναι) συναπαρτίζεται από δύο πλευρές: αφ' ενός μεν, συνιστά ειδέναι, δηλ. γνωστική διαδικασία και γνώση, αφ' ετέρου δε, συνιστά συνειδητοποίηση και προτρέχουσα σύλληψη της αλληλεπίδρασης των ανθρώπων, των αμοιβαίων σχέσεων και της επικοινωνίας τους.

Τα μέσα και οι τρόποι του νοείν, της νοητικής προσοικειώσης της πραγματικότητας, οι έννοιες και οι κατηγορίες, οι μέθοδοι, κ.ο.κ. είναι πολιτισμικά-ιστορικά αποκρυσταλλώματα, καθολικές μορφές της πρακτικής και νοητικής προσοικειώσης της πραγματικότητας από τον κοινωνικό άνθρωπο. Ως εκ τούτου, τα μέσα και οι τρόποι του νοείν, αλλά και η κεκτημένη γνώση, είναι ιστορικά συγκεκριμένα καθολικά στοιχεία (καθόλου) του ανθρώπινου πολιτισμού, ενεργά δημιουργικά και κατ' αρχήν ενοποιητικά πολιτιστικά καθόλου, είναι μέσα παιδείας και εκπαίδευσης. Δεδομένου ότι χαρακτηριστικό της κοινωνικής συνείδησης είναι η αντανάκλαση του υποκειμένου ως υποκειμένου και η επενέργεια στους ανθρώπους ως υποκείμενα μέσω πράξεων, αισθημάτων και νόησης, σε συνάρτηση με την υπεροχή μιας από τις προαναφερθείσες στιγμές, η συνείδηση υποδιαιρείται σε τρεις βασικές μορφές: ηθική, αισθητική και φιλοσοφία.

3. Η επιστημονική έρευνα και η παιδαγωγική αλληλεπίδραση ως πεδία καθολικής δημιουργικής-πολιτιστικής δραστηριότητας.

Η εργασία δεν μπορεί να συνιστά οργανική ανάγκη, δεν μπορεί να παρέχει αληθινή απόλαυση όσο είναι μηχανικού, μονότονου χαρακτήρα, όσο εξειδικεύεται στην εφ' όρου ζωής εκτέλεση μιας επιμέρους τεχνικής λειτουργίας, όσο γίνεται υπό την πίεση εξωτερικής αναγκαιότητας (π.χ. για την επιβίωση, χάριν απολαβών, γοήτρου, επιβολής, κατίσχυσης, βαθμών, ανέλιξης στην ιεραρχία κ.ο.κ.). Στο βαθμό που αίρονται τα παραπάνω μονομερή και αλλοτριωτικά χαρακτηριστικά, η εργασία μετατρέπεται σε καθολική δραστηριότητα. Όσο επικρατεί η εργασία ως χειρισμός παρηγγμένων μέσων παραγωγής, δύο είναι τα πεδία της κατ' εξοχήν καθολικής πολιτιστικής δραστηριότητας, μήτρες και προαιεκάσματα των καθόλου του αυθεντικού πολιτισμού: η καλλιτεχνική δημιουργία και η επιστημονική έρευνα. Η επιστημονική

εργασία, ως προς τον χαρακτήρα της, συνιστά τον αντίποδα κάθε μηχανικής, μονότονης και τυποποιημένης δραστηριότητας (διεξοδικότερα βλ. Πατέλη 2001). Κατά τον Μάρξ, η εργασία μπορεί να είναι ελκυστική, ως αυτοπραγμάτωση του ατόμου μόνον όταν: 1) έχει εδραιωθεί ο κοινωνικός της χαρακτήρας, και 2) έχει επιστημονικό χαρακτήρα, αποτελεί δηλαδή ταυτόχρονα καθολική εργασία, δεν συνιστά ένταση του ανθρώπου (ως κατά ορισμένο τρόπο τιθασευμένη δύναμη της φύσης, άμεσα εμπλεκόμενη ως φυσική παρουσία στη διαδικασία της παραγωγής). Εδώ ο άνθρωπος καθίσταται τέτοιο υποκείμενο, το οποίο δεν προβάλλει στη διαδικασία της παραγωγής με καθαρά φυσική, φυσικά διαμορφωμένη μορφή, αλλά εν είδει δραστηριότητας που διευθύνει όλες τις δυνάμεις της φύσης (Grundrisse, τ. Β, σ. 466). Η επιστήμη λοιπόν, αυτό το «προϊόν της καθολικής ιστορικής διαδικασίας της ανάπτυξης, το οποίο εκφράζει αφηρημένα την πεμπτούσια της» (Κ. Μάρξ, Θεωρίες για την υπεραξία, μ. 1, σ. 438), είναι μια ιδιότυπη εργασία. «Καθολική εργασία [στο πρωτότυπο: Allgemeine Arbeit-Δ.Π.] είναι κάθε επιστημονική εργασία, κάθε ανακάλυψη, κάθε εφεύρεση. Καθορίζεται εν μέρει από τη συνεργασία των συγχρόνων, εν μέρει από τη χρησιμοποίηση της εργασίας των προγενεστέρων» (Κ. Μάρξ, 1978, τ. 3, σ. 135). Η καθολική εργασία, ως όρος για τη δημιουργία, είτε ως δημιουργία και ανάπτυξη των ιδεών και εμπράγματων όρων και των τρόπων εκτύλιξης της ανθρώπινης δραστηριότητας, γίνεται η κατ' εξοχήν μορφή της άμεσα κοινωνικού χαρακτήρα εργασίας, και ως εκ τούτου, –σε συνδυασμό με την έμμεσα κοινωνικού χαρακτήρα (εκτελεστική, επαναλαμβανόμενη, κατακερματισμένη, κ.ο.κ.) εργασία, η οποία αρχικά επικρατεί στατιστικά ως η ευρύτερη βάση της καθολικής– γίνεται η υπόσταση, η κατ' εξοχήν δημιουργός, η γενεσιουργός αιτία των πολιτιστικών καθόλου.

Γιατί η καθολική εργασία συνιστά ουσιώδη και δυναμική πλευρά της αυθεντικής ερευνητικής και παιδαγωγικής αλληλεπίδρασης; Ποιος είναι ο «μηχανισμός» ανάπτυξης των ικανοτήτων του υποκειμένου; Η γενίκευση και καθολικοποίηση των ικανοτήτων του (ατομικού ή συλλογικού) υποκειμένου Β σε ορισμένο πεδίο, επιτυγχάνεται μέσω της αφομοίωσης των δημιουργικών ικανοτήτων του (ατομικού ή συλλογικού) υποκειμένου Α, οι οποίες προέκυψαν ως ατομική επεξεργασία, επανανοηματοδότηση, και προώθηση των κεκτημένων του πολιτισμού στο εν λόγω πεδίο. Μόνον οι σχέσεις συνειδητά επιλεγμένης αμοιβαιότητας και ανιδιοτέλειας κατά την ένταξη στο καθολικό πεδίο αμοιβαίου εμπλουτισμού δεξιοτήτων, γνώσεων και ικανοτήτων, καθιστούν καθ' όλα γόνιμη και δημιουργική την στράτευση στην επιστήμη. Ακριβώς αυτή η σχέση συνιστά τον πυρήνα και της αυθεντικής παιδείας ως καλλιέργειας του πολιτισμού. Με αυτή την έννοια οι χαρακτηριστικές για την εν λόγω συνεργασία σχέσεις, στα πλαίσια της πραγματικής ανάπτυξης και επαναστατικοποίησης της επιστήμης, προβάλλουν εν πολλοίς ως επιστημολογικό πρότυπο παιδείας και εκπαίδευσης, και κυρίως, ως προαπείκασμα του χαρακτήρα της εργασίας και των κοινωνικών σχέσεων του αυθεντικού πολιτισμού, της ώριμης κοινωνίας. Η ατομική συνεισφορά σε αυτή τη σχέση, δεν συνιστά υποκειμενική αυθαιρεσία, δεν συνιστά πράξη ιδιοτελούς κατίσχυσης και αυτοπροβολής, αλλά αυθεντική δημιουργική δραστηριότητα, στην κατεύθυνση της εκάστοτε βέλτιστης δυνατής συμβολής στη νομοτελή αναπτυξιακή διαδικασία στην οποία το υποκείμενο (άτομο, ομάδα, κοινωνία) εντάσσει οργανικά τη δραστηριότητα του. Έτσι, η καθολική εργασία γίνεται πεδίο αμοιβαίου εμπλουτισμού και ανταλλαγής ικανοτήτων, ατομικό έργο που συνιστά υπόθεση της κοινωνίας, επιμέρους συνεισφορά καθολικής εμβέλειας και απεύθυνσης. Ας αναρωτηθούμε λοιπόν: πόσο δημιουργική είναι η καθημερινότητα της παιδαγωγικής αλληλεπίδρασης;

Η «παραγωγική κατανάλωση» των πολιτιστικών καθόλου, που συνδέονται με τα κεκτημένα της επιστήμης, της τέχνης και ευρύτερα της κοινωνικής συνείδησης, ως θεμελιώδες στοιχείο της έρευνας και της παιδείας, προϋποθέτει την αφομοίωση της δημιουργικής-παραγωγικής ικανότητας του άλλου και τη δυνατότητα μετάδοσης αυτής της ικανότητας. Η ανάπτυξη, η καταξίωση της προσωπικότητας του ατόμου επιτυγχάνεται μέσω της ανάπτυξης, της καταξίωσης του άλλου. Η μετάδοση ορισμένης γνώσης-ικανότητας, συμβάλλει στην επίρρωση της αντικειμενικότητας και της θεμελιώσής της. Δεν συνιστά απλώς διεκπεραιωτικού τύπου κοινοποίηση πληροφορίας, μιας και προϋποθέτει ορισμένη περαιτέρω επεξεργασία της, ώστε αυτή να καταστεί δι-υποκειμενικά προσπελάσιμη, σε μια διαδικασία, κατά την οποία, ο «δέκτης» (σε πλήρη αντίθεση με τον αντιπραγματισμό και τις σχέσεις αγοραίας ανταλλαγής) δεν ενισχύεται μονομερώς ως προς τα κεκτημένα του εις βάρος του «πομπού», και ο

«πομπός», δεν αναλώνεται σε σχέσεις ματαιόδοξης προβολής και επιβολής του «κύρους» και της «αυθεντίας» του δασκάλου, μειώνοντας σε κάθε ευκαιρία τον «δέκτη-μαθητή», αλλά αμφότεροι αναβαθμίζονται, μέσω της συμβολής τους στην ανάπτυξη των δημιουργικών ικανοτήτων εκατέρου.

Ο επιστήμονας όταν απευθύνεται στο στοχασμό κάποιου άλλου (προγενέστερου ή συγχρόνου του) τον καθιστά πλήρη μέτοχο της διανοητικής του εργασίας: δάσκαλο, μαθητή, ομοϊδεάτη, πολέμιο, σε κάθε περίπτωση όμως -συστοχαζόμενο, ενταγμένο στο πεδίο αναφοράς της έρευνάς του. Σε αντίστοιχη θέση εκθέτει, δημοσιοποιεί και το δικό του έργο, ώστε να αποτελέσει αντικείμενο κριτικής δοκιμασίας και εκτίμησης εκ μέρους της κοινωνίας (τουλάχιστον της επιστημονικής κοινότητας). Εδώ η παιδαγωγική, ερευνητική, πολιτιστική, κ.ο.κ. χρήση της ικανότητας του άλλου, προϋποθέτει την αφομοίωση αυτής της ικανότητας σε μια σχέση υπέρβασης ορίων στο χώρο και στο χρόνο, χαρακτηριστικό της οποίας είναι η ενεργός στάση «παραγωγού» και «καταναλωτή», η συμβατότητα, η επικοινωνιακή συνεύρεση των δημιουργικών ικανοτήτων προγενέστερων και συγχρόνων (Ρεζαμπέκ, κ.α.).

4. Για την αντιφατικότητα των πολιτιστικών καθόλου και της παιδείας επί κεφαλαιοκρατίας.

Ο διττός χαρακτήρας της εργασίας (η οποία εκπίπτει σε αφηρημένη και συγκεκριμένη) επί κεφαλαιοκρατίας, ως αποτέλεσμα του ιστορικά συγκεκριμένου καταμερισμού της εργασίας, επηρεάζει το σύνολο της κοινωνικής συνείδησης, την επικρατούσα νόηση (τρόπο σκέψης) και την παιδεία. Η εργασία δεν μπορεί να συνιστά οργανική ανάγκη, δεν μπορεί να παρέχει αληθινή απόλαυση όσο είναι μηχανικού, μονότονου χαρακτήρα, όσο ειδικεύεται στην εφ' όρου ζωής εκτέλεση μιας επιμέρους τεχνικής λειτουργίας, όσο γίνεται υπό την πίεση εξωτερικής αναγκαιότητας (π.χ. για την επιβίωση, χάριν απολαβών, γοήτρου, επιβολής, κατίσχυσης έναντι άλλων, βαθμοθηρίας, ανέλιξης στην ιεραρχία, κ.ο.κ.). Επί κεφαλαιοκρατίας, αφ' ενός μεν δημιουργούνται ορισμένες δυνατότητες δημιουργικής ανάπτυξης στο πλαίσιο της «καθολικής εργασίας» για κάποιους ανθρώπους (κυρίως στις σφαίρες της επιστήμης και της τέχνης, εξ' ου και το αναγεννησιακό ιδεώδες του homo universalis), αφ' ετέρου δε και η δημιουργική εργασία φέρει την «αξιακή» σφραγίδα, εμπορευματοποιείται, υπάγεται στην εργαλειακή χρησιμοθηρία και στο στενό πρακτικισμό των εμπορευματικών και χρηματικών σχέσεων. Ακριβώς αυτή η μονομερής χρησιμοθηρική σχέση οδηγεί στην σύγχυση των εννοιών «γνώση» και «πληροφορία» επί κεφαλαιοκρατίας, με την αναγωγή της πρώτης σε μετρήσιμες και εμπορεύσιμες (αποτελεσματικές, ανταγωνιστικές, κ.ο.κ.) εκδοχές της δεύτερης (βλ. Παυλίδη 2006δ, Πατέλη 2000,2002,2003). Προνομιακή θέση καταλαμβάνει π.χ. εκείνη η επιστήμη, τα αποτελέσματα της οποίας μπορούν να οδηγήσουν σε κερδοφόρες τεχνολογικές εφαρμογές, με σαφή τον κίνδυνο υπονόμησης της βασικής, της θεμελιώδους έρευνας και αντίστοιχη υποβάθμιση των ανθρωπιστικών σπουδών και εκείνων των κατευθύνσεων της φιλοσοφίας και των κοινωνικών επιστημών που δεν υιοθετούν απολογητικούς ρόλους. Επιδιώκεται μια άμεσα χειραγωγική και χρησιμοθηρική υπαγωγή της παιδείας ως προπαρασκευής της βασικής παραγωγικής δύναμης (του ανθρώπου-εργαζομένου) στις τρέχουσες αγοραίες ανάγκες του παγκόσμιας εμβέλειας επιθετικού κεφαλαίου, με γνώμονα τη μεγιστοποίηση της κερδοφορίας δια του κατακερματισμού-ανταγωνισμού του υποκειμένου της εργασίας. Ο καθολικός χαρακτήρας της επιστημονικής εργασίας συρρικνώνεται μέσω της ιδιωτικής της χρήσης και εκμετάλλευσης. Το όλο σύστημα των πνευματικών δικαιωμάτων, αδειών και ευρεσιτεχνιών μαζί με τον μονοπωλιακό έλεγχο που ασκείται σε ευρύτατο φάσμα ερευνών, λειτουργεί ως ωμός φραγμός στην έρευνα (για να αποφευχθεί η απαξίωση εν ενεργεία κεφαλαιουχικών εξοπλισμών και να μην απωλεσθούν μονοπωλιακές θέσεις και κέρδη). Η μονόπλευρη αξίωση για μεγιστοποίηση της κερδοφορίας σε σύγκριση με το μέσο ποσοστό κέρδους, οδηγεί σε ανηλεή αγώνα για την πρωτοπορία, που χαρακτηρίζεται από κατασπατάληση πόρων και ανθρώπινου δυναμικού, σε αλληλοεπικαλύψεις ερευνών (το περιεχόμενο των οποίων είναι απροσπέλαστο λόγω ανταγωνισμού) κ.λπ.

Το πανεπιστήμιο μετατρέπεται σε επιχειρηματική μονάδα, σε πρακτορείο παροχής ερευνητικών και εκπαιδευτικών υπηρεσιών, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα την αλλαγή της μορφής και του περιεχομένου της έρευνας και της διδασκαλίας, με τον βαθμιαίο εκτοπισμό

της βασικής έρευνας, των κοινωνικών επιστημών και της φιλοσοφίας, στη θέση των οποίων προτάσσονται προσανατολισμένα στην εκάστοτε τρέχουσα αγοραία ζήτηση μαθήματα εφαρμοσμένου πρακτικού περιεχομένου (βλ. Απέκη, Αμπντούλοφ, Κάτσικα-Θεριανού 2007). Ωστόσο, το ιδιωτικό οικονομικό συμφέρον από τη φύση του αδυνατεί να αρθεί στο ύψος της καθολικής αντικειμενικής θεώρησης και της συνειδητοποίησης των βαθύτερων ανθρώπινων αναγκών.

Η αναγωγή της παιδείας σε συμμόρφωση του ανθρώπου προς κάποιες αξίες, που αποσκοπεί σε τιθάσευση-πειθαρχηση συμπεριφορών, έχει επιπτώσεις σε άλλες πτυχές της προσωπικότητάς του, ακόμα και εάν αυτές οι αξίες προβάλλουν (ή θεωρούνται) ως αρχές ανάπτυξης της προσωπικότητας. Όπως έχουμε δείξει και αλλού (Πατέλης 2006), οι αξίες, ως υπερατομικής και υπερυποκειμενικής ισχύος κανονιστικές ιδεατές σχέσεις που διασφαλίζουν τη διυποκειμενική συναίνεση κατά την επιλογή στάσεων ζωής, σκοποθεσιών και συμπεριφορών, και λειτουργούν ως αρχές κοινωνικοποίησης και διαπαιδαγώγησης, υποδηλώνουν την αντίφαση μεταξύ εσωτερικών και εξωτερικών κινήτρων, παρωθήσεων, επιδιώξεων, κριτηρίων, προτύπων κ.λπ., της προσωπικότητας, η οποία συνιστά κατά κάποιο τρόπο την «εσωτερίκευση» και «εξατομίκευση» της αντιφατικότητας που χαρακτηρίζει τη συγκεκριμένη βαθμίδα ιστορικής ανάπτυξης της κοινωνίας.

5. Δημόσιο και ιδιωτικό ως πεδία αγώνα για την παιδεία.

Η άμεση υπαγωγή της επιστήμης και της παιδείας στο κεφάλαιο είναι πλέον μια άγουσα τάση με δυναμική παγκόσμιας κατίσχυσης. Η τάση αυτή επενδύεται κατά κόρον από ιδεολογήματα μεταφυσικού τύπου (βλ. σχετικά Sharp, Παυλίδη 2006γ και Τσουκαλά). Ωστόσο, η υπαγωγή αυτή δεν είναι, ούτε και θα καταστεί ποτέ απόλυτη. Δεν μπορεί βέβαια να συνιστά εναλλακτική ως προς την ως άνω τάση διέξοδο η υιοθέτηση εκδοχών του αντιεπιστημονισμού, της τεχνοφοβίας και της απόρριψης της ανάπτυξης παιδείας. Η επιστήμη, η τεχνολογία και η παιδεία είναι πολύ σοβαρές υποθέσεις της ανθρωπότητας ώστε να αφεθούν στην δικαιοδοσία των όποιων ιδιοτελών συμφερόντων (βλ. και Bourdieu σ.44-45). Η ταχύτητα και ο τρόπος υπαγωγής της επιστήμης και της παιδείας στο κεφάλαιο, θέτουν «το όλον της ευφυΐας, τα επίπεδα της νόησης που έχουν επιτελεστεί πάνω στη γη, αντιμέτωπα με τους ανθρώπινους φορείς τους, με την προοπτική επιβίωσης...του ανθρώπινου γένους μέσα στο υψηλό ενδαιτήμά του» (Σταμάτης, σ. 287). Οι αντιστάσεις που συναντά αυτή η υπαγωγή, είναι δηλωτικές του εύρους και του βάθους της αντιφατικότητας αυτής της διαδικασίας, η οποία συνδέεται με μια θεμελιώδη αντίφαση: την αντίφαση μεταξύ του καθολικού δημιουργικού χαρακτήρα της επιστήμης και της παιδείας και της μονομέρειας των ιδιοτελών συμφερόντων. Εντός αυτής της αντιφατικής διαδικασίας αναπτύσσονται οι συνδεόμενες με την αλματωδώς αύξουσα κοινωνικοποίηση της εργασίας δυνάμεις αμφισβήτησης και ανατροπής, οι οποίες εκφράζονται στο ανιδιοτελές και πρωτοπόρο ερευνητικό και παιδαγωγικό έργο.

Το Πανεπιστήμιο ως κοινωνικός θεσμός, ούτε υπήρξε ποτέ ούτε και μπορεί να υπάρξει «άνευ όρων» και προϋποθέσεων, υπεράνω εξουσίας, κ.ο.κ. (όπως π.χ. το οραματίζεται εν πολλοίς ο Ντεριντά). Η σχετική αυτονομία του δημόσιου Πανεπιστημίου, η διεπιστημονική ώσμωση σχολών και γνωστικών αντικειμένων με την προβληματική των κοινωνικών επιστημών, των ανθρωπιστικών σπουδών και της φιλοσοφίας, δημιουργούν ένα προνομιακό πεδίο καθολικού χαρακτήρα αναστοχασμού όχι μόνο περί της θέσης και του ρόλου της επιστήμης και της τεχνολογίας, αλλά και περί του κοινωνικού γίνεσθαι εν γένει. Το Πανεπιστήμιο αναδεικνύεται σε ιδιότυπο πόλο αυτοσυνειδησίας και αναστοχασμού της κοινωνίας. Ποτέ δεν κατέστη εφικτή η καθ' ολοκληρίαν υπαγωγή της σκέψης και του λόγου της πανεπιστημιακής διανόησης στην βούληση της αστικής τάξης. Ποτέ δεν λειτούργησε το Πανεπιστήμιο ως αμιγώς ιδεολογικός μηχανισμός του αστικού κράτους. Δεν υπάρχει σημαντικό κίνημα και εκδηλώσεις του από τους Νέους Χρόνους μέχρι σήμερα χωρίς την συμμετοχή πανεπιστημιακής διανόησης και ιδιαίτερα της φοιτητικής νεολαίας. Συχνά, η ιδιότυπη ασυλία του Πανεπιστημίου, κάποτε μάλιστα σε καιρούς χαλεπούς, λειτούργησε ως φυτώριο προοδευτικών και επαναστατικών ιδεών, ως πεδίο ζυμώσεων και πολεμικής, ζωτικής σημασίας για την άρθρωση κινημάτων και για την δρομολόγηση κοινωνικών αλλαγών, εξεγέρσεων και επαναστάσεων.

Ο αγώνας σήμερα για την σχετική αυτονομία της παιδείας, είναι αγώνας για την διατήρηση και ανάπτυξη εκείνων των καθολικών χαρακτηριστικών, που ανταποκρίνονται στην εσωτερική λογική της ανάπτυξης της επιστήμης, στις πραγματικές ανάγκες της παιδείας της κοινωνίας και στην προοπτική ενοποίησης της ανθρωπότητας. Άρα, αυτός ο αγώνας, θα είναι εκ προοιμίου χαμένος, εάν διεξάγεται στο πνεύμα ενός αμυντισμού, ενός αρνητισμού στις αντιδραστικές «αναδιαρθρώσεις» και στις «σύγχρονες μεταρρυθμίσεις» του κεφαλαίου, μιας λογικής που ανάγεται απλώς στην προάσπιση κεκτημένων του παρελθόντος. Μιας λογικής, πού, έστω και ασυνείδητα, εμπεριέχει ένα στοιχείο εξιδανίκευσης προηγούμενων φάσεων της κεφαλαιοκρατίας ή οπτικών του «συλλογικού κεφαλαιοκράτη», και των θεσμικών τους αποκρυσταλλωμάτων (π.χ. της κατοχύρωσης της δημόσιας και δωρεάν ανώτατης εκπαίδευσης με το άρθρο 16 του Συντάγματος).

Ο αγώνας αυτός, μπορεί να εξελιχθεί σε κίνημα με προοπτική, μόνον όταν θα αρχίσει να αρθρώνει τον λόγο του θετικά, όταν θα αναδεικνύει τον αντιδραστικό και οπισθοδρομικό χαρακτήρα των «αναδιαρθρώσεων» και «μεταρρυθμίσεων», που κινούνται σε αντιδιαστολή με εκείνες τις επιταγές της επιστήμης, της παιδείας και της τεχνολογίας που τις αναδεικνύουν σε καθολική δύναμη προόδου και ενοποίησης της ανθρωπότητας.

Η επιστήμη και η παιδεία, ως συνιστώσες της υπόστασης του πολιτισμού, αν αφεθούν και υποταχθούν πλήρως στα ιδιοτελή συμφέροντα, γίνονται δυνάμεις στρεβλές, μονομερείς, παραμορφωμένες και τελικά καταστροφικές. Συνιστούν στρατηγικής σημασίας καθολικές πανανθρώπινες δυνάμεις, οι τύχες των οποίων δεν μπορούν να αφεθούν ως έρμαιο του αγοραίου και προοπτικά καταστροφικού καιροσκοπισμού των όποιων ιδιωτικών συμφερόντων. Ερευνητές και εκπαιδευτικοί, οφείλουν να διερευνούν και να ενημερώνουν την ανθρωπότητα για το τι είναι επιστημονικά, παιδαγωγικά και τεχνολογικά εφικτό και αναγκαίο (από την άποψη της εσωτερικής λογικής της ανάπτυξης της έρευνας και από την άποψη των βαθύτερων αναγκών της ανθρωπότητας) και για το τι τελικά προτάσσουν και επιτάσσουν τα εκάστοτε ιδιοτελή συμφέροντα. Οφείλουν να καταδεικνύουν ότι η όποια απόρριψη των αντιδραστικών θεσμικών αλλαγών δεν μπορεί να έχει προοπτική εάν δεν συναρτάται με την στρατηγική της διεξόδου στην χειραφέτηση παιδείας – εργασίας, με το θετικό ιδεώδες της ολόπλευρης καλλιέργειας-παιδείας του ανθρώπου του μέλλοντος (στοιχεία του οποίου ανιχνεύονται ήδη στην αντιφατικότητα του παρόντος), συνδέοντας έτσι τις διεκδικήσεις στο χώρο της επιστήμης και της παιδείας με την προοπτική του ριζικού μετασχηματισμού της κοινωνίας. Και κυρίως: οφείλουν να καταδεικνύουν επιστημονικά την προοπτική της καθολικής παιδείας-δημιουργικότητας, συστατικό στοιχείο της οποίας θα είναι το κοινό καλό της ενοποιημένης ανθρωπότητας, η αισθητική δημιουργία και η επιστημονική έρευνα, δηλ. εκείνη η ενότητα αρετής, κάλους και αλήθειας, που συνειδητοποίησε ως ιδεώδες ο φιλοσοφικός στοχασμός από τα πρώτα βήματά του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

...

Δημήτριος Σ. Πατέλης,
Επίκουρος Καθηγητής Γενικού Τμήματος Πολυτεχνείου Κρήτης.